

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Antonii Sucquet E Societate Iesv Via Vitæ Æternæ

Sucquet, Antoine

Antverpiae, 1630

Liber I.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-54856](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-54856)

LIBER PRIMVS
VIA
INCIPIENTIVM.

Societatis Iesu Paderbornae.

PRIMÆ IMAGINIS
ANNOTATIO.

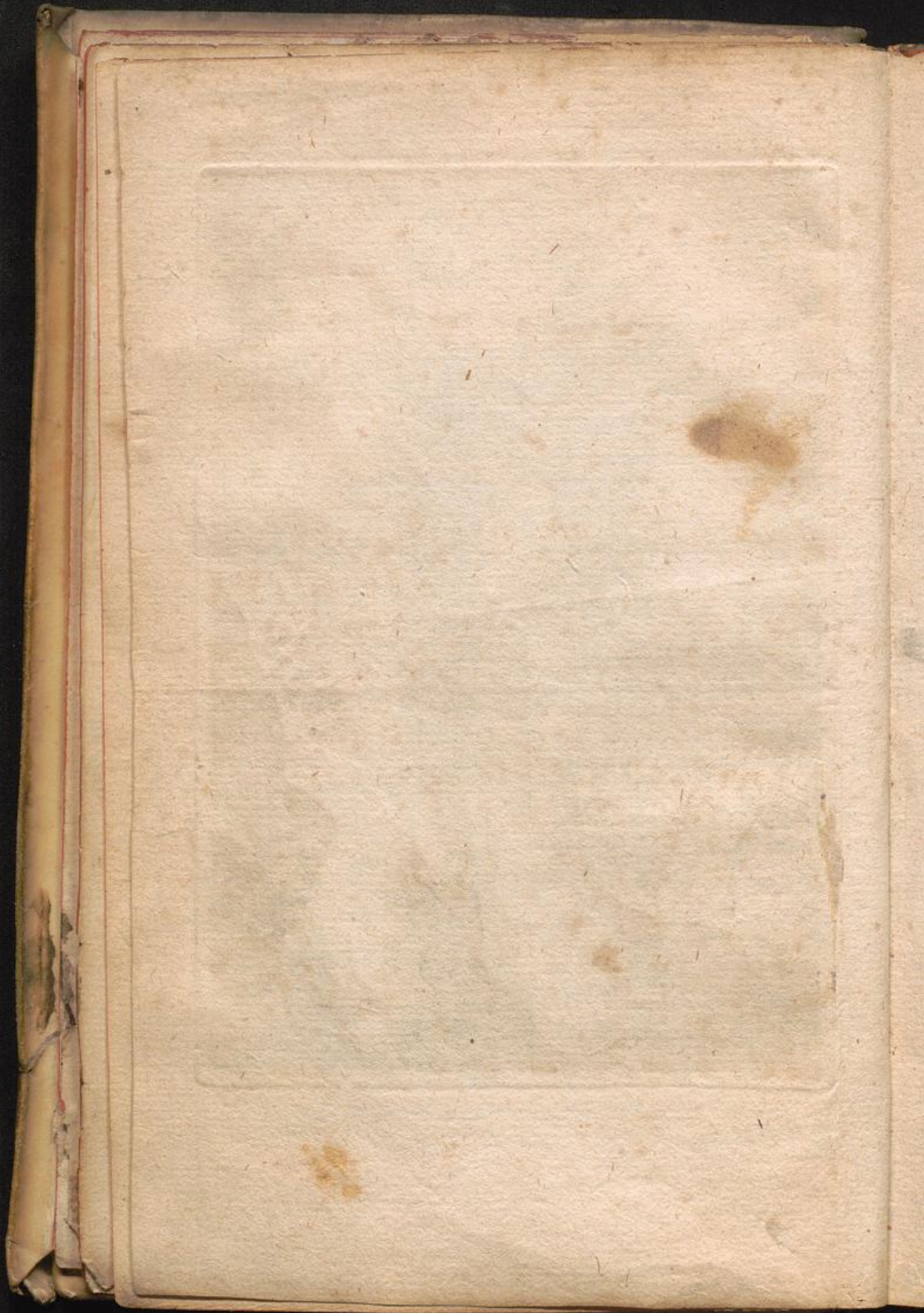
Confidera, ô homo, finem tuum &
vias tuas.

A **C**onfidera coram Deo, quo sine **B** creatus sis, dupli-
cemq; esse terminum, **C** felicem, & **D** infeli-
cē: ad hunc devolvitur **E** mundus: qui in fumum
abit, tripliciq; ardet concupiscentiā: & ut **F** mare
nafragum syrtibus ac scopulis plenum semper agi-
tatur. Ad illum sive caelestem gloriam triplex ducit
G via: quā significatur triplex vita status; Reli-
giosus, per directā: Ecclesiasticus, per obliquā: secu-
laris, per sinusam multum ac ambagiosam: Qui
scilicet minus ad perfectionem ex naturā suā accō-
modus est, etiā si per sepe qui in eo sunt, alijs in per-
fectiore statu viventibus virtute multam antece-
dant. Per triplicē illam similiter viā, purgativa seu
Incipientium, illuminativa seu Proficientium, uni-
tativa seu Perfectorū via ac vita designatur. Imò et-
iam in quolibet statu, gradu, actione moneris viam
seu agendi vivendiq; modum esse triplicem. Vide
an in omnibus rectissimam teneas, **H** Deumq; sem-
per ob oculos habe, & oraturus in omni loco accede
ad Deum, vel ut **I** reus de peccatis ingemiscens, vel
ut pauper & inops à virtutibus, aut velut sponsa
flagrans amore (Qua persona triplicem viam spiri-
tualem exprimunt.) & dic: Appropinquet depre-
catio mea in conspectu tuo, Domine, juxta elo-
quium tuum da mihi intellectum.

Psal. 118.

ORATIO

O R A T I O

Quâlector gratiam petit legendi & lecta
faciendi.

DIXISTI, Domine IESV, Nemo potest venire ad me, nisi Ioan. 6.
Pater qui misit me traxerit eum, & omnis qui audivit à
Patre, & didicit, venit ad me. Igitur te humillimè rogo, Deus
meus trahere me, doce me dū hac lego justificationes tuas; quisquis 1. Petr. 4.
enim loquatur quasi sermones tuos accipio, nemo enim
dicere potest Dominus IESVS nisi in Spiritu Sancto. Veni igitur **Contritio.**
S. Spiritus, dolbo enim vehementer quod non amaverim sic mei
amantem: veni, loquere mihi, quia audit servus tuus: si surdus est,
fac audire, & mutum loqui magnalia tua, aliosq; ad te trahere,
ut doctrina hac, si eam cum facere possim negligam, non sit mihi
in improperium. Scio enim non casu, sed hac mihi destinato à te
velut per Epistolam mitti ex infinito amore, & suavi providentiâ
tuâ, rogoq; ut bajulo retribuas in bonum. Et ut sicut gratiâ tuâ
invitantem volo sequi hodie, & amantem non deserere, sic tu non
me deseras salus & spes mea in aeternum, Amen.

C A P V T P R I M V M.

Consideratio de fine hominis, & auxilia ad ora-
tionem ritè faciendam.

QUEM AD MODVM nauta ante
omnia quem petat portum sibi
statuit, viator terminū quò ten-
dat; ita etiam nihil magis ne-
cessarium est in viâ & vitâ mor-
talitatis nostræ, quàm finem
creationis, navigationis (ut ita
loquar) atq; hujus peregrinatio-
nis nostræ diligētissimè cōsiderare; ut hoc pacto cætera Finis const-
deratio nec-
cessaria.
omnia, quæ in vitâ agenda sunt, eò dirigantur. Aliàs enim
aut sepè recedimus à viâ & termino, aut saltè per amb-
ages

Sap. 5. gesimus, viasque ambulamus difficiles & laboriosas. Deus bone, quantus hic error in omni hominum vitâ! *D. Thom. i. 2. quæst. 89. art. 6.* quotus enim quisque, dum primùm ratione uti incipit (quod oportere hominem facere S. Thomas ait) tendere ab exilio ad patriam, cogitationesque, studia, verba & actiones eò dirigere satagit? Ferè quivis fines vanissimos honorum voluptatumque sibi præstituit, cursumque, cheu! miseri quò dirigant, aut dirigere debeât, ignorant: cumque vocati sint ad magnos honores in cælesti Hierosolyma die statuto capessendos, errabundi, & ludibundi, longè à Jerusalem in Jericho proficiscuntur. Nulla certè res magis luctuosa, nulla magis digna lacrymis, tanto sine creatum hominem adeò sui & Dei immemorem vivere, ut de fine minima cura sit ac sollicitudo. Ne ergo communi vulgî errore abriparis, rogo te quicumque hæc legis, ut finem tuum consideres, ut oculis priùs in terram, unde ortum habes; deinde in cælum, cujus regnum ut aliquando possideres à Deo factus es & creatus, attollas, lacrymosos inquam, ad Deum oculos peregrinus & advena, in terrâ desertâ, loco horroris, & vastæ solitudinis.

*Finis nosler
Deus & cæ-
lum.*

*Quod in Me-
ditatione
omni Dei
presentia
attendenda.*

Ante omnia memento in omni Meditatione, Oratione, & consideratione Deum tibi esse præsentissimum; cui proinde cave velut absenti loqui irreverenter, & indevotè; ideoque orationem præparatoriam præmittere non erit abs te, ut operationes tuæ sincerè ad Dei gloriam dirigantur, & gratiam ad bene meditando Dominus largiti dignetur: quæ oratio sit vel mentalis, vel vocalis. v.g. *Veni creator Spiritus; vel, Misere-re, aut aliqua alia quâ te excitari sentias.*

O R A

ORATIO PRÆPARATORIA,
cujvis Orationi longiori, vel Medi-
tationi communis.

POTENTISSIME Deus, coram quo omnia sunt quasi non
sunt, dirigatur vel nunc saltem queso hæc exulis, & prodigi
Filij tui oratio, & omnis operatio sicut incensum in conspectu
tuo ad gloriam magni nominis tui. Tu enim calum, & terram
creasti pro me, & conservas longanimiter, aliàs interitura; ut
tandem aliquando ô Conditor meus, & omne bonū, cognoscam,
& diligam Te. Et qui fieri potest, ut Te diligentem me ab aeterno
non amem? Nonne Tu Pater amantissime, innumeris beneficijs
me filium prodigum affecisti: & ego te, eheu! injurijs? Tu mi-
hi te, filiumq; tuum dedisti, ut me redimeret in sanguine suo.
O Rex regum, & Domine dominantium, qui ubique es, &
contemplaris in omni loco bonos & malos, & scrutaris cor &
renes; ecce fide vivā & fiduciā magnā (dixisti enim: Quidquid
petieritis fiet vobis) accedo ad thronum gloriae tuae, ut reus ad
judicem, filius pauper & prodigus ad patrem, & quā possum
charitate ad te quem diligit anima mea: ut uni tibi placeam,
& vitam serid corrigan, maxime defectum illum * N. ut offe-
ram tibi sacrificium laudis ex toto corde meo, & cum omni
desiderio omnis creatura, qua fuit, est, eritq; & esse potest,
etiamsi infiniti mundi potentiā tuā crearentur: idq; in unione
amoris & meritorum Christi JESU, & B. Virginis, & Sancto-
rum omnium. O Sanctissima Trinitas, desidero te laudare pro
omnibus qui te ignorant & blasphemant vel in terris, vel in
inferno. Benedico te igitur cum Sanctis tuis, & gratias ago
pro omnibus donis humanitati Christi JESU, B. Virgini,
ac Sanctis omnibus, & mihi concessis, & præcipue pro amore
tuo erga me servum tuum. Restituo etiam me tibi ut fonti
omnium, totumq; trado, ut de me disponas in tempore, & in
eternitate: animam & potentias ejus tibi dico, ô Sanctissima
Trinitas, ut te ijs cum curā tuā, & omni creaturā tuā ex to-
to corde

Præsentia
Dei.
Actus spei.

Emendatio
vitæ.

* Scilicet
quem ex-
amine par-
ticulari
perfeque-
ris.

Vnio.
Laus Dei.

Gratiarum
acti.

to corde laudem. Da quæso, gratiam, ut humiliter, attentè, & ferventer id faciam, tot beneficijs obstrictus tibi Deo meo. Sine te enim quid sum? quid possim? aut quid cupiam extrâ te? Nihil mihi est in celo, & à te nihil volui super terram: sed in te sum, vivo, & morior. Atque utinam! utinam nunquam vel momenta recedam à te ne elongeris à me!

Hæc vel similis mente attentâ recitari potest, quæ Oratio preparatoria in decursu semper vocabitur. Aliam habes similem infra cap. 9. de Oratione.

*Imaginatio
loci utilis.*

NOTA 2. Ut animus avocetur ab alijs rebus, quoties orandum, aut meditandum, perutile esse fingere, ac imaginari locum orationi accommodum sive in celo, sive in terrâ, v. g. desertum aliquod, aut religiosum locum. Rem quoque meditandam, si corporea, finge coram te geri: si autem spiritualis, humano aliquo modo repræsentari. Hoc *Primum præludium*, vel *compositionem loci* vocabimus.

NOTA 3. rogandum Deum, ut concedat id quod præsentî Oratione ac Meditatione proponitur ac intenditur: idque *Præludium secundum* dicitur.

Post hæc ingredi in conspectum Domini, & quieto animo ac corpore sic singula considera; quemadmodum facit avarus, qui omnia ad suam utilitatem, quoad potest, trahit aut rapit.

Cùm verò minus exercitatis hic labor meus defudet; en tibi subsidia inter legendum, seu meditandum, uti confido in Domino, non prorsus inutilia. His sic utere. Postquam legeris, aut consideraveris punctum aliquod Meditationis, animum oculosque attolle ad Deum, ac Dominum nostrum præsentissimum, & pijs affectibus insiste; fidemque velut intermortuam suscita. Id verò poteris primò Orationem, quæ Meditationem sequitur, legendo post lectionem alicujus puncti, eamque vel totam aut per partes repetendo, (nam idcirco omnes divisa sunt, ne cui longiores sint aut videantur

deantur nisi volenti) aut aliquam harum orationum sensim & attentèvolvendo, & appendendo verba singula: vel Jaculatorias iterando, quarum aliquas, accommodatas viæ triplici seu statui Incipientium, Proficientium, & Perfectorum, hîc habes. Possunt enim illas in omni meditatione usui esse. Post lectionem, seu meditationem tibi esse poterit usui hæc quæ infra subjungetur Oratio.

Exercitium fidei & virtutum aliarum in Oratione.

HÆCCINE vera sunt? Hæcine vivâ fide credo? & quasi Actus fidei,
 credere sic vivo, cogito, loquor, & operor coram te? & in Spei,
 te spero, ô Spes unica, & te amo, ô infinita bonitas, hîc mihi pra-
 sentissima: Credo, Domine ad sura incredulitatem meam, spero Amoris,
 in te solo, & scio, non confundar & te solum quero. Extra te enim
 vanitas vanitatum, & omnia vanitas. Et sicut amore tui super
 omnia doleo, quòd offenderim te, ita toto corde amo te super Actus Con-
 omnia. Et an aliquid N. ultra me separare poterit à te? ô Jesu, tritionis,
 ô vita, ô amabilissima charitas! ô omne bonum Deus meus, Deus Abnegatio
 cordis mei & omnia! sui,

Aliud Exercitium in Oratione.

CREDO tibi, ô aeterna veritas, quæ mihi judicia tua aperire Actus fidei,
 dignata es; credo, ô Majestas infinita, te hîc, & in corde
 meo, & ubique esse per essentiam, presentiam, & potentiam: in te Præsentia
 ergo ego & omnia ut in mari spongia, & tu in omnibus & nobis Dei,
 es omnia, & circa nos omnia, velut lumē, aër, nebula, ignis, & in
 me omnia, & in omnibus operaris propter me, & in corde meo
 velut throno & templo tuo requiescis; quare in te solo confido, & Resignatio,
 spero desiderata obtinere N. quia toties, ô veritas, dare per filium
 tuum postulata promissisti, ideoq; & omnia tibi committo, ac Actus cha-
 diligo te ex toto corde meo, & omnes propter te, & desidero pro ritatis,

Oblatio Iui innumeris beneficijs N. & vita mysterijs N. & peccatis meis qua detestor, & quia dignissimus es, offerre tibi omni affectu possibili hoc Sacrificium cordis mei & bonae voluntatis N. ultimum fortè coram curiâ tuâ, & cum eâ, & pro omni creaturâ tuâ. Da mihi, benignissime JESV, à te vocato ad hoc gratiam, & suscipe in unione omnium meritorum tuorum me, & omnia mea, & hoc propositum meum N. Amen.

Aspirationes secundùm tres vias, quibus inter legendum vel meditandum anima excitari potest.

Secundùm viam purgativam.

HÆCCINE firmâ fide credo, & hoc à me postulat bonitas tua? certè sagitta tua infixæ sunt mihi, Deus, vivifica me, & deduc in semitam mandatorum tuorum.

Pfal. 57.

O Pater amantissime, peccavi in coelum, & coram te, iam non sum dignus vocari filius tuus, sed fac me, benignissime JESV, sicut unum ex mercenarijs tuis Et qua merces mea? tu es, bone JESV, & verè magna nimis.

Luca 15.

Pfal. 118.

Pfal. 5.

Amplius lava me, bone JESV, ab hac N iniquitate meâ, & à peccato meo munda me, qui sic dilexisti me, & lavisti me in sanguine tuo.

Isaia 55.

Sana me, Domine, & sanabor, saluum me fac, ô JESV, & saluus ero, & dum inveniri potes, quaram te in toto corde meo.

Pfal. 29.

Pfal. 70.

Qua utilitas in sanguine meo, dum descendo in corruptionem? igitur ne elongeris à me, Deus meus, in auxilium meum respice.

Pfal. 26.

Adjutor meus esto, ne derelinquas me, neque despicias me, Deus salutaris meus.

Secundùm viam illuminativam.

Pfal. 118.

O via vita, ô lux mea, quis mihi tribuat ut ambulem dum te habeo, & sic N. curram in viam mandatorum tuorum? ut comprehendam te sicut comprehensus sum.

Omne bonum, quando satiabis me gratiâ & charitate tuâ

enā & cognoscam quòd tu sis mihi omnia, quodq; extra te sumus & umbra & vanitas & nihil sint omnia?

O sapientia eterna, quando credam tibi sic loquenti ad me, ut sequar te quocumque ieris, lux mea, & illuminatio mea, & salus mea? Mat. h. 8.
Psal. 26.

O Domine, qui nihil sum, & nihilo pejus, quid mihi est in calo, & à te quid volui super terram? tu enim pars hereditatis meae, & calicis mei, utinam restituas hereditatem meam mihi. Psal. 72.
Psal. 15.

Magister bone, doce me facere voluntatem tuam, quia Deus meus es tu, & in manibus tuis sortes meae, mors & vita mea sempiterna. Psal. 142.
Psal. 39.

Secundùm viam unitivam.

O Charitas Deus meus, quis mihi tribuat ut amem te unum, & nihil extra te?

O Spes mea, & requies mea, quando sustolles me super altitudinem terrae, & requiescet cor meum in te? & gustabo & videbo quàm suavis sis diligentibus te? Isa. 8.
Psal. 33.

O dulcis hospes anima, ò thesaure abscondite, quando te suscipiam? quando te inveniam? Mat. h. 13.

O JESU, si deliciae tuae sint esse cum filiis hominum, obsecro te, sint etiam tua esse mecum. Paratum enim cor meum, paratum cor meum; tu scis. Prover. b. 8.
Psal. 56.

Patribus meis conglutinatus es, Domine, fac obsecro, me unum tecum; sicut tu & Pater unum estis; & sufficit mihi. Deut. 10.

Oratio post Orationem longiorem.

DOMINE Deus meus, qui custodis pactum, & misericordiam servis tuis, gratias tibi ago, quia dignatus es audire deprecationem meam; exaudi, quaeso, eam propter gloriam nominis tui, & da mihi gratiam (sine qua nihil possumus) ut voluntatem tuam, quam cognovi, & defectus meos N. de quibus vehementer doleo, emendare, ac pia desideria ista N. perficere possim, ut magnificetur nomen tuum usque in sempiternum. Suscipe illa; obsecro, & opera mea in unione meritorum filij tui, & omnium Sanctorum tuorum: dispone de me vilissimâ creaturâ tuâ secundùm beneplacitum tuum. Resigno me, & projicio totum in te, omniaq; Gratiarum actio.
Diffidentia sui.
Contritio.
Propositorum iteratio.
Oblatio sui.

A 5

acce-

accepto, à paternâ manu tuâ, ac toto corde te diligere, & tibi seruire desidero, Amen.

Nota, quoties N. ponitur indicari, secundùm subjectam materiam opportuni ibi esse, aut beneficia Dei aut vitæ Christi mysteria, aut defectus tuos, aut pia desideria, aut illa quibus in debite adhæres, considerare.

Oratio pro executione bonorum desideriorum.

Consideratio Exēpli Christi. Quam facile Deum sequi. 1. Ioan. 5. Gratia Dei attendendum. Psalm. 64. Scire & nō facere inutile est.

Philip. 2.

DIGNATUS es, *amantissime Magister CHRISTE JESV,* in sudore vultus tui, exemplo & sanguine tuo signare doctrinam istam N. sis benedictus in æternum. Dignatus es has Præces faciles (mandata enim tua gravia non sunt) mihi proponere, ut sequar tua tuorumq; vestigia. Itaque cum possim per te, propter te volo ut placeam tibi dolens de omnibus peccatis meis. Sis benedictus in æternum. Visitasti terram & inebriasti eam imbre & rore gratia tua, da obsecro incrementum semini sancto tuo, ut sis à me benedictus toto affectu in æternum. Sō enim hæc sciente me, gratia tua in me vacua sit, quid erit quod moriens, quod in iudicio, tibi & charitati, & immense bonitati tua vel ad tot exempla respondeam? Da igitur velle & perficere, & amare te, *amantissime JESV,* & vivere tibi & vita nostra in æternum, in æternum Amen, Amen.

De his opportuniore loco infra agemus fufius, cum de præparatione ad Orationem, & sine illius; & rursus, cum de Meditatione. nunc obiter dixisse sufficiat.

MEDITATIO.

De fine ob quem homo creatus est.

ORATIO PRÆPARATORIA, vt supra.

PRÆLVDIVM I. seu COMPOSITIO LOCÏ: Constitue te coram Deo, & finge velut in deserto vastissimo sedere, ac spectare omnes homines ab orbe condito ex sinu magnæ matris in vitæ hujus proscenium prodire, & transire per portam mortis, quasi post siparium, in diversissima regna, infelicissimam aut felicissimam.

licissimam æternitatem, uti in libri fronte videre licet, Aspice Deum ac Sanctos te hortantes, ut aliorum periculo cautior sis.

PRÆLYDIUM II. Suppliciter roga Deum, ut dignetur tibi viam ostendere, quâ ambules, & concedere, ut tot miserorum infelici spectato exitu, felicior vitam & terminum possis sortiri.

PUNCTUM I. Considera Primò nihili abyssum, *Hominis or- priusquam mundus creatus esset: ubi & quid tunc fue- tus, & finis.* rit rerum hæc machina, Reges, ac Principes, homines omnes, & quæcumque mundi ambitu continentur, ubi pleraque, ubi tu post breve tempus futurus sis in omnem æternitatem: & subsiste. Præterit enim figura *1. Cor. 7.* hujus mundi, & transeunt omnia tamquam umbra. Diligenter igitur adverte vanitatem omnium rerum, *Mundi vanitas.* ut in illâ nihili abyssso manifestè vides; nihilque te cæteraque omnia fuisse, potuisse, aut seivisse, omniaque accepisse à conditore tuo; & humilia te sub potenti *1. Pet. 5.* manu ejus, neque umquam nisi in eo gloriaris. Quis enim te discernit? quid habes, quod non accepisti; si *1. Cor. 4.* autem accepisti; quid gloriaris, quasi non acceperis?

Hic si libet utere Oratione infra positâ pag. 15 quæ incipit.

Omnipotens sempiternus; vel parte ejus, vel unâ duarum supra positarum, vel Iaculatorijs ibidem positis.

Hoc autem sæpè tibi indicari videbis, & ad eas te remitti, quando initium earum puncto alicui subijcietur.

Prima incipit: Hæccine vera sunt, &c. Altera: Credo tibi, &c. pag. 7.

Considera Secundò, te ipsum ex illo chao seu nihilo *Omnia à Deo acceptus.* velut recens divinâ manu prodijisse, & ab eâ statutum in amplissimo mundi theatro, & quasi vastissimo deserto: & vide qualem formaverit Deus de limo terræ, ut inspiraverit spiritum vitæ, atque ad imaginem suam formaverit, cum animam dederit intellectualem, *Anima præstantia.* spiritualem, ubique totam, omnia moventem, immortalem, unam, & tribus potentijs ornatam: corpus verò sensibus & numeris omnibus absolutum. Et mox agnosce,

scē,

*Bernard.
serm. 2. de
Nat. Do-
mini.*

ſce, ô homo, dignitatem tuam, agnoſce dignitatem conditionis humanæ. Eſt tibi cum mundo corpus: ſic enim decet eum qui conſtitutus eſt ſuper vniuerſam huius creaturæ corpoream molem, aliquâ ei ſimilari ex parte: ſed etiam eſt tibi ſublimer aliquid, nec omnino cõparandus eſt cæteris creaturis. *Hæcine vera, &c. f. 7.*

*Finis crea-
tionis.*

Tertio conſidera Deum tibi præſentem uti Adamo recens creato, & ſuppliciter pete, quorſum te creaverit: & audi dicentem, quod omnia fecerit propter ſemetipſum & gloriam ſuam, & ut eum in hæc vitâ laudares, ei que ſervires, ſicut facit omnis creatura, ac tandem perpetuam in cælo felicitatem obtineres: & tu creatura, plasma, ſegmentum, ſervus ac filius eius deſpice te eum, & in contumeliam eius vivere audebis? Aſpice monſtrantem tibi cælum, cui civis ſi voles adſcriptus eſ; deſpice ante te inferni barathrum, in quo, ſi ſecus feceris, perpetuo cruciandus ſis. Et vide, precor, anima Chriſtiana, quanta tibi impoſita ſit rectè vivendi neceſſitas inter æterna ſupplicia & præmia conſtitutæ. *Credo tibi, ô æterna veritas, &c. vt ſuprà pag. 7.*

*Studioſè ad
finem tendo.
q̄ oportet.*

PUNCTVM II. Finge Primò te in illo vaſtiſſimo mûdi deſerto verſari, & vide quàm alta ſit patria, quàm arduus aſcenſus; & merito ſuſpira, ac cogita, quâ viam tenere debeas, cum agatur de omni æternitate. O quantâ ſolicitudine, curâ ac vigiliâ perpetuâ ad hoc incumbere debes! moveant te creata omnia, quæ ad finem ſuum magno impetu tendunt. Ecce, quomodo ad locum naturalè elemēta properent, quomodo ad ſua oblectamēta & finē ſuū animalia ferantur. Attende filios ſæculi omnes cogitationes potentialque animæ convertere, ut vanū ſibi finē honoris aut voluptatis conſequantur. Age verò, quoties tu de fine tuo cogitas? de viâ ac ſemitâ ad eum? Aſpira ut ſup. pag. 8. *Hæcine firmâ, &c.*

*Nobilis
finis.*

Conſidera Secundò, quàm ſit nobilis finis tuus, ſervire Deo; quàm utile tibi adhærere illi, & unum ſpiritum eſſe cum eo, & æternâ frui felicitate: ni-
hil

hil certè præter hoc unum tibi utile; sed unicùm & solum bonum hîc tuum est tendere ad illum finem creationis tuæ; eoquæ beatiores quo propinquiùs accedis. Ea enim conditio est finis cujusque rei, ut ejusdem sit perfectio & beatitudo. Absfrigitur, vt aliud bonum quæras: bonum tuum quære, ô anima. est enim bonum aliud alteri; quære bonum tuum: nemo bonus nisi summus Deus; quid ergo tibi deest cui summum bonum est? Sunt & inferiora bona, quæ alijs & alijs bona sunt. Pecori quid bonum est? nisi implere ventrem, carere indigentia, dormire, gestire, vivere, sanum esse, generare, tale tu bonum quæris? cohares CHRISTI quid gaudes, quia socius es pecorum? erige spem tuam ad bonum bonorum omnium. *Omnipotens, &c.* ut infra pag 15. vel *Credo*, ut supra pag. 7.

*Beatitudo
hominis est
finem attin-
gere.
Aug. in
Psal. 102.*

Confidera Tertio, quæ præsidia tibi ad viam data à Deo sint, nempe creaturæ omnes, quas immensâ liberalitate creator tuus & ad usum, & oblectationem plurimas dedit. Quot, Deus bone! artes ac scientias? quàm præclara Sacramenta subsidiaque spiritualia (quæ verè & propriè media sunt) eaquæ plurima etiam largitus est? suntque hæc omnia velut viæ & auxilia ad viam longissimæ & felicissimæ æternitatis. Quocirca gratias age immensas tam munifico largitori.

*Media ad
finem.*

Attende verò, nisi insipientissimus sis, his omnibus non aliter utendum, neque amanda ea, aut quærenda, nisi in quantum tibi auxilio esse possunt ad finem, id est omne bonum tuum consequendum, optimaque tibi media eligenda esse, id est viam tutissimam. Tunc enim, si in patriam eundum est, deteriorè viam eligas? si sanitas curanda, periculosiorem adhibeas medicinam? si navigandum, magis cariosum & quassatum quàm firmum eligas navigium? Vestem, equum, currum, domum, optima eligis; & viam unde pendet æternitas (proh dementiam!) eliges periculosiorem? Ah utinam homines saperent, & intelligerent, ac noyissima providerent!

*Quomodo
utendum
medijs.*

*Optima via
eligenda, id
est media.*

Deut. 32.

*Affectus o-
pōtēt mode-
rari.*

derent! Considera hīc quas inclinationes erga hono-
re, opes, & voluptates, & c. sentias, & vide ne affectu in
discrimen æternæ vitæ, & vitæ rapiare. *Hæcine vera sunt,*
ut suprà f. 7.

*Hierem. 10.
Indifferētia
necessaria.*

PUNCTVM III. Considera coram Deo te ignarum
esse vitæ quâ ad salutem pervenire possis: unde Jeremias
Domino aiebat: *Scio Domine, quia non est hominis via ejus:
nec viri est ut ambulet, & dirigat gressus suos.* Et Sa-
piens: *A Domino diriguntur gressus viri:* quis autem ho-
minum intelligere potest viam suam? Et quot cheu-
sunt vitæ, quæ videntur homini rectæ, quarum tamen

*Incerta via
nostra.
Prov. 16.*

novissima ducant ad mortem? Vide quàm incertæ sint
omnes humanæ providentiæ. O quoties status, aut oc-
cupatio eligitur, prospero quæ, ut ita dicam, solvitur
vento, & in syrtes miseriarum, atque charybdes æternæ
salutis, tempestate eorum ferimur, quia viam rectam
non delegimus! Cogita igitur quotiescumque munus,
aut vitæ status, aut negotium suscipiendum est, quasi

Simile.

*Deus rogā-
dus ut viam
monstrat.*

Psal. 26.

propositas tibi ægro plurimas medicinas, varia quæ po-
cula, quorum unum atque alterum letale sit, hoc casu
tunc temerè eligeres? Tibi sortes oblatas, atque in ijs
non unam mortis esse sempiternæ. Istasne tu jacere te-
merarius auderes? Finge denique te stare velut in mul-
tivio periculoso admodum, & in vastâ solitudine.
Quid tum ageres miser in tenebris positus, & viarum
ignarus? Tunc sciens deteriorem eligeres? Quid dico?
An ullam eligere auderes, & ducem præsentem respue-
res? An in unam partem omnium ignarus propendere
posses? Tunc cæcus viam eligeres? Nonne potius dili-
gentissimè ducem quæreres, & suppliciter illius arbi-
trio duci te flagitares? Igitur in his omnibus indifferens
esto, id est, neque ad unam, neque ad alteram partem
inclinatus, sed suppliciter roga Deum, ut vias tuas diri-
gat, & dic cum Propheta David: *Legem pone mihi Domine
in viâ tuâ, & dirige me in semitam rectam propter inimicos
meos.*

EXERCITIUM.

OMNIPOTENS sempiternus Deus, qui universa haec creasti de nihilo potenti manu tuâ, & me formasti ad imaginem & similitudinem tuam; concede, obsecro, ut numquã obliviscar tui. Adhereat potius lingua mea faucibus meis, & oblivioni detur dextera mea, quàm ego à te factus, & ob hoc solùm, ut laudem & amem te, aliquando obliviscar tui, & sic elevetur cor meum ut obliviscar originis meae. O spes mea unica Deus meus ne sinas obsecro ut veniat mihi pes superbia, ubi ceciderunt omnes, qui operantur iniquitatem.

Finis crea-
tionis.

Et verò quomodo elevari cor hominis poteris qui de nihilo est, & in nihilum quolibet momento rediturus; nisi tu supponeres manum tuam? Nisi elementa cateraq; ad vitam necessaria conservares infinitâ bonitate ac beneficentiâ tuâ? Quid autem retribuam tibi Deus meus pro his omnibus quae retribuisti mihi? Ab aeterno enim, & ante mundi constitutionem dilexisti me: Vbi tunc eram qui nihil eram: in te eram, & non eram: quod enim factum est, in te vita erat, & ego eram tibi cognitus, mihi verò ignotus, quia aliquando futurus eram benignitate tuâ. Et ubi ero, Deus meus, post dies paucos, & malos peregrinationis meae, quando qui jam sum non ero, qui verè sum temporis spoliatus, & vapor, & fumus? Ero ero in aeternitate, sed in quâ? spero equidem in misericordiâ tuâ quod deducet me in terram viventium dextera tua, quodq; in multivio vitae hujus eris mihi via, & in morte mihi optatissima vita.

Psal. 35.

Actus hu-
militatis.

Gratiarum
actio.

Psal. 115.

Psal. 38.

Vbi quæso
homo bre-
vi futurus
est?

Proponitur
tibi mors &
vita, utrum
eligis?

1. Cor. 2.

Iob 14.

Psal. 44.

Psal. 113.

Tantum hoc unum à me postulat bonitas tua; ut finem meum gloriam tuam, & salutem meam semper ob oculos habeam. nisi enim hoc fecero, aeterna supplicia mihi comminatus es; & si fecero, premia quae nec oculus vidit, nec auris audivit, promittere dignatus. Eia, creator mi, operi manuum tuarum porri-ge dexteram, ut perpetud cogitem de te, & loquar de te, ô unicum bonum meum: & sic operer ut veniam ad te desiderium collium aeternorum. Vias tuas rectas, & absque ullâ iniquitate demonstra mihi, & semitas tuas edoce me; ut numquam declinem à mandatis tuis, quae dilexi super aurum, & topazion.

Ecc

Propositū Deo serui-
endi.
Intentio
pura.
1. Cor. 10.
Prov. 16.

Ecce coram te, & curiā tuā ambulare per gratiam tuam propono, & in viā immaculatā ut tibi seruiam omnibus diebus vite mea. Ex nunc siue comedam, siue bibam, siue quid aliud agā, omnia ad gloriam tuam Domine IESV CHRISTE faciam, tuamq; unius spectabo voluntatem, qui ullā in re quid eligam ignoro. Ecce enim via non raro videtur homini recta, & novissima, eheu! ducunt ad mortem, mortem sempiternam. Nescit omnino homo finem suum, nescit viam, introitum, & exitū suum. Ideo rogo te, Domine, intimo cordis affectu, ut dirigere me digneris in viam bonam, quā scis me perventurum ad finem optatum.

Resignatio

& portum peregrinationis huius. Fac semper de me sanctissimum beneplacitum tuum; Tibi enim Domine mi, & Deus meus revelavi causam meam, me millies tibi consecravi, & iterum, iterumq; me totum in aeternum consecro, & devoeo. Utinam toties, & eo affectu possem, quo debeo, & desidero; maxime dum video quod te ipsum dederis mihi, & in mortem preciosam animam tuam, & in cibum etiam hodie corpus & sanguinē tuum. Ecce hodie paratus es facere voluntatem nostram, & omni momento descendere in manus sacerdotis; & me pigebit parēre tibi; imò potius vivam tibi, & cibus meus erit facere omnes voluntates tuas, & diligere te ex toto corde meo. Amen.

Præparatio ad Communionē.

Praxis de fine sibi præstituendo.

Intentio re-
cta.

Qui passus
in viā vita.

Error mor-
talium.

POST Meditationem hanc statue Primò tendere ad finem creationis tuæ, & coram Deo sæpè hoc propositum renova; & ex te percunctare, Ad quid creatus sum? Quid intendo his studijs, cogitationibus, occupationibus meis? Quò pergō? Illuc enim tendis, ad quod tua fertur intentio. Imò talis es qualis illa; si divina, divinus; si profana, profanus; si perfecta, perfectus.

Secundò cogita, quæ viæ ad illum ducant, & decerne tibi commodam ac utilem ad eundem consequendum. Passus in hisce vijs sunt cogitationes, verba, & actus nostri. Quare, ut viator, sæpè interroga te ipsum, & alios ne à rectā viā devies, magnisque ambagibus & dolore in eam redeundum tibi sit.

Tertia praxis esse potest, cum ubique ob oculos incurrant, videre obliqua hominum studia, & intentiones, & errores: cum omnes propè quæ sua sunt, querant, & nō quæ IESV CHRISTI.

Quarta

Quarta praxis, & optima est, statim in viam redire, si peccato aliquo deviaveris, contritionem eliciendo: ad quod habes deliberationem infra positam de maturâ conversione. Conversionem autem in eo positam esse scias, ut verè primò quis conteratur, secundò confiteatur, tertio vitam in melius intituat: quæ tria quomodo faciendâ sint, in proximè sequentibus capitibus explicabitur.

*Pœnitentiâ
reducit in
vitam.*

Quinta est ex conspectu omnium creaturarum assurgere in gratitudinem, cum propter te omnes sint creatæ.

*Elevatio
mentis à
creatis.*

Sexta. Aliquando in ambulando, aut in solitudine cogitare animæ immortalitæ, & quid post hanc vitam, & ubi actura sit.

*Anima di-
gnitatem
attendit.*

Septima. Ex corporum omnium corruptione, quæ ubique in oculos incurrit, & multorum præstantiâ animæ nobilitatem agnoscere, & ejus spiritualitatem. Quemadmodum enim res istæ sensibiles sunt, & materiales; ita sunt aliæ insensibiles, & spirituales, quæ illis magno intervallo dignitate, potentia, &c. præstant: ut in Angelis, & dæmonibus patet.

Octava praxis est, manè actiones in Deum dirigere; deinde aliquoties per diem aut saltem vesperi progressum ad finem examinare: non enim progredi regredi est.

*Manè vitæ
ordina.*

Nona. Et quia nescit homo viam suam, utile etiâ ab alijs explorare quid de viâ, & vitâ tuâ sentiant.

*Moneretur
quare.*

Oratio pro executione, quæ incipit *Dignatus es*, &c. pag. 10.

I A C V L A T O R I Æ

ad affectum excitatum in Meditatione
per diem fovendum.

D Educ me Domine, in semitam mandatorum tuorum, quia ipsam volui. Psal. 119.

Vias tuas, Domine, demonstra mihi, & semitas tuas edoce me. Psal. 24.

Legem pone mihi, Domine, viam justificationum tuarum, & exquiram eam semper. Psal. 118.

Gressus meos dirige secundum eloquium tuum, & non dominetur mei omnis injustitia. Psal. 118.

Notam fac mihi viam in qua ambulem, quia ad te levavi animam meam. Psal. 141.

Perfice gressus meos in semitis tuis, ut non moveantur vestigia mea. Psal. 16.

Vide si via iniquitatis in me est, & deduc me in viam aternam. Psal. 138.

B

CA

CAPVT II.

*Deliberatio de primo ac precipuo ad finem
medio, Fide.*

*Fides lux
aff.*

HOMO. O Sol iustitiæ, tunc in tenebris lucas mihi lux vera? Tunc splendes mihi, & imples intima cordis mei? Equidem te video, & gratias tibi ex intimo corde ago, quia dedisti mihi in luce fidei veræ ambulare. sed, eheu! vereor ne tenebræ me comprehendant. Quot, Deus bone! fallacia! quot devia! Millenæ hæreses quot non tenebras offundunt mortalitati nostræ! O lux vera illuminans omnem hominem quomodo evadere hactenus potui? Quomodo mei non penè mori sunt pedes? Porrige Pater misericordiarum filio tuo parvulo dexteram, ut in luce fidei Catholicæ vivam, & in te moriar, & propter te; finem enim vitæ ostendisti mihi.

Hob. 11.

*Clemens
Lib. 2.
Strom.*

CHRISTVS. Ecce finem tuum jam cognoscis, prospicis portum: quid superest, nisi ut quæras ad eum mediâ & viam? nulla autem verè magis necessaria, quàm fides. Sine fide enim (ait meus Apostolus) impossibile est placere Deo. Credere enim oportet accedentem ad Deum, quia est, & in quærentibus se remunerator sit. Imò, fides æquè est necessaria, ac ei, qui in hoc mundo vivit, ad vivendum, respiratio. Vides, quo studio orthodoxiæ adhærere, & in eâ se confirmare oporteat, eandem verò quærare, si fortè quis erraverit, quàm sit omninò necessarium? *Credo tibi, &c. pag. 7.*

Psalm. 5.

*Vna est fides,
hæreses plu-
rimæ.*

HOMO. Domine, deduc me in iustitiâ tuâ: propter inimicos meos dirige in conspectu tuo viam meam: non enim est alius, qui dirigere possit gressus nostros in semitis tuis, ut non moveantur vestigia nostra, in tot hæresum & sectarum numero. Equidem quis non hæreat aut erret, velut in multivio, nocte horridâ, viâque ignarus viator? quis non moveret penè pedes suos, nisi tu,

fi tu, lux vera illuminans omnem hominem, illucesce-
 res in cordibus nostris? Non enim est volentis, aut cur-
 rentis, sed tui, Deus miserentis: neque enim caro, aut
 sanguis revelare possunt viam tuam, sed tu solus, qui
 habitas lucem inaccessibilem; à quo velut patre lumi-
 num, omne datum optimum, & omne donum perfe-
 ctum descendit: qui que omnes ad agnitionem verita-
 tis vis venire; ideo non reliquisti nos sine testimonio,
 sed viam certam, & legem, veluti faciem, in mundo hoc
 lucere voluisti, quâ omnes, sicut filij Israël per deser-
 tum, si quidem vellent; deduci possent in terram san-
 ctam, & terram viventium. Alienum esset à bonitate
 tuâ, & crudele, si ad viam ignotam vocares, neque
 quam sequeremur, ostenderes. Clamat id ratio, & san-
 guis tuus pro nobis effusus: dicitur enim ratio veritatem
 esse unam, ut tu, Deus meus, unus es, & Christus unus,
 una Ecclesia, velut arca, extra quam non sit salus. eheu!
 quàm triste videre diluvium errorum, quo mergitur
 totus ferè orbis terrarum, quo scinditur vestis tua in-
 confutilis, & inane redditur precium sacratissimum
 mortis tuæ, Domine JESU!

CHRISTVS. Respice, & vide quanta fecerim animæ
 tuæ, qui te inter tot errantes feci veritatem intueri, &
 viam bonam. *Benedictus es, ut infra pag. 24.*

HOMO. Quid retribuam tibi pro hâc dignatione
 tuâ? numquam certè condignas agere gratias potero,
 vocatus in admirabile lumen tuum.

CHRISTVS. Ego equidem neminem perire volo, &
 ostendo omnibus viam bonam, & Ecclesiam, velut
 Pharum in naufrago mari, velut columnam & firma-
 mentum veritatis.

HOMO. Unde igitur, Domine JESU, tot dissensio-
 nes, sectæ, schismata, & hæresum periculosa charybdes
 ultrò quæruntur?

CHRISTVS. Fili, nonne & lex mea perspicua ac
 lumine naturali nota est? nonne jugum meum suave?

*Ioan. 1.
 Rom. 9.
 Matth. 16.
 1. Tim. 6.
 Fides do-
 num Dei.
 Jac. 1.*

*Deus viam
 ostendit.
 Ecclesiâ.*

*Gratias pro
 Fide.
 1. Pet. 2.*

*Ecclesiâ
 Pharus.*

*Vnde hæresis
nata.*

*Sensu hære-
ticus renuit
credere.*

2. Cor. 3.

*Vna est fide
necessaria ad
salutem.*

Tit. 3.

*Psal. 85.
Gratiarum
actio pro Fi-
de.*

*Psal. 55.
Psal. 72.*

Psal. 18.

attamen multi malitiâ suâ ita excæcantur, ut ratio natu-
ralis planè obfusceretur, & mandata mea grãvia & im-
portabilia existiment, arguant sapientiam & bonita-
tem meam, quasi ego damnationis eorum cupidus ju-
berem, quæ seruari non possunt: perinde, ac volare sine
alis, sine pedibus stare. Scrutari omnia volunt, neque
quidquam credere se, priusquam intelligant, profiten-
tur. Quasi verò Trinitatis mysterium capiat quisquam,
aut ulla naturæ arcana perfectè comprehendere possit.
Sic & ridiculè credere se Scripturæ ab Ecclesiâ traditæ
profitentur, sensum verò illius respuunt ab eâ intelligen-
re: atque ita, quos spiritus non vivificat, littera occidit.
Sunt, qui nihil horum pensi habent, & quavis in reli-
gione salutem sibi promittunt. Quod si ita foret, quor-
um Evangelium annuntiassem vobis, & quæ hauseram
è Patris sinu, enarrassem? Quorsum hæreses iussu
meo damnatæ fuissent? Martyres pro fide meâ Catho-
licâ, occubissent? Apostoli, ut Evangelium prædica-
rent universo mundo, missi fuissent? Quod esset inter
Judæos, Turcas, Christianos discrimen? Cur mandaf-
set Apostolus meus ex me hæreticum devitari post se-
cundam correptionem, quòd subversus sit qui hujus-
modi est, & proprio iudicio condemnatus? *Benedictus es,*
&c. ut infra, pag. 24.

HOMO. Confitebor tibi, Domine, in toto corde
meo, & glorificabo nomen tuum in aeternum, quia mi-
sericordia tua magna est super me, & eruisti animam
meam ex inferno inferiori: eripuisti animam meam à
morte, & pedes meos à lapsu: tenuisti manum dexte-
ram meam, in voluntate tuâ deduxisti me, & cum glo-
ria suscepisti me: gloria enim magna sequi te, Domine,
& sanctam legem tuam, legem immaculatam, conver-
tentem animas: iudicium tuum verum, illuminans par-
vulos.

CHRISTVS. Planè immaculata, & sancta est lex
mea, & hæc tibi nota sit catholice veritatis. Nonne
enim

enim hæretici castitatem, quam ego commendavi, impossibilem aiunt? vota verò & abstinentiam, impia esse clamant: me peccati auctorem volunt, & libertati ac nequitia suæ velamen prætexunt. Quorsum verò leges, pœnæ ac præmia, si peccatum vitare homo non potest?

Fidei vera nota.

HOMO. Hæc luce clariora esse vidi, dum posuisti animam meam ad vitam, & non dedisti in commotionem pedes meos. Sed & illud me plurimum confirmat, certumque in tantâ rerum incertitudine reddit, quòd Catholicos salvari posse etiam hæretici profiteantur. Quæ ergo dementia esset, cum Catholicis non stare, quos etiam adversarij salvos esse decernunt? Cui enim non suaderem tutiorem in tanto discrimine viam eligere: illa autem est, quam probat utraque pars, etiâ si sibi adversariæ. Sic nemo dubitat utriusque medici iudicio medicinam probatam tutius accipi, quàm alterius opinione damnatam.

Psal. 65.

Dementia est Catholicum non esse.

O quantas in horâ mortis angustias patiuntur, tot (eheu!) jactati erroribus, quot ferè capita reperiuntur! non est; ubi pedem firment, sed dubii vivunt ejusmodi, dubiique moriuntur: & qui ausi sunt, dum vivunt, arguere te, quòd viam certam non monstraveris, certò in æternæ damnationis barathrum sese præcipitant. O quis dabit capiti meo aquam, & oculis meis fontem lacrymarum, ut plorem interfectos populi mei? Quid excusabunt miseri? Quid dicent, cum ad te Deus meus iudicem suum venerint? non enim habebit te Deum patrem, qui Ecclesiam, dum viveret, noluerit habere matrem. Quid aliud audiet quàm laudari abs te opera bona; quòd boni esurienti tibi dederint manducare, & sitienti potum præbuerint, & ob hoc æternis à te præmijs honorari; qui verò secus fecerint, sempiternis supplicijs addici? *Hæcine vera, & c. ut sup. pag. 7.*

Actus zeli.

Ierem. 9.

Hæretico nulla excusatio.

CHRISTVS. Quid respondebunt mihi, quòd apostatis nullis miraculis clavis, sed criminibus, spurcitiâque notis adhæserint, & tantâ antiquitate & miraculis roboratam

*Hæreticorū
fundamen-
tum.*

*Cruz hære-
ticos dam-
nabit.*

*Premium nõ
debetur hæ-
retico.*

*O Æterni-
tas!*

Psalm. 101.

*Nusquam
Sancti nisi
in Ecclesiã.*

*Miracula in
Ecclesiã.*

Luc. II.

*Quales re-
formatores
quærat
IESVS.*

boratam Ecclesiam deseruerint; hoc solo argumento quod Scripturam, ac Patres dicerent ipsi sese melius explicare, suoque id sensu. Adverte an ullum aliud, ut ad se homines trahât, hæretici adferre possint argumentû.

Quid dicent, cum signum crucis meæ fulgebit in cælo, qui omnem carnis afflictionem abhorruerunt, & exemplum meum spreuerunt? laboranti in vineâ meâ promisi præmium, & villico reddenti fructum in tempore: an verò, cum omnia illi opera, peccata esse dicant, peccatis ego præmium statui, aut ea fructus appellavi? tunc erubescet coram orbe terrarum, qui dicentes se esse sapientes, stulti facti sunt: & quæcunque non intellexerunt, blasphemântur; nihil certi habuerunt, nisi quod illi iudicârunt.

HOMO. Et si quidem de æternitate omni non ageretur, minùs affligeret me perditio eorum. Sed ô æternitas, æternitas! quàm gravis illos manet æternitas! Miserere, Domine, miserere, quia tempus miserendi, quia venit tempus. *Benedictus es Domine, &c. ut infr. p. 24.*

CHRISTVS. Mihi proprium est misereri semper & parcere: sed cum hortor, moneam, clamem in plateis, nemo interrogat de viis antiquis. Si enim id facerent, ecce, quot Monachorum sanctorum agmina illis lucem adferrent? quot Episcoporum lumine caliginem dissiparent? quos Missam fecisse, & ritu Catholico vixisse testatur omnis antiquitas, & templa loquuntur, & anathemata clamant. Quotenim olim ego hodieque ad Matris meæ honorem miracula edidi? quot Sanctos iisdem illustravi? ac sicut Judæi me in principe dæmoniorum ejicere dæmonia dicebant: ita hæretici cæci præstigias, & mendacia vocant, quæ totus orbis testatissima novit & probat.

Quid sibi volunt isti Reformatores ego innocens, impollutus, agnus sine maculâ (cujus oculi respicere ad malum non possunt) mittam, ut Ecclesiam reformat, apostatas, & homines ventri ac deliciis dedi-

tos?

tos? & quomodo prædicant si non mittantur? hinc fit ut inexcusabiles sint, qui hæc nõrunt, magistri eorum: qui populum meum errare faciunt, ut ducant eos velut oves errantes, & occidant & mactent, donec in infernum perveniant, ubi mors depascet eos. *Psal. 48.*

HOMO. O patiens & longanimis super malitiã hominum! miserere saltem populi innumeri, & turbarum, quæ sunt sicut oves sine pastore. Vide ut infernus dilatãrit os suum; aspice, Domine, & ne memineris iniquitatum nostrarũ, citò anticipent nos misericordiã tuã. Tu enim pastor es, tu dux noster, legifer noster. Da illis gustare semel pacem, quam multam dedisti diligentibus te, & venient & adorabunt te, Domine, & confitebuntur nomini tuo. *Isaia 50.* Credo tibi, &c. pag. 7.

CHRISTVS. Pax non est nisi in humili corde: quæ verò humilitas esse potest in eo, qui audet grandi supercilio Scripturam meam censere, vellere, truncare; Patres verò falsis erroribus aspergere, aut eos stupiditatis & insitiã in simulare? Nõnne veritas una est? nõnne ubi divisio, ibi dissensio? quot verò illic capita, tot sunt sententiã; cùm quis spiritum suum audeat appellare auctorem. Nihil enim discriminis est inter sectas illas, ut dixi; nihil adferre possunt, nisi, Nostra hæc explicatio germana est, nostra melior. Quis hoc confirmat? spiritus, sibi scilicet contrarius; Et verò nõnne veritas una est, & falsitas multiplex? Quis ignorat in omnem partem Scripturam, & Patres torqueri malitiã hominum posse, uti & leges? Quare nisi iudices & arbitri essent, non forent illã pacis auxilia; sed dissidiorum fundamenta: ideoque ego arbitrum Ecclesiam statui, columnam & firmamentum veritatis, quam si quis non audiret, esset sicut Ethnicus & publicanus. Ego ne & Apostoli mei sic probavimus veritatem doctrinã, dicentes: Spiritus meus hanc vobis doctrinam ut sanio-rem proponit? Quis enim sua commenta sic venditare nequit? Ego verò dixi: nisi opera fecissem in eis, quæ *Pacem non habet nisi humilis.* *Vnicum argumentum hereticorũ.* *Arbiter necessarius, & iudex.* *1. Tim. 3.* *Matth. 18.* *Ioan. 15.*

*Nota Eccle.
sive miracu-
la.*

nemo alius fecit, peccatum non haberent. Atque hoc sigillum doctrinæ meæ non mihi soli seruari, sed libens discipulis meis tribui, atque ad eò promisi fore ut majora me facerent; nullumque ævum est vel erit, quo non & miracula, & Sancti velut stellæ in firmamento Ecclesiæ meæ fuerint, & futuri sint. *Hæcine vera*, ut supra, pag. 7.

*Libertas
carnis invi-
zat ad here-
sim.*

HOMO. Hoc etiam animadverto, nunquam à Catholicis deficere ullos, ut meliores fiant, sed ut libertatem carnis, quam prædicant hostes tui & crucis tuæ, consequantur. Vivere cum hæreticis, & cum Catholicis, heu! mori frustra ut plurimum optant, qui prudentiores eorum: cum securè, etiam cum iis, omnium iudicio, moriantur. Heu miseri! usquequò gravi corde? ut quid diligitis vanitatem, & quæritis mendacium?

Psal. 4.

E X E R C I T I V M.

*Psal. 65.
Ecclesia
audienda.*

BENEDICTVS es Domine Deus, qui non amovisti misericordiam tuam à me, sed revelasti mihi aurem, ut audirem Ecclesiam tuam, & non essem sicut Ethnicus, & publicanus. Benedictus sis in æternum, o infinita bonitas, quæ notas mihi fecisti vias vitæ, cum extra Ecclesiam tuam nulla via sit salutis. Obsecro te Domine fac me stare constanter super semitas antiquas tot sanctorum Patrum testimonio firmatas, & eorundem vestigijs, sive exemplis calatas. Illumina me o lux vera, & ita confirma me ne unquam obdormiam in morte; ne quando dicat inimicus meus: Prevalui adversus eum.

*Extra illam
nulla salus.*

Psal. 12.

Rom. 11.

*Isaiæ 5.
O quot
pereunt
animæ!*

Psal. 67.

*O quanto
studio que-
renda salus!*

O altitudo divitiarum sapientiæ, & scientiæ Dei! quàm incomprehensibilia sunt iudicia ejus, & investigabiles viæ eius! Quis cognovit sensum tuum Domine, aut quis consiliarius tuus fuit? Ecce pereunt in horas singulas innumeri propè mortales, & dilatavit infernus os suum absque ullo termino, & vix est qui annos æternos in mente habeat, qui æterna supplicia, & solatia consideret sempiterna. Quo enim studio, bone JESU, si ea cogitarent homines, veritatem quærent? quò fervore Ecclesiam Catholicam, cum una sit via salutis complecterentur. Neque certe

certe ea latere potest, cum tot sanctitate illustribus viris, tot clara miraculis, tot confirmata saculis, tot Martyrum sanguine signata sit, & ob signata. Dicite mihi, errantes anima, immortales anima, agni immaculati sanguine redempta, ad eterna creata gaudia, cur ruitis in aeternum luctum? Quis vos, obsecro, sic fascinavit? Itane verò credibile est saculis propè sedecim sanctissimos, & sapientissimos viros errasse, donec è fornice veniret apostata monachus, & Venere afflatus, & è popinâ Baccho calens quintum euangelium eructaret?

Quis credat id quod oculis aspiciamus, tot mortales errantes à viâ veritatis huius fatuâ doctrinâ tam securos esse, vivere, dormire? Eheu! nesciunt miseri quâ illis imminet aeternitas. ideo neque querunt de viâ rectâ, de viis antiquis; non attendunt viam semel & vitam peractam numquam esse remeabilem. Venite, quaeso, & videte opera Domini, qua posuit prodigia super terram, & discite, ubi sit longiturnitas eterna vita, ubi via salutis: sine fide enim impossibile est Deo placere. Aspicite Eremitarum & Monachorum agmina abstinentiâ & innocentia vita summâ in Ecclesia sola Catholica micantia, Virginum choros castitate rutilantes, Martyrum invictam patientiam. O quas tibi debeo grates, Redemptor mi, qui in istis tenebris hæc lumina oculis meis splendescere fecisti, ut viderem quò & quâ tenderem, & columna veritatis Ecclesie Catholica adhererem; in quâ verâ fides peccatores sanat, ignorantes illuminat, curat egrotos, docet fideles, pœnitentes reparat, justos reddit ferventiores, coronat Martyres, conservat Virgines, Conjugatos castificat, reformat Ecclesiasticos, Sacerdotes consecrat, preparat regna cœlestia, eternamq; hereditatem in Angelorum societate communicat? O utinam hæc aspicerent & cogitarent, & præcepta tua, Deus, servare vellent, quos apostatarum deliria miserè seducunt! Verè enim dixisti, ô Veritas aeterna, Si quis voluerit voluntatem Patris mei facere, cognoscet de doctrinâ meâ, vtrum ex Deo sit, an ego à me ipso loquar. Sed quis est qui potest cacum, & mutum curare? Nonne tu qui solus es? Veni igitur desiderate cunctis gentibus, & dic ut cæci videant, surdi audiant, pauperes anima tam tibi cara, & preciosa euangelizentur. Exite, exite anima

O aeternitas! cur errantes non reducis?

Psal. 45.

Hebr. 11.

August. ser. 10 de verb. Apost.

Ioan. 7.

Fides est donum Dei.

Iſa. 63.

Heb. 11.

Iſaia 65.

Prov. 1.

quibus impendet longa aternitas, exite de medio Sodomorum, de Synagogâ impiorum, & cum Abrahamo de Vr Chaldaeorum. At nemo potest venire ad te, niſi traxeris illum. Trahe ergo, Domine, animas illas vinculo charitatis tuae, fac ut guſtent, quàm ſuauiſ ſit panis tuus, & frumentum electorum, & vinum germinans virgines. Miſerationum Domini recordabor, ô anima mea; laudem Domini ſuper omnibus quæ reddidit nobis Dominus, & ſuper multitudinem bonorum, quæ largitus eſt nobis ſecundùm indulgentiam ſuam, & ſecundùm multitudinem miſericordiarum ſuarum. In dilectione tuâ, & in indulgentiâ tuâ redemiſti me, bone JESV, & portâſti me, & elevâſti me cunctis diebus ſæculi. O utinam, Paſtor bone, audirent oves tuae errantes vocem tuam! certè cum Moyſe fide relinquerent Aegyptum, & tenebras ejus, & venirent ad te, paſtor animarum noſtrarum; te, bone JESV, qui expandis manus tuas totâ die ad populum incredulum, qui graditur in viâ non bonâ poſt cogitationes ſuas; te, ô Sapientia aterna, quæ foris prædicas, & das in plateis vocem tuam, dicens: Uſquequo parvuli diligitis infantiam, & ſtulti ea quæ ſibi noxia ſunt, cupient, & imprudentes odibunt ſcientiam? Illumina, ô bone JESV, animas eorum, & meam, & confirma me, & adauge mihi fidem, tu qui illuminas omnem hominem. Sparge, ô bone JESV, redemptor mi, radios pietatis tuae, & miſerere; recordare Domine miſerationum tuarum, & preciſi ſanguinis tui, quo redempti ſumus. Perduc nos, paſtor bone, ad veram paradifi pascua; libera nos de morte aternâ, ô vita noſtra, & unicam refugium noſtrum.

Praxis pro converſione ad orthodoxam fidem.

Oratio.

PRIMÒ, neceſſe eſt hominem ad Deum confugere, & lucem ab eo poſtulare.

Indifferètia.

Secundò, affectus deponere, atque odia ut animo defæcato de re totâ poſſit judicare. affectus autem maximè erga bona eſt exuendus, qui multos irretitos tenet.

Leſſio Patrum.

Tertiò, legere expedit antiquos Patres, ſed non eos, quos peſſimo majorum ſuorum hæreticorum exemplo, noſtri temporis hæretici depravârunt.

Quartò,

Quartò, conferre cum viro docto, non animo disputandi, *Collatio,*
sed veritatem agnoscendi.

Quintò, eleëmofynas eâ intentione largiri, & orationi hu- *Eleemofynæ,*
militer ac crebrò incumbere. Et vel Angelum mittet Dominus, *Prov. 8.*
ac compellet novum Petrum aliquem venire, id est, Apostoli-
cum virum; vel ut Eunuchò Philippum dabit. Qui enim vigilat
ad fores sapientiæ, & observat ad postes ostii illius, beatus est,
& inveniet vitam, & hauriet salutem à Domino.

Sextò, beneficiis animus errantis, quem juvare desideras, pri- *Conciliatio*
mò conciliandus plus enim trahit charitas, quàm suadeat mul- *proximi.*
ta d sputatio, atque ita celebrem illum Anachoretam Paphnu-
tium conversum fuisse legimus.

Septimò, libellos pios errantibus submittere, eorum proles *Lectio pio-*
educandas suscipere, atque in orthodoxâ fide instituere, egre- *rum libello-*
gia est charitatis industria. *rum.*

Octavò, adultiores si quis studeat in viam reducere, juxta *Vitiarum*
consilium R. P. Petri Fabri è Societate nostrâ, eorum primùm *fuga.*
animus à vitiis avocandus, & vitæ licentia: hæc enim ferè uni-
ca remora esse solet.

Nonò denique, cum infidelitas primum peccatum non sit, *Veneratio*
ut quisquam se in fide conservet, utile est Ecclesiæ mores ac *carimoniarum.*
præcepta ubique defendere, uti & Patrum traditiones ac Su-
periorum mandata, diligenterque iis parere; vitam denique,
non vulgi lege tepidè, sed ex Sanctorum exemplo ferventer
instituere.

Decimò, nutanti circa fidem expedit, Primò, certò credere *1. Cor. II.*
multas hæreses esse; imò, ut Apostolus loquitur, oportere ut
hæreses sint, ut qui probati sunt, manifesti fiant. Secundò, hæ-
reticos ab Ecclesiâ & Patribus cenferi damnatos, Tertio, con-
siderare veritatem unam esse, quæ ut omnibus innotesceret,
misiit Deus filium suum: tantum abest, ut eam consuldò occul-
târit, errori viam ministrans. Illam proinde toto animo pro-
ponat quærere: verum enim verò magnâ cum humilitate. una
enim superbia omnium hæresum fons est & origo. Hæreticus
siquidem Concilia omnia, Patres, Doctores, Sanctos & majores
omnes damnat erroris, ut unus sapere videatur; neque ul-
lam suæ doctrinæ rationem potest reddere, quàm se genuinum,
supra omnes, sensum Scripturæ esse consecutum.

Oratio pro executione, &c. supra pag. 10.

Oratio

Oratio pro errante in Fide.

INTER mille angustias constitutus, de aternitate vehementer
 anxius, in tenebris ambulans sicut ovis que perijt, ad Te venio,
 JESV benignissime, lux mea, & pastor animæ meæ, qui venisti
 in hunc mundum, & sic me dilexisti, ut sanguinem, & vitam
 tuam in ignominiosâ crucis arâ pro me effunderes, deduc, obsecro
 te per viscera misericordie tuæ, me in viam salutis. Doleo enim
 vehementissimè ex amore tui, quod ullâ ratione recesserim à
 te: spero quod non despicias opus manuum tuarum. Tu enim vis
 omnes ad agnitionem veritatis venire, & ego eam abs te
 humillimè efflagito: & paratus sum in tanto salutis negotio
 nihil omittere, quod ad illud pertineat. Memento queso, Domine,
 me esse opus manuum tuarum. Et quid proderit tibi si peream,
 quem tanto precio redemisti? Tu non vis mortem peccato-
 ris, sed magis ut convertatur, & vivat. Convertite igitur me,
 & convertar ad te. Perveniat ad te clamor meus, quia tempus
 miserendi, & quia venit tempus. Tunc negare mihi potes lumen, &
 lux vera, que toties dixisti: Petite, & accipietis; quarite, & inve-
 nietis? Quæro ego te, dum inveniri potes, & abrenuntio omnibus,
 quæ seducere me valent abs te. Quid enim in judicio excusare pos-
 sem, si me à veritate seduceret torpor, aut vanitas, aut opes, aut
 honor, aut favor? cum momento hinc vivam, ut felix vivam, vel
 infelicissimus semper moriar in omni aternitate. Libens omnibus
 renuntio ut tuus possim esse discipulus. Tot clamant in auribus
 meis Sanctorum voces, tot miracula cacutientem trahunt, tot
 eruditi invitant ad lumen. Nolo insanus videri mihi præ omni
 antiquitate sapere, sed paratus sum captivare intellectum
 in obsequium fidei, & servire tibi omnibus diebus vitæ meæ.
 Testis mihi tu es, Angele mi custos, testes Sancti omnes, & tu testis
 cordis mei Deus meus, quod sincerè placere tibi desidero, atque
 orthodoxæ fidei, & tibi dulcissime JESV, & Ecclesie tue adhare-
 re. Tu enim es via, quam quæro, tu veritas, quam indago, tu vita,
 ad quam suspiro.

Contritio.

Deus vult
omnes fal-
vos fieri.
1. Tim. 2.

Ezech. 33.

Obsecra-
tio.Omnia ab-
neganda
propter sa-
lutem.Superbia
est & insa-
nia summa
non crede-
re.

Praxis

Praxis disputandi cum hæreticis.

SI disputationem cum hæretico evitare nequis; primò petendum ex eo, ne frustra fiat, quis arbiter sit disputationis vestrae futurus. Si enim dicat, Scripturam, quære quænam illa sit, & unde eam habeat? Ab Ecclesiâ, inquit: Cur ergo eam, dicitis, truncant hæretici, & convellunt; cur, si absque ullo dubio credant Ecclesiæ Catholicæ, ut veraci, dicenti: Hæc est Scriptura, respiciunt ejus, ut mendacis, interpretationem? Jam verò, quòd si ex Scriptura sola agendum, ubi scriptum, libros, quos Scripturam appellamus, esse Scripturam? Unde colligis multa & præcipua credenda, quamvis scripta non sint, & ad Ecclesiam ut columnam & firmamentum veritatis accedendum: de quâ Augustinus: Euangelio non crederem, nisi me Ecclesiæ commoveret auctoritas: Quòd si tunc ad Ecclesiam ire cupiat, quærenda ea est certis notis, antiquitate, sanctitate, unitate doctrinæ, & Apostolicâ traditione. Stultum enim est, & petitio principij, consulendam esse de sensu Scripturæ Ecclesiam, & cum quæ sit, quæritur, unâ notâ illam definire, nempe, Quæ optimè Scripturam explicat. Et rursus, Si quæram, ecquæ illa sit, suam assignare. si rursus urgeam, quis hoc asserat, suum quem habet spiritum erroris, scilicet & vanitatis proferre; si petam unde constet eum spiritum habere, id ipsum tantum asserere, ac denique fidei totius fundamentum hominis vani delirium constituere. Accuratiorem cum hæreticis disputandi rationem tradit R. P. Veronius in suâ Methodo.

*Aug. epist.
cont. manich.
cap. 59*

J A C V L A T O R I Æ,
quibus affectus deliberationis per diem
foveatur.

Accedit e ad eum, & illuminamini, & facies vestra non confundentur. Ita fac Angelum custodē tibi loqui, vel potiùs audi Dominum te invitantem his verbis: Venite ad me omnes qui laboratis, & onerati estis, & ego reficiam vos. Hæc Dominum Iesum verba tibi ingeminare, Audi aure cordis tui, illudque, Noli obdurare,

Psal. 33.

Matth. 11.

Vel illa: Si quis sitit, veniat ad me, & bibat.

Vel: Ego sum lux mundi, ego via, veritas, & vita.

Hodie si vocem Domini audieritis, nolite obdurare corda vestra.

Ioan. 7.

Audi, fili, accipe consilium intellectus, & ne abicias consilium meum, investiga sapientiam, & manifestabitur tibi, & continens factus ne de relinquant am.

Ioan. 8.

Psal. 94.

Eccl. 6.

Ruminare etiam potes aliquam ex sequentibus sententijs.

state

- Ierem. 6: *State super vias, & videte, & interrogate de semitis antiquis, quâ sit via bona, & ambulate in eâ.*
 Deut. 32: *Interroga patrem tuum, & annuntiabit tibi; maiores tuos, & dicent tibi.*
 Prov. 22: *Non transgredieris terminos antiquos, quos posuerunt patres tui.*
 Matth. 24: *Videte ne quis vos seducat: surgent enim multi pseudopropheta.*

CAPVT III.

Deliberatio de secundo medio, seu de statu vitæ eligendo, ut finem consequamur.

Varij sunt status.

Cuiq; in suo statu manendum.

Psal. 62.

Ioan. 8.

CHRISTVS. Post fidei cognitionem, alterum ad salutem medium necessarium est status electio: cum verò varios dederim instinctus, qui à primâ pueritiâ ferè emicant, & singulos ad aliquod vitæ genus, ut prudentissimus pater-familias liberos suos destinem (non enim ad otium, sed ad laborem creati estis) planè de illo maturè statuendum est. Sic Adamum, mox ut creatus fuit, in paradiso constitui, ut custodiret & operaretur illum. Attende autem certum esse, plurimos idcirco malè vivere, & æternâ excidere salute; quòd vitæ genus non eligant, aut perperam suâ libidine potiùs quàm voluntate meâ. Si quis autem vitæ statum nactus sit, is in eo se firmare debet, neque perpetuò fluctuare; sed in suo se perficere. Non levis enim est tentatio sibi nunquam constare, aliorum vitam laudare, de suâ queri. Nullus status est, in quo perfectio, quæ in charitate consistit, nequeat acquiri. Et quamvis forsitan error in prima electione fuerit, quando tamen is mutari nequit, in eo se perficere oportet, atque ad me Patrem misericordiarum confugere, ne fiat novissimus error peior priore. *Credo tibi, ut inf. pag. 7.*

ANIMA. Ecce, Domine Deus metis, ex bonitate tuâ immensâ creasti me; sed scio, meliùs mihi esset natum non fuisse, nisi viam noverim, quâ peregrinus in terrâ desertâ, in viâ & in aquosâ, perveniam ad te finem meum, & summam felicitatem meam. O lux vera quæ omnes illuminas! ô via, ô veritas, ô vita! quâ ibo, ut veniam ad

te pastorem meum? Deduc me. Domine; quia cæcus & puer parvulus ego sum, ignorans egressum & introitum meum. Multæ sunt viæ, multi status, & si hunc elegero, in speciem bonum, forsitan terribilissimus erit exitus; si illum, similiter. Est enim via, quæ videtur homini recta, & novissima ejus ducunt ad mortem. Quis novit viam hominis? quis scire potest? omnes enim sunt incertæ providentiæ nostræ. Idcirco, ego supplex per viscera charitatis tuæ rogo, ut ostendere mihi digneris viam, in quâ ambulem, in hoc loco horroris, & vastæ solitudinis. Tria enim difficilia mihi, ait Sapiens tuus, & quartum penitus ignoro; viam aquilæ in cælo, viam colubri super terram, viam navis in medio mari, & viam viri in adolescentiâ. *Veni Creator, &c. pag. inf. 35.*

3. Reg. 3.
Deus rogatus ut statum donet.

Prov. 16.
Prov. 20.
Sap. 9.
Prov. 16.

Prov. 30.

CHRISTVS. Vide itaque, ut non nisi me, qui sum Sapientia æterna, & ubique adsto paratus, consulto quid statuas; vide ne præcepta tuas; pro re natâ eligas statum qui offertur, utpote vxoris copia, præbendæ, dignitatis, opum, sociorum & commoditatum: sed scito nullam rem diligentius esse considerandam, cum à status electione sæpè aut felicitas, aut miseria dependeat sempiterna.

Electio status maximè momenti.

ANIMA. Valdè me distrahit multitudo statuum, & omnino nescio, quem eligam. Illumina me lux vera, & deduc me in semitam rectam, semitam mandatorum tuorum: quia ipsam volui.

Psal. 118.

CHRISTVS. Cum ita velis, cave certum destinare statum; sed esto paratus, ut eum suscipias, qui ad salutem tuam ex meâ voluntate & directione maximè sit accommodus. Quod si enim certum tibi delegeris statum, & in speciem deliberas, & meam voluntatem non sequi, sed meam tuæ vis accommodare, nequaquam aptus es qui deliberationem instituas: sed ita comparatum te esse oportet, ut quod certum est me velle, id velis: quod certum est me nolle, similiter execreris; quod autem incertum est utrum velim

Resignatio deliberanti necessaria.

an nolim, neque velle ex toto, neque penitus nolle debes: sicut enim æger peritissimo medico committit valetudinem, tantumque petit curari, paratus etiam ut fecet, urat, si pro suâ tuendâ vitâ ita iudicaverit: sic te facere pro vitâ æternâ convenit. Et rursus; sicut viator viæ ignarus, quam novit periculosissimam, ducem quærit, neque repugnat quin ducatur; ita fac, & veni sequere me. *Hæcine vera*, ut sup. pag. 7.

ANIMA. O utinam, Jesu dulcissime, ô utinam scirem, quâ mihi eundum esset!

CHRISTVS. Id assidue me roga, & dic cum Paulo: *Domine quid me vis facere?*

Act. 9.

ANIMA. Quid vis me facere, Deus meus, in domo tuâ, quam viam ingredi, quod munus gerere? paratum cor meum, Deus, paratum cor meum, respice in me, & miserere mei.

Psal. 107.

Tob. 5.

CHRISTVS. Non cesses clamare ad me: de mane vigila ad me, ut benedicam tibi, & mittam Angelum, qui te ducat ut quondam Israëlẽm, Tobiam, & Jacob.

*Fiducia in
Deo locan-
da.*

*Deus indicet
voluntatem
suam.*

Quidquid verò petes, crede quia accipies, & fiet tibi. Nonne id quod à seruo, aut filio fieri superes, ipsi ultrò indicares? Quòd si verò sollicitè expeterent quid ab eis fieri velles, idq; desiderio placendi tibi, nonne æquum foret ut iis mentem explicares tuam? præsertim si supplicium grave neglecto mandato appositum foret, & præmium observanti.

Act. 3.

*Considera
finem crea-
tionis ut ritè
eligas.*

Quantò magis ego Dominus, qui sto ad ostium, & pulso: ut consulam, ut ducam, ut portem etiam te in humeris meis, aperiam tibi postulanti voluntatem meam? Propone autem tibi finem, ad quem te creavi, & vide, an status hic vel iste ad eum te perducere commodè possit; si quidem certum hoc habet, eundem omnibus minimè convenire. Quorsum enim tot status ordinassem, tam varia vitæ genera; nisi quia sciebam figmentum meum; variisque viis volebam venire ad me, & trahere oves meas, pro cuiusque talentis & viribus? finem igitur attende ante omnia; deinde ad
eum

eum media delige. Quis enim prudens media eligit ante finem? viam ante terminum? medicinam ante morbos? quis viam incommodam, periculosam, ambagiosam, latronibus obsitam eliger, ut perveniat in urbem, cum aliam possit, & noverit eligere?

HOMO. Nemo, Domine; sed sunt qui hanc, vel illam eligunt, ut dicunt, quia aliam non possunt, aut ignorant.

CHRISTVS. In quo autem existimant se posse illam, quam eligunt, peragere, nonne in me, & per gratiam meam? Cui verò eam largiri me par est; illine qui voluntatem meam & ductum spernit, an qui sequitur?

*Gratia Dei
quorū in
statu parat
ca.*

Ego illis possum eandem facere abundare, etiam in quovis statu, si voluntatem meam sequerentur. Exquirendum igitur ante omnia, quid velim abs te, in quo genere vitæ & munere te degere in familiâ meâ: & ubi cognoveris, cave ne facere omittas: ego enim Dominus, ego Pater, ego Rex regum, & Dominus dominantium, nemo restitit mihi, & pacē habuit.

Iob 9.

Consule igitur te ipsum primò, viresque tuas, pios item & prudentes, qui sano consilio tibi adesse possunt: neque cum irreligioso tracta de sanctitate, cum injusto de justitia, cum cæco de coloribus, cum sæculari de cælestibus; sed cum sapiente & probò communica consilium tuum.

*Eccl. 37.
Vide quos in
consilio
adhibeas.*

Semper autem, ut dixi, finem attende, & an ejus solius, & salutis tuæ causâ, vel saltem primariâ hoc consilium suscipias. si enim per hoc te tantum moveri senseris, cum nemo possit, ut Apostolus meus scripsit, dicere,

*Intentio red
est necessaria.*

Domine JESVS, nisi in Spiritu sancto, securum te esse jubeo. Credo tibi, &c. ut suprâ pag. 7.

1. Cor. 12.

HOMO. Video, Domine JESV, meliora, sed, eheu! fascinatio nugacitatis obscurat bona, & inconstantia concupiscentiæ transvertit sensum sine malitiâ.

Sap. 4.

CHRISTVS. Exue affectum terrenarum rerum; induc eum, quem in hora mortis habiturus es: tunc defacato animo & oculo hæc aspicias, & cognosces vana esse,

*Quem statim
eigisse
velles in hora
moris.*

C

*Quid Sancti
suadeant
tandem.
Osee 2.
In solitudine
mētis Deum
consule.
Bernard.*

*Quam utile
in secessu de
st. tu cogita-
re.*

*Deum con-
sule coram
Ven. Sacra.*

Sap. 8.

Matth. ult.

esse, quæ jam terrent & tenent. Nõne enim tunc se-
curiorem viam & vitam elegisse te optabis? sed in judi-
cio illo meo terribili, si consilia appendas tua, manife-
stè mundi argues vanitatem. jam commoditas, opes,
honores, velut glutino retinent; tum votis summis se-
curissima in tantâ perplexitate te elegisse optabis. Age,
quid Sancti mei fecerunt? etiam in solitudinem abie-
runt; hoc ut salutis negotium seriò tractarent, & audi-
rent quid loquerer sibi. Scriptum est enim: Ducã eum
in solitudinem, & loquar ad eor ejus: vox enim hæc, ut
dicit servus meus, vox hæc non sonat in foro, nec audi-
tur in publico; secretum consilium, secretum quærit
auditum. Secede igitur si potes; nec desit tibi tempus
vitæ pro te, pro animâ tuâ; ac potiùs erubescere totum
aliis rebus sæpè frivolis impendi, & grave tibi videri, si
dies aliquot solidos animæ tuæ tribuas, propter quam
omnia, tempus, studia, opes & occupatio cõcessa sunt.
Si hoc feceris, futurum, ut postea in vocatiõne, quã vo-
catus eris, constans sis & quietus; cùm alii semper stu-
dia laudent aliena, plurima experiantur adversa, pluri-
ma metuant. Quemadmodum enim is, qui initio viæ
aberravit, perpetuò metuit, ne quò longiùs provehitur,
longiùs aberret; ita hi delegerunt vitam absque me du-
ce, & terrentur, meritoque pericula in viâ ignotâ & lu-
bricâ reformidant. Vita siquidem via est. Et vehemen-
ter mihi displicet, quòd ubi ego, Sapientia æterna, ad-
sum semper, & paratus sum ego consilij magni Ange-
lus, non me dignentur interrogare de viâ rectâ, & vo-
luntate meâ famuli mei; quodque cùm providere fu-
tura nequeant, ruant in id, quod primò arridet; etsi in-
quam ego, qui attingo à fine ad finem fortiter, & suavi-
ter omnia dispono, paratus sim semper, ut viam osten-
dam, viam rectam & planam, viam immaculatam &
salutis. Me etenim ubique præsentem ita consulere de-
betis, atque si me inter homines conversantem vide-
retis. Nõne idèd cum hominibus usque ad consum-
mationem

mationem sæculi in Eucharistia esse volui, ut oraculum, ut tibi propitiatorium verum esset & fidelibus meis? Cùm ergo hoc eis præstiterim, & innumera quotidie beneficia; quid est, quòd meum consilium despiciant? extendam manum, & non sit qui aspiciat? voluptas, scio, hunc trahit ad hunc illumve statum; illum honor, vel ambitio, alium libertas invitat; hæcine verò media ad finem, hæcine sunt humana consilia? Hæcine vera, ut sup. pag. 7. vel *Veni creator*, ut infra.

Hæc Oratio duplex subjicitur: altera pro deliberante, altera pro eo qui statum nactus est, ut per bona opera satagat certam facere vocationem suam.

Oratio pro deliberante.

VENI creator Spiritus, & emitte calidus lucis tue radium: Veni pater pauperum, veni dator munerum, veni lumen cordium: paratum enim cor meum, paratum cor meum, ut faciam omnes voluntates tuas. Hoc profiteor hodie coram te Deus meus & Rex meus. Ecce ego; voca me quàm lubet: tuus sum ego: ecce ego lutum in manu figuli, fac, obsecro, de me vas in honorem quale volueris, & non in contumeliam. Utinam placeam tibi dilecte anima mea! Utinam sequar te quocumque ieris, sive ut Iosephum velis in servitutē ire, sive ut Moysen in desertum, sive ut Abraham, egredi de terrâ, de domo, & de cognatione meâ, sive ut Iacob peregrinari super terram; paratum cor meum. Tantummodo fac mecum secundum misericordiam tuam, ut in omni aternitate enarrem universa mirabilia tua. Tu scis, pater optime, quis mihi conveniat status, hunc unum peto. Et cùm dixeris; petite, & dabitur vobis; accipiam spero, id quod convenit mihi. Quid, inquam, mihi? Potius dicam, & melius tibi; sive quod mihi, pro obsequio tuo Rex meus, quod mihi pro infinitâ charitate tuâ; utile est ut cantem tibi gloria mea, & non compungar in aeternum. Ostende mihi viam, in quâ ambulem, & gratiâ tuâ sequar. Si difficilis sit, tu potens es: si humilis sit, scio sapiens es corde, & magnitudinis tuæ non est finis: si laboriosa, ibo ad te, bonitas infinita, ses-

Ioan. 6.
Matth. 16.

Ioan. 10.

Ioan. 10.

1. Cor. 19.
Psal. 26.

sus, & oneratus, & tu reficies me. Sed eheu! quis potest venire ad te nisi traxeris illum? Trahe igitur me quo lubet, voluntatem meam sacravi tibi; & si nemo potest venire nisi qui tollit crucem suam, amplector omnem quam majestati tuae placuerit imponere mihi; Tu enim Dominus, nos servi, & filij ancilla tuae. Tu pater, nos filij dignatione tua. Tu Rex es, nos subditi. Tu sapientia, & lumen, nos caeci. Tu denique pastor es, & nos oves. Fac igitur obsecro per viscera misericordiae tuae, ut audiam vocem tuam, & cognoscam, & sequar. Qui enim non audit, non est ex ovibus tuis, neque ex electis tuis, qualem me esse confido, quodq; me paratum sequi te non deseres in hoc loco horroris, & vastae solitudinis. Quaesivisti enim me ovem perditam, & invitasti ut pascua inveniam, ut vitam habeam, & abundantius habeam in te, o vita mea, & omne bonum meum. Quid in hora mortis me fecisse velles? Hoc volo. Quid in iudicio tuo a me non esse factum exprobrares? Id toto corde desidero. Quid infinitus amor tuus o Deus admirabilis, fortis, aeterna sapientia, infinita bonitas, magni consilij Angele a me in omni aeternitate factum esse optaret? Id ego, dum vita datur, & tempus est miserendi, ex amore tui, & propter honorem nominis tui cupio, & volo. Custodi hanc voluntatem meam Deus, & dirige me in semitam rectam propter nomen tuum. Amen Amen.

Oratio pro eo qui statum vitae elegit.

2. Petr. 1.

Coloss. 3.

O AETERNA Sapientia, & infinita bonitas, vocasti me, & in hoc vita genere constituisti; sed quia non est in manu hominis via ejus, obsecro te, da mihi gratiam ut faciam per bona opera certam facere vocationem meam, & quidquid in ea acciderit, accipere de manu tua; velle enim meum consecravi tibi, & praebui tibi cor meum, & praebeo ut nullum praeter te diligat, quandoquidem elegeris me ante constitutionem mundi, ut essem filius tuus, & in hoc statu sequerer te. Omne ergo, quodcumque faciam in verbo aut opere, omnia in nomine tuo Domine JESU CHRISTE faciam. Per te offeram hostiam laudis, id est, fructum labio-

rum

rum nostrorum consentium nomini tuo, qui de tantis periculis eripuisti me, in quo spero quoniam adhuc eripies. Quocumque enim in statu fuero, scio hominem me natum ex muliere, & brevi vivētem tempore, & repleti multis miseriis, & Iob 14. numquā in eodem statu permanere. Solatio verò id mihi permagno est, quòd capilli capitis mei apud te numerati sunt, Matth. 10. 1. Cor. 10. & non sines me tentari supra id quod possum; imò & facies cum tentatione proventum, ut possim perfectus esse in statu meo sicut pater tuus celestis perfectus est. Quae enim demencia mea foret, posse me gemmam comparare preciosam, & vilia mercari? Principem esse posse, & malle inter lixas latitare? Si domum, equum, vestem optima mihi deligo, cur non animam optimam, qua placeam tibi? Cur qui in omnibus seu artibus, seu studijs, seu nobilitate ad primas naturā tendimus, in aeternum vili & abjecto animo cōtemptibiles esse volumus? Nunc de regno, nunc de māsione in regno Patris tui agitur, & ego qui maximus hic esse velim, in regno tuo minimus esse volam? Et cum sedere in throno tuo possim, in tui, ut sic dicam, contumeliam longè sedebo à te in aeternum? A te? inquam, qui sic me dilexisti Ioan. 3. Deus meus ut filium tuum vnigenitum dares, qui sic me dilexisti Fili Dei, ut animam tuam dares in mortem propter me.

Ecce dico in abundantia meā: non movebor in aeternum, quoniam tu es fiducia mea: in te inimicos tuos Psal. 29. ventilabimus cornu, & spernemus insurgētes in nobis. Persequatur me licet Pharaō cum sequi te cupio, & inspirationem tuam; non timebo mala quoniam tu mecum es. Et scriptum audio. Dicite iusto quoniam bene, & fructum ad inventionum Isaia 3. suarum comedet. Magna enim securitas, & magna in morte potissimam tranquillitas, & in universā hac mortali vitā, & in adversis, subitisq; casibus, & vita huius tempestatibus, quibus omnes iactantur; quòd tu dominaris mari, & motum fluctuum ejus mitigas. Testes discipuli mihi sunt, quibus aderas dormiens, sed benignissimum cor tuum vigilabat super illos. Testis Israel, cui cessit mare, & in deserto cibo pastus est Angelorum, & aqua amara injecto ligno ei facta sunt dulces. Et de Gen. 41. carcere video prodire Reges, quos ducit manus tua: & rursū

- Prov. 28.
Pfal. 26.
Pfal. 68.
Pfal. 22.
Pfal. 147.
Pfal. 67.
Pfal. 15.
- de folio excidere eos, quorum ut Balthassaris appendisti merita, & dies numerasti. Ideò justus ut leo confidit; & ego, et si consistant adversum me castra, non timebit cor meum; plures enim nobiscum, quàm contra nos: & tu unus, bone JESU, sufficis mihi, qui à dextris es mihi ne commovear: & providentiâ tuâ attingens à fine usque ad finem, fortiter, suaviter omnia disponit. Fac igitur de me secundum divinam voluntatem tuam: & quamvis venirem in altitudinem maris, & tempestas demergeret me, scio quia justus es Domine, & quia omnia judicia tua justa sunt, & omnes viae tuae misericordia, & veritas. Imò virga tua, & baculus tuus ipsa me consolata sunt. Ideò misericordiam, & iudicium cantabo tibi Domine; non enim fecisti taliter omni nationi, & voluntatem tuam circa statum non manifestasti eis. Quis verò sum ego, ut memor sis mei, aut filius hominis quia visitas eum? Magna enim gratia audire loquentem te, vocari ad obsequium tuum, & videre quàm suave sit, & quanta gloria sequi te Domine caligine passionum dissipatâ, & radio benignitatis tuæ affulgente mihi ut cor meum, & caro mea exultent in te Deo meo. Confirma, hoc Deus, quod operatus es in nobis à templo sancto tuo in Jerusalem. Conserva me Domine, quoniam speravi in te: Deus meus es tu, & bonorum meorum non eges.

Praxis in vita statu diligendo.

Sap. 1.

Devotioni
instandum.

Sacra Com-
muniono fre-

PRIMA est, secessum, si fieri potest, captare, vel saltem negotia aliquantisper seponere, atque Sacramento pœnitentiæ animam purgare; in malevolam enim animam non ingreditur sapientia. Observa deinde maximè necessariam esse resignationem, quâ homo paratus est viam sibi monstratam sequi, neque vult divinam sapientiam suæ insipientiæ conformari; aut illius voluntatem sanctam & benè placentem, suæ accommodare. Præterea verò orationi instare, si unquâ, oportet, elemosynis item aliisque piis operibus, eum res sit omnium maxima, & voluntas Dei unica exquirenda sit, qui solus novit talenta nostra quæ dederit, quæ dare decreverit, quis status nobis conveniat. Ad hoc juvabunt Notæ spirituum, de quibus infra dicetur.

Secunda, frequenter accedere ad sacram communionem, & post eam suppliciter, animoque ad Dei nutum sequendum comparato

comparato petere: Domine quid me vis facere? Multis enim id evenit, uti & B. Aloysio Gonzagæ, ut tum vocem Domini, & voluntatem penitus intelligerent. *quantanda.*

Tercia, viros spirituales & sinceros super hoc negotio audire. Solet enim Dominus per alios, maximè tamen confessarios, aperire quid à nobis fieri velit. Ita S. Paulo ad Ananiam missò dictum: Surge, & ingredere civitatem, & ibi dicetur tibi quid te oporteat facere: ita etiam evenisse B. Teresæ refert P. Ribera. Anima enim viri sancti enunciat aliquando vera plus quàm septem circumspectores sedentes in excelso ad speculandum. *Ad. 9. Eccli. 37.*

Cavendum autem huic consiliario, ne præire Deum potius velit, quàm subsequi: ne hunc vel illum statum suadeat: cum solius Dei sit vocationem dare. Ideoque qui indifferens non est, & nimio affectu in hunc fertur statum, aut ab illo alienior est: parùm commodus habetur. Hunc S. Bernardus egregiè docet exemplo suo dicens: Laudo omnes ordines, & diligo ubicumque piè, & justè vivitur in Ecclesiâ, unum opere teneo, cæteros charitate. Tales verò qui suum ordinem omnibus præferunt, alios que contemnunt, nec nostri, inquit, nec cujuscumque esse ordinis veriùs dixerim; quippe qui etsi ordinatè viventes, superbè tamen loquentes cives se faciunt Babylonis, id est, confusionis, imò filios tenebrarum, ipsiusque gehennæ, ubi nullus ordo, sed sempiternus horror inhabitat. *Quid consiliario cavendum. Bern in apol. Omnes ordines amanda.*

Quarta, in primis quidem utilem dixi secessum in istâ deliberatione, verùm si is obringere alicui non potest, tum vesperis saltem per aliquod spatiũ ruminare ac considerare expedit illa capita quæ in Modo deliberandi & meditando infra ponentur, maximè illud, quod in horâ mortis quisque optabit vitæ se genus delegisse. Neque tamen ideò sequitur omnes eandem viam inituros, v.g. securissimam & Religiosam: multis enim ea non convenit, imò neque segura est: habet unusquisque donum suum, & vocationem. Unusquisque autem in quâ vocatione vocatus est, in eâ permaneat oportet, juxta D. Pauli cõsiliũ. Numquid enim, ut idem monet, dicit figmentum ei, qui se finxit, Quid me fecisti sic? Varia sunt equidem in corpore mēbra, neque eundem actum habent, alterumque altero indiget, neque quidquam hinc æmulari oportet, præter charismata meliora, id est, charitatē: non est enim personarũ acceptor Deus. *Consideratione vacandum. 1. Cor. 7. Rom. 9.*

Quinta est, sanctum Angelum custodem colere & invocare, cum enim ille nobis sit datus dux & comes viæ in patriã, velut Tobix Raphael, dubio procul hoc illi maximè curæ est, ut nos ad ducat viã, seu vitæ genere, quod divinæ voluntati maximè *Angelus custos invocandus.*

est accommodatum; hoc enim clientes sibi commissos, & Dei filios ad caelestem Patrem, & patriam novit peruenturos.

*Resignatio
procuranda.*

Sexta, ante omnia, ut dixi, necessaria ea animi preparatio, qua homo firmiter statuit cognitam Dei voluntatem amplecti, neque inchoanda deliberatio, priusquam mens nostra in æquilibrio posita fuerit; ut momenta divinæ voluntatis clariùs perspiciamus. Quòd si eam in nobis resignationem non inveniamus, sæpè exercere eam oportet, inclinando voluntatem ad eam partem, quam magis averfatur.

Septima, Ut autem commoda atque incommoda ad finem consequendum clariùs perspicias, plicata charta scribendæ rationes & commoda quæ hoc vitæ genus suadent, deinde illæ quæ dissuadent; considerando an commoda incommodis non præponderent; & objectiones scripto in quiete examinando.

*B. Virgo in-
vocanda.*

Octava Praxis, Nunc si umquam stella maris beatissima virgo invocanda; illa enim mater nostra est, eique curæ, ut filij statum optimum consequantur; atque ideo peregrinationem ad locum aliquem celebrem instituisse multis utile fuit. Et cum ipsa, ut P. Platus egregiè demonstrat, Religiosorum Ordinum patrona sit, procul dubio ad aliquem aspiranti optima est cynosura.

Patronos etiam suos invocare, aut deligere in hanc rem salutare est, & eos, qui in vitæ genere, de quo deliberas, aut primi aut eximii fuerunt. Et hinc profectum in cuilibet opificio moris sit patronum eligere tum ad præsidium, tum ad exemplum.

*In concione
& l. Etione
loquitur
Deus.*

Nona, Conciones, dum quis deliberat, & lectionem piam frequentare omninò expedit, maximè Scripturæ: De quâ vide Bernardum ad sororem Serm. 50. Et Chrysof. Homil. in illud: *Aspirat Regina.* Sic D. Augustinus conversus lib. 8. conf. cap. 6. & S. Ignatius, & S. Childebertus Sur. 29. Decemb. Concione verò S. Nicolaus Tolentinus, & Babylas: de quo in prato spirituali. Consortio verò & alloquio bonorum S. Romoaldus, & innumeri alii, ideoque hoc magnoperè à Sanctis commendatur. Cum enim variis viis & modis Dominus vocare solitus sit, prudentis est omnem, ut sic dicam, aperire fenestram, quâ solis justitiæ radius in animum nostrum penetrare possit. D. Martinus eleemosynâ sibi ad Sanctitatem viam aperuit. R. P. Borgiam cadaveris spectaculum impulit ad sæculum descendum, & S. Sylvestrum, ut Sur. 26. Novemb.

*Resignatio
necessaria.*

Decima, Coram Ven. Sacram. suadeo omnem affectum utriusque partis, de quâ deliberatio est, exuere, & sic divinæ voluntatis

voluntatis signa exquirere, motusque animi observare, & au-
dire quid in se Dominus loquatur. Ad hoc juverit expendere
notas Spirituum: de quibus varii scripsere post S. Ignatium: P.
Bernardinus Rossignolius, & recens P. Theophilus Bernardi-
nus.

Paucis tantum hinc te moneo, lector, ut observes originem,
medium, & finem cogitationis, & hunc maximè. Vide ergo an
ad ea impellaris, quæ legi divinæ, & consiliis sunt consona, an
verò sensualitate, aut vanitate traharis. Hæc enim à Magistro
humilitatis, qui dixit: Discite à me quia mitis sum, & humilis
corde, inspiratio esse non potest. Sicut & illa suspecta, quæ quis
suo iudicio, & inniti prudentiæ cupit, & aperire directori for-
midat, vel ad rationis trutinam revocare, maximè quando
imaginatione vehementiori aliquis fertur, quod hominem
rationalem dedecet: Nec minus illa quæ inquietum animum
reddit; Spiritus enim Domini tranquillus, & in pace factus est
locus ejus.

*Rationem
non impe-
tum sequi
oportet.*

Neque huic quieti repugnat sensualis partis obmuffitatio;
imò hac trahente ad infima percipere inspirationem ad con-
traria signū est divinæ vocis, & gratiæ. Enumerat signa D. Pau-
lus inspirationis Sanctæ, dum fructus Spiritus S. recenset. Qui
sunt: Charitas, gaudium, pax, patientia, longanimitas, bo-
nitas, benignitas, mansuetudo, fides, modestia, continentia,
castitas. Denique à bono Deo impelli ad ullum malum non
possumus, sed ad CHRISTI imitationem, & Sanctorum. Hæc
igitur, dum deliberas, sapè abs te pete. Quis status, aut quod
opus Deo acceptius, quid in horâ mortis eligeres, quid in judi-
cio, quid Sancti elegerint, quid CHRISTVS Dominus. In quo
vitæ genere plura tibi convenientia salutis auxilia, pauciora
impedimenta. Quæ hactenus expertus sis talenta ad hoc vel
illud vitæ genus. Cujus vocationis habeas certiora argu-
menta divinæ voluntatis. Quid denique alteri suaderes.

Galas. 5.

Nota.

Nota.

Hæc fusius vide Cap. de modo deliberandi, & in P. Theophili
Bernardini cynosurâ, & P. Lessio lib. de statu vitæ eligendo.
Oratio pro Execut. *Dignatus es*, ut supra pag. 10.

JACVLATORIÆ,
quibus deliberans se per diem excitare
poterit.

D Educ me Domine in viâ tuâ, & ingrediar in veritate tuâ. Psal. 85.
Viam justificationum tuarum instrue me, & exercebor in mira-
bilibus tuis. Psal. 118.

Domine quid me vis facere?

C §

Servus
Act. 9.

Psal. 118.

Prov. 16.

Prov. 12.

Prov. 20.

1. Reg. 3.

Prov. 21.

Psal. 118.

*Servus tuus sum ego; da mihi intellectum, ut sciam testimonia tua
Cor hominis disponit viam suam. sed Domini est dirigere gressus ejus.
Via stulti recta in oculis ejus: qui autem sapiens est, audii consilia.
A Domino diriguntur gressus viri: quis autem hominum potest in-
telligere viam suam?*

Loquere, Domine, quis audit servus tuus.

*Omnis via viri recta sibi videtur, appendit autem corda Dominus.
Viam dirigantur via mea ad custodiendas justificationes tuas.*

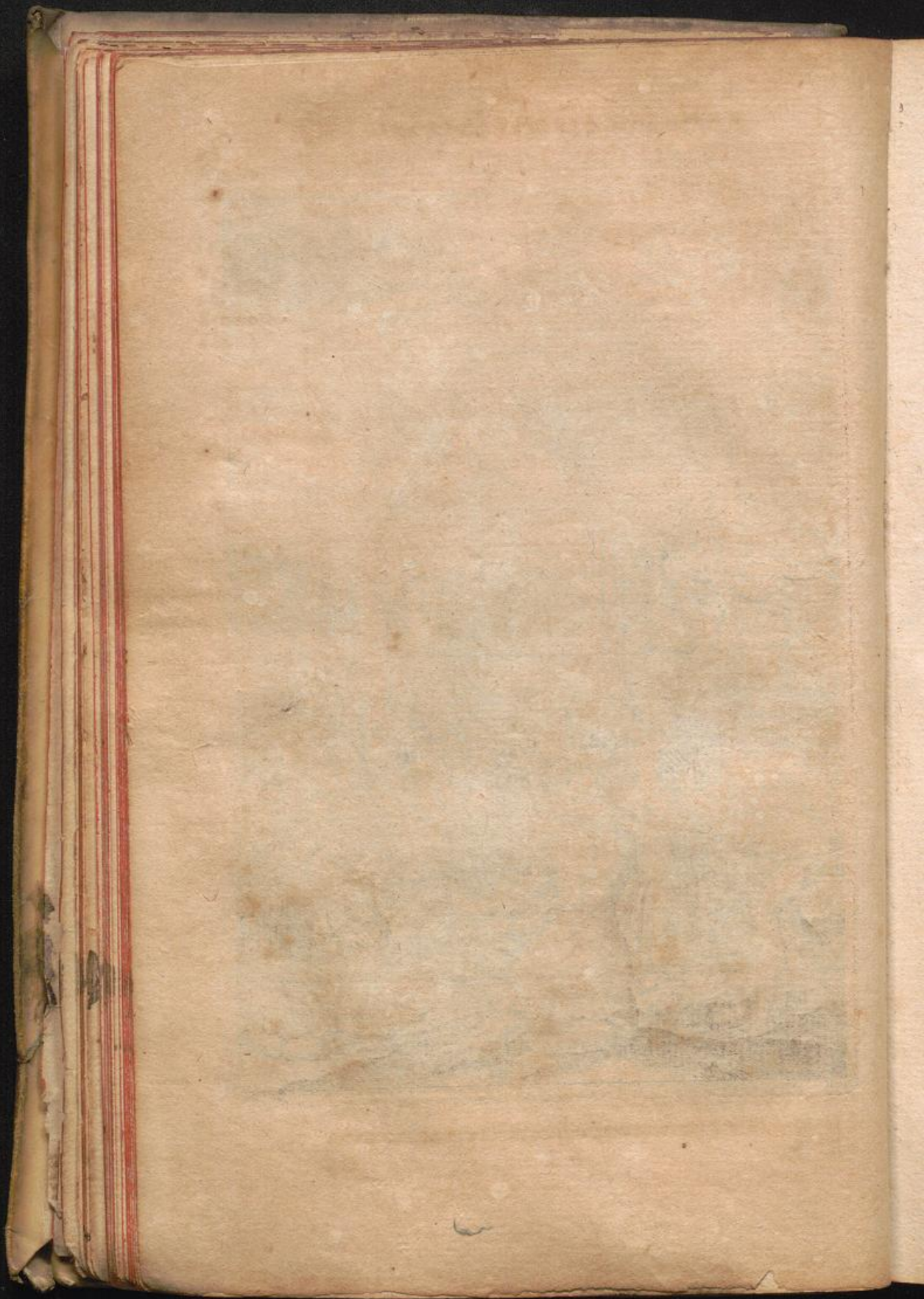
SECUNDÆ IMAGINIS ANNOTATIO.

Quid tardas converti ad Dominum Deum
tuum, & omne bonum?

Convertere citò, ô peccator, ad creatorem ac
redemptorē tuum, neq; ut **A** iste, dubius mo-
rare: ecce enim instat mors, ecce tibi **B** JESVM pa-
ratum ut te recipiat, aspice vulnera ejus, **C** tormē-
ta attende, & benignissimum occursum illius. Cō-
temne **D** mundum, ejusq; fallaciam, detestare **E**
peccatum, teterrimum monstrum: & sequere **J**E-
SVM; ac **F** virtutem, quam **G** Angelus monstrat
tibi ejusq; premium attende, atque ad eam **H**
contritione de peccatis excitatā, & **I** confessione
sacerdoti factā convola, ac **K** pœnitentium exem-
pla, ut Deo satisfacias, imitare. hâc viâ à jugo Pha-
raonis infernalis liberabere, & servitute eius, quē-
admodum **L** filij Israël exitu de terrâ Aegypti. Ne-
que hîc subsiste, sed perge in patriâ, viator, viam-
q; sterne ac muni **M** eleëmofynâ, **N** jejunio, & **O**
oratione. O quàm gaudent **P** Angeli super uno pec-
catore pœnitentiam agente! O quantis premiis in
celo anima illius coronabitur.

C A.

CAPVT IV.

Deliberatio de maturâ conversione ad Deum & finem nostrum, postquam de viavimus.

ANGELVS custos ubiq; præsens: Verùm, ô viator, quid tibi proderit finem vitæ novisse; fide Deû & ad Deum viâ scire, statumq; elegisse, si in hoc declines à viâ, avertaris à Deo, & finis tui ac beatitudinis obliviscaris? utique præstabat Deum ejusque voluntatem non cognovisse. Servus enim qui scit voluntatem domini sui, & non facit, plagis vapulabit multis. quemadmodum illos Apostolus ait inexcusabiles, qui cùm Deum cognovissent, non sicut Deum glorificaverunt, aut gratias egerunt; sed evanuerunt in cogitationibus suis, & obscuratû est insipiens cor eorû: dicentes enim se sapientes, stulti facti sunt, & propterea tradidit illos Deus in desideria cordis eorum, in immunditiam, in passiones ignominia. Quòd si igitur pro fragilitate humanâ adhuc à Deo, id est, omni bono, patre amantissimo, creatore potentissimo, aversus es qui hæc legis, quæso te per sanguinem Christi, & salutem tuam, ne tardes converti ad Dominum, & ne differas de die in diem. Subitò enim veniet ira illius, & in tempore vindictæ disperdet te; sed revertere hoc ipso momento & ingemisce, Ecce enim manus ejus extenta est; revertere, & convertere in viam, & ad Dominum Deum tuum. Dixit enim: Derelinquat impius viam suam, & vir iniquus cogitationes suas, & revertatur ad Dominum, & miserebitur ejus, & ad Deû nostrum, quoniam multus est ad ignoscendum. Hæccine credis, & adhuc tardas converti ad Dominum inter tot hostes constitutus, & fide certus, quòd, quâ horâ non putatis, filius hominis veniet, & forsitan hæc ipsâ? *Credo tibi, &c.* ut sup. pag. 7.

HOMO. Credo, & scio, ac manifestè cognosco, finem creationis meæ esse, ut Domino serviam; & ob hoc creatum esse me, & in eo positam esse omnem felicitatem

Luc. 12.

*Rom. 1.
Scire Deum
& peccare
grave est.*

*Eccli. 5.
Sera con-
versio raro
vera.*

Isaia 55.

tem

Psal. 37.

tem meam: sed quid agam Angele mi? ecce ut inveteraverunt iniquitates meæ, & sicut onus grave gravatæ sunt super me. Video, cheu! me descendisse ab Jerusalem in Jericho, qui ab Jericho in Jerusalem cælestem ascendere debebam.

*Dilatio no-
xia.*

ANGELVS Custos adstans. O quanta mortalium cæcitas! Dum tempus est pœnitentiam agendi, & resipiscendi, illud negligere, & profectum suum, & mercatum! Quis verò illis promisit spatium pœnitentiæ postquam semel neglectum est? An contemptum Deum sperant sibi magis propitium postquam aut peccatis, aut imperfectionibus velut opprobriis diutiùs eum saturaverint? An, cum mundus ob ætatem sibi ineptos projecit, & despexerit, tum respicere ad Deum statuent, ut illi facem tribuant, qui omnia illis largitus est, & mundo vinum bonum? An æquum est, vide, ætatis florem in conspectu Dei nostri, coram quo stamus, & loquimur, offerre hosti ipsius, etsi eum maximè cupiat, ac reipsâ dicere: Ille coram te Deus meus florem habebit, & meliorem mei partem: tuum verò erit quod evanidum, aut despectum superfuerit.

*Nota.
Peccatoris
impudentiâ.*

Nunc invitamentem ad emendationem, & perfectionem nō audiam, cum verò ab aliis desertus fuero, tunc exaudiri à te petam. Nunc vires integras consumam in mundi militiâ stipendio nullo; serviam illi, & amoris proprio; cum defecerit virtus mea tunc tibi servire vobiam, postquam & te, amoremque tui amoris meo posthabuero, & gloriam, omniaque bona tua promissa, & te neglexero.

Matth. II.

HOMO. O quàm vera hæc de me parabola! sed ô bone JESV, quem præsentem agnosco, & audio rursus suavissimè vocantem, & dicentem: Venite ad me omnes qui laboratis & onerati estis, & ego reficiam vos: confido in misericordiâ tuâ quòd seridè resipiscentem non despicias. *Credo tibi, &c. ut supr. pag. 7.*

JESVS,

JESVS. Omne quod venit ad me, non ejiciam foras, etsi stans ad ostium, & pulsans sæpè repulsam passus sim.

*Ioan. 6.
O quanta
Dei bonitas!*

HOMO. Misericordia tua super omnia opera tua. Utinam! utinam numquam te offendissem, amantem odissem, sequentem repulissem! *Infelix ego, ut inf. pa. 48.*

Psal. 25.

ANGELVS. Spera in Domino, & fac bonitatem, & pasceris in divitiis ejus. Tantummodo ne tardes converti ad Dominum, & ne differas de die in diem: subito enim veniet ira illius, & in tempore vindictæ disperdet te. Citò convertere, ne quando ut leo rapiat animam tuam, & non sit qui redimat, neque qui salvum faciat.

Ecd. 5.

Psal. 7.

Nescis quia serò sæpè paratur medicina, ubi invaluit morbus? Quæ, precor, ex dilatione commoda evenient? Vides arborem non flecti nisi cùm virga est, itaque & tu beatus eris, si maturè cervicem tuam flexeris ad suave jugum CHRISTI JESV Domini nostri: *si alliseris*

*Dilationis
incommoda
gravissima.*

Babylonis parvulos ad petram, ne postea superare nequeas. Quis æger expectat dum morbus invalescat? quis prudens viator iter differt, donec pluvio cælo alveus vadari nequeat? Quis expectat, donec filum quod abscindere vix potest, in nauticum funem excreverit? id est, dum prava consuetudo fortiùs alligârit, dum clavus altiùs infixus erit? Et quis longiùs errare pergit, ubi errorem apprehendit? Quis, si fascem peccatorum jam levare nequit, ut ad pedes CHRISTI JESV & sacerdotis deponat, ubi plurimis auctus fuerit, tollere poterit? Quod igitur alteri suaderes in re (*aliquantisper hic subsiste*) ejusmodi, tibi consule. *Hæcine vera, ut sup. pag. 7.*

Psal. 136.

HOMO. Eheu! nōne hæc memoria mortis mihi sanè persuadere deberet, quæ veniet sicut fur in nocte, & cæ ipsâ horâ quâ non puto?

ANGELVS. Quando ergo venturum putas? vel potiùs dicito mihi: Nōne omni horâ paratum te esse oportet, ut vocanti judici respondeas? Respice quæso, & hiantem infernum intueri. Circumspice mille pericula.

cula.

cula, & mortis causas etiam sempiternæ. Jam verò an paratus es, ut mecum ad iudicem proficiscaris? Et tu audes in conspectu eius vel momento stare in imperfectionibus, & peccatis, & non resipiscere? *Hæcine vera, ut supra pag. 7.*

August.

Vide ne hæc animadversione percutiatur: ut qui, dum vivis & sanus es, oblivisceris Dei; in morte, & tui, & illius obliviscaris. Acerrimè tunc hostis instabit tot vicioris animosior, quot tu peccatis debilior: tantò violentior, quantò magis defecerit virtus animæ & corporis tui. Etiam si verò veniam pœnitenti promiserit Deus, tamen peccanti neque gratiam ad hoc, neque crastinum, neque horam promisit. Quàm graviter verò in iudicio arguêris, si occasionem hanc salutis tuæ neglexeris; perditionem verò maximo discrimine, labore, sudore quæsieris? Quam tunc gloriam & laudem accipiet, qui omnem vitam malè traduxit? quid metet, qui, dum viveret, seminavit sibi dolores, & pœnas sempiternas? Numquid colliguntur de spinis uvæ, aut de tribulis ficus? an ista præparatio est ad placandum iudicem, criminum acervum cumulare?

Gregor.

Homo. Video, video nihil tristius in omnem æternitatem futurum, quàm, dum tempus erat veniæ, thesaurizasse sibi iram in die iræ & vindictæ; ideoque iniquiorem, & magis Deo injurium fuisse, quo se benigniorem erga nos exhibuerit. *Credo tibi, ut supra, pag. 7.*

Occasio salutis non negligenda.

Matth. 7.

Angelus. Age verò, quamvis salvus fieres horâ extremâ, quæ dementia hîc in statu hostis Dei & latronis permanere, in servi conditione potiùs quàm liberi, finire omne tempus merendi & Deo placendi frustra elabi? Si autem in æternitate amaturus es Deum, an vis eum jam odisse? si tunc amaturus, quantum tristaberis quòd tam diu Patrem, & Dominum, & omne bonum exosum habueris? Hîc nullam occasionem lucri temporalis elabi finis: æterni omnem projicis? Ecce, Sancti quàm sollicitè ambulabant coram Deo? & tanquam

Rom. 2.

Job 5.

Dementia peccatoris quanta.

Job 5.

tumentes

tumentes fluctus timebant Dominum, semper pavidis; & quamvis nihil sibi conscii, nunquam tamen securi. Tu verò toties à me monitus, ut gaudere possem super conversione tuâ & pœnitentiâ, ecce tanto tempore restitisti mihi. Neque tam facile esse putes converti. Sed Ambrosium audi: Facilius, inquit, inveni, qui innocentiam servarent, quàm qui congruè pœnitentiam agerent. Et quamvis aliud nihil foret, quid tristius quàm perpetuâ in luctâ, angustia, conscientia aculeis & stimulis vitam agere? Hæcine verò de te meritis est Dominus JESVS: hocine est ejus exemplum sequi, & propter misericordiam ejus illum ad iram provocare, & perseverare in illusione illius, eò quòd misericors sit & clemens? *Infelix ego*, ut infra pag 48.

*Ambros.
lib. de unitâ
pœnit. c. 10.*

An ignoras, ait Apostolus, quoniam benignitas & bonitas Dei ad pœnitentiam te adducit? O quanta est bonitas, quam continuò te alendo, fovendo, servando te & creaturas omnes propter te demonstrat! neque quidquam hæc te commovent? O si cognovisses & tu, & quidem in hæc die tuâ, quæ ad pacem tibi! Et quid est quod te avertit à Deo tuo, à salute, à gloriâ, à vitâ bonâ, beatâ, ab optimi Patris & Dei tui charitate, & amplexu? quid est, nisi voluptas aut vanitas brevis, multis quærenda sollicitudinibus, multâ servanda anxietate, multùm dolenda ubi amissa fuerit, & luenda inauditis suppliciis, aut hîc eluêda diuturnis lacrymis? Si enim aliquando salvus futurus es, mille mortes optabis potiùs obiisse, quàm offendisse Dominum Deum tuum. Vade igitur, & semina in momentaneâ voluptate, quod in æternis doloribus metes. Convertere, convertere, & vide quid intersit inter justum, & impium; inter servientem Deo, & non servientem ei. Ecce enim ipse est Dominus, & non est alius, ipse mortificat & vivificat; magnus est, magnitudinis ejus non est finis; solus habet immortalitatem, & lucem habitat inaccessibleem: & tu audes hunc contemnere, & major servire hosti

*Rom. 2.
Beneficia &
benignitas
Dei peccato-
rem invitât,
Luc. 9.*

*Considera;
quid intersit
inter justum
& injustum.
Malac. 3.
1. Reg. 2.
Psal. 144.
1. Tim. 6.*

hosti

hosti per ambitionem, auaritiã, & sæculi vanitatem? Ierusalem, Ierusalem, convertere, convertere ad Dominum Deum tuum. *Credo tibi, &c.* ut suprã, pag. 7.

August. l. 8. Conf. c. 5. HOMO. Non est, ô Angele mi, quod respondeam tibi dicenti: Surge qui dormis, & exurge à mortuis, & illuminabit te Christus: cumque undique cognoscam te vera dicere, jam non est omninò quod respondeam veritate convictus. Si enim credo me locum veniæ non inventurum, quæ dementia peccare sine spe remissionis? si autem cogito Dominum meum bonum & misericordem, qui, etiamsi plurimis peccatis meis gravissimè offenderetur, ignosceret tamen; quæ malitia mea velle malum esse me, quia bonus est?

Exercitium convertentis se ad Deum.

Rom. 7. Psal. 119. INFELIX ego homo! quis me liberabit de corpore mortis huius? Hei mihi, quia incolatus meus prolongatus est. Habitavi cum habitantibus Cedar, multùm incola fuit anima mea. Surge, surge, propera, & sequere vocantem, imò clamantem voce grandi. Hodie, ô anima mea, si vocem Domini audierimus, ne obduremus cor nostrum. Putasne, bone IESV, mortuus homo rursum, vivet? Cunctis diebus, quibus nunc milito, expecto donec veniat immutatio mea. Vocasti me, & vocant me vulnera tua, & lacryma tua: impellit mors, quam video imminere capiti meo. Vocastine ergo me, & non respondebo tibi? Imò & operi manuum tuarum porriges dexteram. Tu quidem gressus meos dinumerasti, quibus erravi sicut ovis quæ perijt; sed iam obsecro ô bonitas, ô amor inutilem & vilissimum quere servum tuum, quia mandata tua non sum oblitus. Signasti quasi in sacculo delicta mea, sed curasti iniquitatem meam benignitate tuâ. Si lapides excavant aqua, & alluvione paulatim terra consumitur, etiam cor meum lapideum excavet imber sanguinis tui, & quidquid terrenum est in corde meo, diluvio bonitatis tuæ consumatur. Sed quid est homo, quia magnificas eum, aut quid apponis erga eum cor tuum? Visitas eum diluculò, & subito probas illum. Usquequò non parcis mihi, nec dimittis me ut glu-

tiam salivam meam? Peccavi; quid faciam tibi & custos hominum? Quare posuisti me contrarium tibi, & factus sum mihi met ipsi gravis: Cur non tollis peccatum meum, & auferis iniquitatem meam? sicut enim onus grave gravata sunt super me iniquitates meae. Sed dixisti: Venite ad me omnes qui laboratis, & onerati estis: Venio igitur timens & tremens, sed magis te amans, & ex amore tui facta est magna velut mare contritio mea. Recordare Domine, quia tempus miserendi, quia venit tempus. Numquid contra folium, quod vento rapitur, ostendes potentiam tuam? Numquid oblivisci poteris miseris ordinarum tuarum quae à seculo sunt? Numquid poteris vocare fugientem, & revertentem ad te repelles? Quis mihi det ut veniat petitio mea, & quod exspecto veniat mihi, & det mihi? osculum scilicet pacis filio prodigo, & misero misericordiam, & pauperi panem Angelorum, & sitiienti fontes aquarum, & anima mea te ipsum? Quid enim mihi est in caelo, & à te quid volui super terram? Numquid irasceris mihi usque in finem, & non cum iratus fueris, misericordia recordaberis? Hac spes reposita est in sinu meo, & licet occideris me, in te sperabo. Domine ante te omne desiderium meum, & gemitus meus à te non est absconditus. Si igitur dixisti: quacumque hora ingemuerit peccator, quid non recordaberis iniquitatis eius: ecce gemo; obliviscere igitur iniquitatum mearum, & reminiscere miserationum tuarum Domine, & misericordiarum tuarum, quae à seculo sunt. Propter nomen tuum Domine propitiare peccato meo.

Matth. iii

Iob 13

Iob 6

Preparatio
ad 8 nu-
tionem.

Psal. 72

Habac. 3

Psal. 37

Praxis ad maturam conversionem.

PRIMA: apud se statuere stultum esse quævis alia negotia huic antepone, à quo omnia pendent & universa salus hominis. Quid enim prodest homini si universum mundum lucretur, animæ verò suæ detrimentum patiatur? Matth. 16

Secunda, quotidie vespere unam ex infra positis considerationibus ruminare; quibus exciteretur & urgeatur & simul attendere ante somnum an paratus sit mori. Verè enim somnus mortis est imago, & via. Quoties is qui in somnum caput inclinavit, telo mortis se improvidus induit? Quot sani incubuerunt, quos somnus simul cum morte oppressit! Quisquis prudens est, somnum non capiet, & aeternæ simul mortis periculo sese exponet.

D

exponet.

exponet. Horrendum est incidere in manus Dei viventis.

Tertia, horas aliquas successivas certò huic negotio tribuere, præsertim festis diebus. Sed heu! eò caritatis ac teporis venimus, ut successivas nobis, animæ nostræ, salutis, Dei cultui vix impetrare à negotiis possimus; cum illis vita tota concessa sit.

Considerationes breves pro conversione, & vitâ bona, sæpè, & maximè sub noctem, breviter expendenda.

Attende quò vadas.

*Psal. 41.
Psal. 119.*

An progressaris.

Vanitas mundi.

Ecl. 1.

Servitus Dei & mundi.

CONSIDERA Primò, te velut viatorem, & peregrinum; & teipsum interroga: Quò proficior? quo fine creatus sum, & iter hujus vitæ ingressus? Certè ut in Jerusalem caelestem pervenirem. Eòne me mea vita & via ducit? Quando veniam, & apparebo ante faciem tuam, Deus meus? Heu mihi, quia incolatus meus prolongatus est! *Credo tibi &c.* ut suprâ pag. 7.

Considera Secundò, viatorem quotidie progredi oportere, & vias maximè securas & breviores quarere. & vide an sic agas. Sanè si in itinere compendiosus & tutius occurreret, nonne illud eligeres? Si in re aliquâ gravi, aut expeditione varia sese offerrent consilia, nonne tutius, maximè si à sapientissimo id daretur, eligeres? Eadem prudentiâ in animâ utere. Audi quid Sapientia æterna suadeat: & quod alteri suaderes, ipse fac: frequenter confitere, & communica, & miserere animæ tuæ placès Deo, ita ut nunquâ, vel ad horam manceas Dei inimicus, ab eoque deseraris, & in demonis sis potestate, & pro ejus arbitrio vivas. Heu! quanto prudentiores sunt filii hujus sæculi filiis lucis in generatione suâ? *Infelix ego, &c.* ut suprâ pag. 48.

Considera Tertiò, occupationes hominum varias, & quorsum iis animi & corporis vires omnes impendant; nempe ut vel opibus, vel honore, vel favore hominum augeantur, idque ad horam unam vel momentum vitæ nostræ: & hæc omnia in illo momento sapenumero, vel culpâ levissimâ, vel malevoli verbo uno, vel ictu globi unius deperdi: quanto ergo satius de æterno honore, favore æterni regis & opibus cogitare? Vanitas vanitatum, vanitas vanitatum, & omnia vanitas. *Hæcine vera &c.* suprâ pag. 7.

Considera Quarto, quid sint Reges & principes terræ, quis verò Deus? illi terræ vermes, & mancipia seu conservi nostri: hodie sunt, & cras non erunt. Attende autem, quomodo hinc vermis & conseryus ab hominibus obsequium pctat, indè
Deus;

Deus: & vide quàm prompti sint homines & indefessi, ut ser-
viant principi, qui conservus est; quot verò opus habeat Deus
promissis, exhortatoribus, ut sibi vel decima pars præstetur;
nec hanc quidem illi concedi, nisi conservo arrideat, & permit-
tat; & quàm id turpe & indignum, & dic, Mihi autem adhærere
Deo bonum est, ponere in Domino Deo spem meam. *Credo*
&c. supra pag. 7.

Quintò, considera Primò, jam reversos ab inferis eos qui in
gentilismo & christianismo tuæ conditionis fuerunt, seu Cæ-
sares, seu bellatores; Principesque, Consiliarios, &c.

Quanta sit & quàm brevis merces laborum, quam à mundo
retrulerint. Summa est fumus famæ, & honoris, sed quid mile-
ris prodest laudari ubi non sunt, & cruciari ubi sunt? Secundò
quàm multa bona pro Dei gloriâ tui quispiam similis præsta-
re possit si tot labores, & pericula subiret pro Deo quo tu ut
mundo servias? Certum unumquemque ad magnam sanctita-
tem pervenire posse, & latè Dei gloriâ propagare, si quan-
tum pro fumo, & mundo, tantundem pro Dei gloriâ, suâque
salute præstiterit. Tu igitur sperne mundum, & Deo adhære; &
dic: Quid prodest homini si universum mundum lucretur, ani-
mæ verò suæ detrimentum patiatur. *Infelix ego*, &c. pag. 48

Considera Sextò in rebus agendis. Primò, nihil sine Deo te
posse, proinde soli illi humiliter omnia tribue, qui deponit po-
tentes de sede, & exaltat humiles; & ante omnia cura, ut illum
habeas propitium. Secundò, ut famuli, & alii quibus ad exe-
cutionem uteris, quoad potes boni sint. Non enim sunt, ut pa-
ter, apta instrumenta fidei tuendæ, & gloriæ Dei propagandæ,
aut agendi præclara, inimici Dei, & diaboli mancipia qui eos
ad mala omnia trahit & instigat. Tertio, impossibile esse even-
tus futuros providere, propterea, postquam diligentiam adhi-
bueris, omnia scias esse relinquenda Dei providentiæ. Quartò,
cùm ipse sit solus Dominus, solus altissimus, ejus honorem &
gloriâ præ oculis semper habendam. Alioquin enim meritò
graviter indignabitur, & consilia non fortunabit, in quibus vi-
debit magis gloriâ quæreri servi, quàm suam: dicit enim, Glo-
riam meam alteri non dabo. Quis sicut Dominus Deus noster,
qui in altis habitat, & humilia respicit in cælo & in terrâ? Qui-
cunque glorificaverit me, glorificabo eum; qui autem contem-
nunt me, erunt ignobiles. *Hæc in vera*, ut supra pag. 7.

Considera Septimò vitæ brevitatem, quodque instar navis,
sagitta, cursoris & vaporis transeat. Quocirca præmitte the-
sauros bonorum operum & eleemosynarum eò ubi perpetuò
victurus es; ibi principatus potius stude acquirere, quàm hæc

*Audi mor-
tuos.*

Matth. 16.

*Deum rogâ
sine quo ni-
hil potes.*

*Isaie 42.
1. Reg. 2.
O qui in brâ-
vis vital*

Luc. 12.

ubi horâ unâ manendum. Secundò, incertitudinem mortis. Ideò omni horâ esto paratus; nec unquam cubitum concedas nisi Deum excusâ conscientia placaveris, memor illius verbi Veritatis æternæ: Quâ horâ non putatis, filius hominis veniet, *Hæc in vera* &c. ut supra pag. 7.

*Monitorem
fac habeas.*

Considera Octavo, principes habere qui curent diligenter pecuniam suam, qui curent corpus suum, & magna præmia illis tribui, qui damna prævertunt, signa morbi indicat, hostiumque machinationes clandestinas significant. Refer ad animam, & habe saltem confessarium, a quo moneri petas, si quod animæ periculum videat, si quem morbum detegat, aut hostium infernalium molimina, ut occurrere malo venienti possis. Sic autem crebrò Deum invoca: Vias tuas Domine, demonstra mihi, & semitas tuas edoce me. Utinam dirigantur viæ meæ ad custodiendas justificationes tuas! Juravi & statui custodire iudicia iustitiæ tuæ. *Credo tibi*, &c. ut supra pag. 7.

Oratio pro executione. *Dignatus es*, &c. sup. pag. 10.

I A C V L A T O R I Æ.

Psal. 7.

Nisi conversi fueritis, gladium suum vibrabit, arcum suum extendit, & paravit illum.

Psal. 79.

Deus virtutum converte nos, ostende faciem tuam, & salvi erimus.

Psal. 84.

Converte nos, Deus salutaris noster, & averte iram tuam à nobis.

Ierem. 31.

Converte me, Domine, & convertar ad te. quia tu Dominus Deus meus es.

C A P V T V.

De pœnitentiâ verâ salutis semitâ, quâ homo ad Deum & salutis viam revertitur, ejuſq; parte prima, Contritione.

POSTQUAM homo coram Deo statuit reverti ad viam salutis, & tendere ad terminum creationis, & vitæ suæ, contritioni, & dolori operam det; hoc pacto enim velut compendio, itinere tridui perger in desertum ex Ægypto, & de Pharaone, & exercitu ejus Dei gratiâ triumphabit. Hujus tridui dies primus con-

tritio

tritio, secundus confessio, tertius satisfactio dici potest.

Quemadmodum autem admirabili & suavi providentiâ suâ statuit Dominus, ut anima, quæ concepit dolorem & peperit iniquitatem, morte moriatur; sic decrevit ut eadem post peccatum concipiendo verum dolorem, & contritionem, in vitam revocetur. Atque ita peccati proles dolor est, qui si ex amore Dei concipiatur, infelicem matrê proles optima destruit, & pro interitu nobis restituit salutem. Duplex verò dolor est, alter Attritio appellatur, cum quis ex peccati scditate, & timore gehennæ, aut simili consideratione de præteritis dolet. Alter Contritio dicitur; quo anima ex puro amore non ob pœnam, non ob amissionem bonorum, non ob molestiam; sed ob id gemit ac dolet, id est, optat non à se patratum delictum (etsi non sentiat teneros affectus ac lacrymas) quòd benignissimum Patrem, liberalissimum Dominum contristârit, injuriâ affecerit, quem omni amore & honore prosequi debuerat: atque hic est filiorum dolor, Deo Patri gratissimus usq; adeò ut ad salutem sufficiat, quando Confessarij copia defuerit. Huic igitur acquirendo plurimum insistendum est potius, quàm anxie peccatorum enumerationi, cum plerumque secus fieri solitum sit, id eoq; hinc subsidia ad contritionem propono. Nónne Magdalena dolore & amore peccata delevit? Publicanus verò in pristinam gratiam tum receptus est, quando eructavit ex intimo sensu, & charitatis affectu verbum illud bonum & salutare: Deus, propitius esto mihi peccatori.

Complectitur uterque dolor in se, etiamsi non semper explicitè, propositum servandi præcepta. Inter hæc illud, quo confessio præcipitur, omninò suo tempore explendum est, maximè cum ea vis ejus sit ut ex attrito contritum faciat. Ideoq; memento eam crebrò usurpare, ut certam vocationem, & salutem tuam facias.

*Dolor est
medicina
peccati.
Psal. 7.*

*Duplex do-
lor.*

*Summum
bonum.
Contritio-
nis utilitas.*

*Propositum
emendatio-
nis.*

COLLOQVIUM CHRISTI JESV

*cum animâ peccatrice, pro contritione
excitandâ.*

*Deut. 32.
Iob 38.*

CHRIſTUS. Audite cæli quæ loquar, audiat terra verba oris mei. Ecce interrogabo te N. responde mihi. Nonne ego te creavi ex infinito amore & spontaneo, in laudem & gloriam nominis mei? Age verò, nonne tibi conscium est cor tuum, quòd vivas, & coram me, in opprobrium meum, ut meritò, si vita tua nota mundo foret, propter te blasphemarerur nomé meum; & tamen te ut filium enutrivì & exaltavi. Tu autem sprevisſti me, & tracui; & cognovit bos possessorem suum, & asinus præsepe Domini sui, tu verò me non cognovisti; sed quia longanimis sum super malitiâ hominum, patiens fui.

*Consule cor
vultu &
audi.*

Isaia 1.

*Psal. 71.
Peccator il-
ludat Deo.*

ANIMA. Verè, Domine, factus sum sicut equus & mulus, quibus non est intellectus. Creatorem te vocavi & Regem & Deum meum, & ad contumeliam tuam te vilissimæ creaturæ posthabui, Neque verò si interroges me, causam scio, nisi quia mihi lubebat, etsi vetares; quia sic recreabar, etsi tibi doleret. Eheu! à planta pedis usque ad verticem capitis non est in me sanitas. Sed quò ibo? Ad quem confugiam nisi ad te ô Pater misericordiarum, & Deus totius consolationis? Ne proicias ergo me à facie tuâ, & Spiritum sanctum tuum ne auferas à me. Operi manuum tuarum porrige dexteram Domine meus, & Deus meus.

Isaia 1.

Psal. 50.

Iob 14.

Iob 4.

*Peccator vi-
detur non
credere.*

Matth. 23.

Psal. 4.

Actus contritionis: Domine JESV, &c. infra pag. 60.
CHRIſTUS. Si ego sum Dominus, ubi est timor meus? Si Pater, ubi est amor meus? Credisne Dominum esse me, & contemnere potes? Patrem vocas, & mea, mea que mandata, ut capitali tuo placeas hosti, despicias? Quoties te volui congregare sicut gallina congregat pullos suos sub alas, & noluiſti? Quoties dixi: usquequò
gravi

gravi corde? ut quid diligis vanitatem, & quæris mendacium? an putas quisquam facinorosus credit Regem sibi adstare, se contemplari, minari, & non cessat maledicere ei? Quis reus in carcere judicem operitur, & audiens eadem horâ in foro plurimos dirè cruciari ob similia suis delicta, non terretur? Tu verò nōne nosti ob illa tua peccata N. plurimos saltem in purgatorio flammis torqueri; fortè etiam in inferno æternū gemere, & torrerī? Et tu ridere potes, & amori servire proprio, ac mundo, & vel momento in peccato permanere? Si vocavi hactenus, & renuisti, extendi manum meam, & non aspexisti, & sprevisi omne consilium meum, nunc saltem revertere dum tempus miserendi, dum pater salutis porta, ne si moram feceris, cum dolore meo & tuo aliquando postules aperiri fores misericordiæ meæ, & justitia mea tibi respondeat: amen nescio vos.

Prov. 1.

Dum pater
calum in-
gredere.

Matth. 25.

Iob. 10.

Psal. 78.

Ierem. 9.

Amarum
est Deum
relinquere.

Isa. 43.

Ingratitudo
peccatoris

Psal. 37.

ANIMA, Si iniquitates observaveris, Domine, Domine quis sustinebit? Memento, obsecro Domine IESU, quod sicut lutum feceris me, & in pulverem reduces me. Nōne sicut lac multisti me, & sicut caseum me coagulasti? Pelle & carnibus vestisti me, ossibus, & nervis compegisti me. Et cū nihil oderis eorum quæ fecisti, reminiscere miserationum tuarum antiquarum: citò anticipent nos misericordiæ tuæ, quia pauperes facti sumus nimis. Nōne misero mihi jam data est lux, & vitam, & misericordiam tribuisti mihi, & visitatio hæc tua custodiet Spiritum meum? O quis dabit capiti meo aquam, & oculis meis fontem lacrymarum? & plorabo die ac nocte interfectos filia populī mei. O quam amarum est mihi dereliquisse te Dominum Deum meum! de quo Scriptum memini: suavis Dominus universis, & miserationes ejus super omnia opera ejus. Credo tibi, &c. ut sup. pag. 7.

CHRISTVS. Reduc in memoriam beneficia quæ contuli tibi, & judicemur simul. Narra siquid habes ut

D 4

justi-

justificeris. Nōne retribuisti mala plurima N. pro bonis Sterilitatem animæ meæ? Nōne ego te redemi precio magno sanguinis mei, non corruptibilibus auro, vel argento, ut glorificares, & portares me in corpore tuo? Quid verò tu fecisti?

*Stulticia
peccatoris.*

Matth. 16.

HOMO. Vendidi, cheulanimam meam sine precio. Quid enim sunt uniuersa hæc, quæ Apostolus tuus verè arbitrabatur ut stercora ut te lucrificeret? Et quid prodest homini si uniuersum mundum lucretur, & animæ suæ detrimentum patiatur? Et fieri potuit ut hæc mallet, & quærerem, quæ neque invenire, neque retinere possum; & tu mihi tam vilis fieres omne bonum, ut non pro pulte cum Esau, nec triginta argenteis cum Juda, sed pro fumo, & inani voluptate venderem, & perderem te? *Hæcine vera, ut sup. pag. 7.*

Domine IESV, &c. infra pag. 60.

Isai 48.

Matth. 20.

Isai 28.

*Peccator fœ
dus facit cū
damone.*

Iob 10.

CHRISTVS. Recordare quòd dilectam animam meam dederim in mortem propter te, ut sperares & consideres in me. At verè nervus ferreus cervix tua, & frons tua ærea. An fili mi, quia ego bonus sum, oculus tuus nequam est? Cur avertis faciem tuam à me qui tibi sum vita, & salus? Cur fecisti pactum cum morte, & pepigisti quondam fœdus cum inferno in perditionem tuam, in mei contumeliam? Cur, obsecro, vis ut triumphet hostis meus de sanguine meo, & precio illius, id est, te, qui ut viveres, à me morte meâ redemptus es. *Domine IESV, &c. pag. 60.*

Es. 49.

*O quanta
Dei bonitas!*

HOMO. Tædet animam meam vitæ meæ: dimittam adversus me eloquium meum: loquar in amaritudine animæ meæ. Et quid dicam tibi, infinita bonitas? Dicam Deo, Noli me condemnare, quia pro me damnatus: Noli me derelinquere, qui triginta tribus annis quæstivisti me. Noli mei oblivisci qui in manibus tuis descripsisti me.

CHRISTVS. Numquid oblivisci potest mulier infantem suum ut non misereatur filio uteri sui? Etsi illa oblita

oblita fuerit, ego tamen non obliviscar tui. Ego enim te dilexi, & lavi in sanguine meo, mundus verò, & caro hostes tui sitiunt sanguinem tuum, cui, obsecro, adhærere tibi bonum est? Ego te creavi; & hostis tuus mille modis te destruere nititur; ego æternis præmiis invitavi, & invito; ille vanissima voluptate, & æternis suppliciis: ego summum bonum; & ille summum malum. Clamabone igitur ad te, & vocabo, & nõ exaudies? Rogabo, *Luc. 19.* & repulsam pariar? Lacrymabor ob tua pericula, & iridebor abste? Revocabo te ab iis, & tu in iis gaudere perges, imò & majora quærere, & me contristare? *Heb. 5.*

Credo tibi, &c. pag. 7.

Domine Jesu, &c. pag. 60.

HOMO. Misêrere Domine quoniam defecimus in *Psal. 82.* irâ tuâ, & in furore tuo turbati sumus. Posuisti iniquitates nostras in conspectu tuo, & sæculum nostrum in illuminatione vultus tui. Pudet meminisse ob turpem voluptatem, inanissimam vanitatem tot molestiis pendendam, tantâ curâ servandam, etsi servari non possit, ob hæc, inquam, mundi decreta durissima servari, & mandata tua diligenda super aurum, & topazion, & *Psal. 118.* dulciora super mel & favum, nec æternis propositis præmiis, vel suppliciis custodiri.

CHRISTVS. Obtupescite cæli super hoc, & portæ *Ierem. 2.* ejus desolamini vehementer. Duo enim mala fecit populus meus: me dereliquerunt fontem aquæ vivæ, & foderunt sibi cisternas, cisternas dissipatas, quæ continere non valent aquas. Quid enim superest tibi ex *Fructus peccati.* iis, in quibus nunc erubescis? Quid tibi profuit superbia, aut divitiarum jactantia quid contulit tibi? Et nunc quid tibi vis in viâ *Ierem. 2.* Ægypti ut bibas aquam turbidam? Et quid tibi cum viâ Assyriorum ut bibas aquam fluminis?

Nõne ego plantavi te vineam electam, omne semen verum: quomodo ergo cõversa mihi es in pravum vinea aliena? Expectavi, ut faceres uvas; & ecce labrus- *Isaia 5.*

*Peccator ab-
sistitur Dei
misericor-
diâ.*

cas. Quid debui ultra facere vineæ meæ, & non feci? Quid inuenisti in me iniquitatis, quia elongasti te à me? nonne silui? nonne tacui? nonne patiens fui, longanimis, & misericors super malitiâ hominum? Verumtamen post hæc omnia, quia facilis eram ad veniam, & bonus, crebrius me offendisti: confregisti jugum, & dixisti, Non seruiam. Gloriatu es in malitiâ, potens in iniquitate. Hæcine reddis mihi, popule stulte & insipiens? Vbi sunt dij tui consolationes tuæ, in quibus habebas fiduciam? nonne abierunt omnia tamquam umbra, & tamquam navis cuius non est inuenire vestigium in fluctibus? quod mundus voluit, quod sensualitati allibitum fuit, mox fecisti, & conatu quidem magno; quod ego præcepi, consului, rogavi per amorem & sanguinem meum, ut mortificationem meam in corpore tuo circumferres, de spexisti, & ecce quod tot annis mandavi, commendavi per Prophetas & præcones meos, id est Superiores tuos, nonne scipè quasi nihilum reputasti? hæcine primâ charitas, quâ omnibus propter me in baptismo renuntiasti? quâ ad omnia te mihi obtulisti? hæcine retribuisti mihi? & dicis, Nequaquam faciam, adamavi alienos, & post eos ambulabo.

*Nemo potest
Deo per se
satisfacere.
Iob 14.*

Iob 7.

Iob 16.

Iob 6.

Iob 29.

ANIMA. Ah, Domine, quis stabit ad loquendum tibi, aut respondebit vnum pro mille? Cæli non sunt mundi in conspectu tuo, & in Angelis reperisti prauitatem. sed quis bone IESU, redemptor mi, potest facere mundum de immundo conceptum semine, nonne tu qui solus es? Tu quidem gressus meos dinumerasti: sed parce peccatis meis, & memento, quia ventus est vita mea. Quid faciam tibi, ô custos hominum? quare posuisti me contrarium tibi? Et eheu! factus sum mihi metipsi gravis. Ecce oppressit me dolor meus, & ad nihilum redacti sunt omnes artus mei. Sagittæ tuæ in me sunt, quarum indignatio ebibit spiritum meum. O quis mihi tribuat, ut sim iuxta menses pristinos, secundum dies, quibus

quibus tu, Domine, custodiebas me! Domine JESU,
&c. *Credo tibi*, &c. ut sup. pag. 7.

CHRISTVS. Quare recessisti, & non reverteris ultra
ad me? Numquid obliuiscetur virgo ornamenti sui, aut *Ierem. 2.*
sponsa fasciæ pectoralis sui? Tu verò oblita fuisti mei *Inuitas*
creatoris tui diebus innumeris. Revertere, revertere, en *Christus*
paravi tibi stolam primam, extendi brachia mea ad *animam.*
amplexus, caput ad osculum pacis inclinavi.

ANIMA. Pater, non sum dignus vocari filius tuus: *Luc. 15.*
Verumtamen respice in me, & miserere mei, quia uni-
cus & pauper sum ego. Eheu! Ecce invenio aliam le- *Rom. 7.*
gem in membris meis repugnantem legi mentis meæ:
& non quod volo bonum, hoc ago.

CHRISTVS. Ecce ego arguam te, & statuam contra *Psal. 49.*
te, faciem tuam. Si morbo aliquo pressus fuisses, nōne
in medicos plurima expendisses? si lis mota de jugero
terræ, etiam maria transiisses. Et si decimam partem *O quàm fa-*
eorum quæ pro mundo præstas, pro animâ feciisses tuâ, *cile est Deo*
nōne beatè vixisses? nōne ego Veritas dixi: Iugum *servire!*
meum suave & onus meum leve est; &, Mandata mea *Matth. 23.*
gravia non sunt: & tu difficilia asseris? verbo & factò *1. Ioan. 5.*
& exemplo tuo alios in perniciem trahis? Non possum *Peccator*
inquis, abstinere hoc consortio, hoc peccandi pericu- *mentitur*
lo: & si quis amicissimus injuriam vel levem dixisset, *sibi.*
nec rogatus conjungi ei velles, nec placari. si peste lo- *Ierem. 17.*
cus aut amicus infectus foret, vitares omninò, aut si me-
dicus hoc vel illud cibi genus vetaret, pareres: ut verò
animæ consulas, ut corpus edomes, mihi placeas &
obedias, nihil facere aut pati dignaris? Me ergo solum
non timebis, & à facie mea non dolebis? nōne con-
testans contestatus sum, & dixi: Audi vocem meam, &
non audisti, nec inclinasti aurem tuam, sed abiisti in
pravitate cordis tui mali? ecce hac horâ forsan rapieris
ad iudicium severissimum, iturus es in domum æterni-
tatis tuæ: & ecce manus tuæ adhuc plenæ sunt sangui-
ne. Popule meus, quid feci tibi, aut quid molestus fui
tibi?

tibi?

Mich. 6.
Passionem
Christi con-
sidera.
Jerem. 3.
Cant. 5.

tibi Recordare, anima, fellis & paupertatis meæ, & lacrymarum mearum, quibus pro te deprecatus sum, quia preciosa eras in conspectu meo; tu tamen fornicata es cum amatoribus multis. Verum tamen reverte: revertere, ecce sto ad ostium & pulso: aperi mihi foror mea sponsa, caput meum plenum est rore sanguineo, & cincinni mei guttis noctium.

Psal. 24.

Esai. 38.

ANIMA. Excitavi iracundiam tuam, Domine, & peccavi super numerum arenæ maris; agnosco iniquitates meas: sed ne simul perdas me cum iniquitatibus meis, neque in æternum reserves mihi mala: ostende mihi bonitatem tuam, & reminiscere miserationum tuarum antiquarum, & projice post tergum tuum omnia peccata mea. Ecce enim coram te & curiã tuã cælesti sincerè statuo numquam ultra te offendere, occasiones illas devitare; tibi Deo meo potius quàm dæmoni servire. Accipe, Domine IESV, & ne despicias cor contritum & humiliatum; tu qui scrutaris cor & renes, tu nosti, tu nosti suspirium & desiderium meum. *Infelix ego, ut sup. pag. 48.*

Oratio, seu actus contritionis.

Actus fidei,
Contritionis.
Propositum
de emendatione &
confessione.
Oblatio
sui.
Actus spei.

DOMINE IESV Christe, verè Deus & homo, creator pariter ac redemptor, doleo ex intimo corde me offendisse divinam tuam majestatem, quia tu es Deus meus & omnia, quem super omnia diligo & colo. Proinde firmiter statuo ac propono, me nõ amplius te offensurum, sed omnes peccandi occasiones pro viribus devitaturum, insuper de noxis meis ritè confessurum, & penitentiam quacumque imponetur impleturum: ad pleniorẽ verò satisfactionem, hodie tibi me ipsum offero, vitam meam, & mea omnia, & omnes labores meos. Et quemadmodum rogo te suppliciter & flagito veniam delictorum meorum, ita confido me eam impetraturum per infinitam misericordiam ac benignitatem tuam, per merita quoque preciosissimi sanguinis ac sanctissimæ passionis tuæ: daturum te quoque gratiam emendandi vitam meam, & in bono usque ad finem perseverandi. Amen.

Praxis

Praxis de contritionis frequentiori usu.

PRIMÒ, commendatur hîc à viris doctis ac piis, potissimùm manè, ut, cùm Deo reconciliati sumus, opera nostra aliàs mortua, vitæ æternæ meritoria sint. Secundò, vesperi in examine conscientiæ contra repentinam mortem. Tertiò, post peccatum gravius admissum, ne inimici Dei permancamus. Quartò, ante omnem orationem: non enim est speciosa laus in ore peccatoris. Quintò, in omni periculo mortis, & gravi tentatione. Sextò, quoties negotium arduum tractandum, & gratiæ caelestis auxilium implorandum.

Actus autem contritionis brevissimo spatio fieri potest. Sic enim David verè contritus postquam dixisset: peccavi Domino; audiit à Prophetâ: Dominus quoque transtulit peccatum tuum. Assuesce igitur vel dicendo Jesu amoris illius magnitudinem in te velut intueri, & contere. Vel ex aspectu creaturæ, aut beneficii alicujus recordatione assurge in amorem Dei, & animo dic: ô Deus meus doleo ex toto corde de omnibus peccatis meis. idque maximè quia tuæ divinæ displicent Majestati. vel hoc pacto. O Jesu doleo ex amore tui quod offenderim te. Dum auditur hora, si libet, contritionis & amoris actum sic excita: O Jesu, ô summum & omne bonum, cur unquam te offendi? Ah! verè pœnitet ex intimis medullis, ideoque vel maximè quia tibi soli peccavi. Et quid jam ago? Te æstimo, te unum amo super omnia propter teipsum, qui hoc amore meo, omnique alio sine fine dignus es. Oratio *Dignatus es*, ut supra pag. 10.

IACVLATORIÆ

A Deamus (ô anima) cum fiducia thronum Domini ut misericordiam consequamur, & gratiam inveniamus in auxilio opportuno. Hebr. 4.

Revertere ad Dominum, & avertere ab injustitiâ tuâ, & nimis odio execrationem, & cognosce justitiam & judicia Dei. Eccli. 17.

Vivo ego, dicit Dominus, Nolo mortem impii, sed ut convertatur à viâ suâ, & vivat. Convertimini à viis vestris pessimis, & quare moriemini domus Israel? Ezech. 33.

Delicta juventutis meæ, & ignorantias meas ne memineris Domine. Psal. 24.

Cor mundum crea in me Deus, & spiritum rectum innova in visceribus meis. Psalm. 50.

Domine ne memineris iniquitatum nostrarum antiquarum, cito accipient nos misericordiâ tuâ, quia pauperes facti sumus nimis. Psal. 78.

C A.

CAPVT VI.

De Confessione, secundâ parte pœnitentiæ: ac primò de generali; eusq; utilitate.

CHRIſTUS. Verumtamen contritio non ſufficit, ſed ſecundæ diei iter ſive pars illius ſuperanda; ut ſicut corde creditur ad juſtitiam, ſic ore fiat confeſſio ad ſalutem. Quid hæres aut horres? homo es, & humani à te alienum nihil; errare, labi, ignorare. dic igitur cum Prophetâ: Dixi, Confitebor ad verſum me in juſtitiam meam Domino; & tu remiſiſti impietatem peccati mei. Non ergo declines cor tuum in verba malitiæ ad excuſandas excuſationes in peccatis, neque confundaris confiteri peccata tua. Qui enim abscondit ſcelera ſua, non dirigerur: qui autem confeſſus fuerit, & reliquerit, miſericordiam conſequetur.

Pſalm. 31:

*Pſalm. 140.
Confefſio
ſincera in-
ſtituenda.
Ecl. 4.
Prov. 28.*

*Confefſio
generalis
facilis.*

Vis ergo converti in toto corde ad me Dominum tuum? ecce viam; recogita omnes annos tuos in amaritudine animæ tuæ; & ſinceram ac veram inſtitue confeſſionem generalem, niſi aliud Confefſario videatur. Neque formides moleſtiam aliquam ſubire pro animâ tuâ; ſed ſcito eâ, ſi methodo uti velis, æquè facile eſſe quàm ſit aliquibus unius hebdomadæ. Utere examine quod ſubjicietur, ſingulaque peccata in ſuas claſſes refer, ac confitere: nec difficiliùs tibi erit dicere; Milies, quàm centies, peccavi Domino meo.

HOMO. Verùm permoleſta præteritorum recordatio, præſertim cum nulla neceſſitas compellat.

*Utilitas
confefſionis
generalis.*

CHRISTUS. At tu in iis quæ ſæculi ſunt, nonne & utilitatem ſpectas? An ſola proſus neceſſaria corpori tribuis, ſeu de commodis ejus, ſeu de victu, veſtitu, opibus, honoribus agatur? Cum itaque omni in re ſpectes & utilitatem maximam, & commoditatem ſimul ac jucunditatem, quæ dementia in negotio ſalutis omnium maximo vix quidquam velle agere quàm quod
neceſſitas

necessitas suadet? securissimam navim navigaturus, & *Securitas*
viam profecturus deligis, alteriq; suades pharmacum, *querenda*
quod ad sanitatem maximè conducit. In rationibus
reddendis securitatem quibus potes apochis, & testi-
bus quaris. Quid igitur tibi faciendum in viâ æternita-
tis, in morbo, vel periculo mortis animæ? in negotio
rationum mihi reddendarum? Et quamvis generalis
confessio non semper sit necessaria, plerumque tamen
utilis est, sæpè etiam necessaria.

O clementissime, ut inf. pag. 65.

CHRISTVS. Necessaria est, quando præteritæ con- *Aliquando*
fessiones imperfectæ fuerunt, aut defectu integritatis, *necessaria.*
aut defectu doloris, aut defectu potestatis in confessa-
rio: tum enim instituenda foret.

Utilitatem verò habet magnam, licet certi non sitis *Utilitas*
de defectu priorum confessionum. Primò siquidem *Conf. gen.*
hominem ad sui cognitionem & despectum adducit.
Secundò, cum sit insignis humilitatis actus, me ad sin-
gularia tribuenda auxilia provocat: ita videmus con-
tingere iis qui sedulò hanc peragunt, & novam prorsus
vitam instituere, quasi rationibus universim redditis,
& compositis. ideoque in Ordinibus Religiosorum id
primò proponitur pro vitæ morumque emendatione.
Tertiò, securitatem adfert in tantâ salutis incertitudi-
ne: undè in horâ mortis Spiritu sancto impulsî multi
eam facere decernunt.

Vtilius tamen dum vita datur, & vires integræ, &
memoria; utiliusque tranquillâ vitâ sibi ad securam
mortem viam sternere, quàm tum anxie & sollicitè
me expectare.

Observa tamen, non omnibus generalem confes- *Confessio*
sionem convenire. Primò, non convenit iis, qui timore *generalis*
magno & scrupulis agitantur: his enim non est medi- *non conve-*
cina, sed crux & exulceratio: frustra enim hi per con- *nit omnibus,*
fessiones se expedire sperant, cum solâ obedientiâ. & in
me fiduciâ cum charitate pacem animi consequi pos-
sint,

sint: dum enim in consideratione suorum peccatorum, quæ tenebræ sunt, versantur, magis obtenebescit intellectus.

HOMO. Si verò fiduciâ & charitate in te Deum tendant homines, ad te accedunt, & illuminantur.

*Luc. 10.
Alterius iudicio ac-
quiesco.*

CHRISTVS. Denique nonne certum est aliquando quiescere oportere? & dubio procul melius id alterius iudicio, de quo tibi dictum: Qui vos audit, me audit, quam tuo. Accedit, quòd impossibile sit hominem assequi certò numerum peccatorum suorum: ergo certum eum ad hoc non obligari, sed sufficere, ut adhibeat moralem diligentiam, sicut fieri in te seriâ solet. est enim Sacramentum penitentia à me non ad carnificinam institutum, sed solatium. Et hæc quidem ad præterita peccata pertinent.

*Remedium
contra scrupulos.*

*Protestatio
contra scrupulos.*

HOMO. Quantum ad præsentia spectat, audio communi iudicio Doctorum, & Sanctorum, quibus repugnare maximè in causâ propriâ stultum omninò, ac temerarium esset, quòd is qui verè timeret te Domine, & nullo pacto infinitam bonitatem tuam vel cogitatione sciens ac prudens offendere vellet, quod quoties is dubitat, sibi possit persuadere aut nullum fuisse, aut saltem non deliberatum consensum. Siquidem cum tam serium, ac grave, & tot repetitis vicibus tantâ cum deliberatione coram te Deo suo decretum fecerit seruandi præcepta tua, & animam suam, & omne bonum, irritum id non potest esse, neque facile præsumi, nisi actus contrarius, plenâque cum advertentiâ factus fuerit. Protestor ego coram te Deus meus, me ratum non habere quidquid vel leuissimè displiceret Majestati tuæ, crebroque hoc usurpare decrevi, maximè manè aduersus pericula diurna, & vesperi ne nocturnis incautus involvar. Credo tibi, ut sup. pag. 7.

CHRISTVS. Observa etiam illis qui turpem vitam egerunt, maximè mulieribus, & semel generalem rectè instituerunt, non convenire; siquidem præterita

vita

vita recordatio, ac multò magis enarratio periculi plena est; & longè meliùs illa post se relinquere, & ad anteriora sese extendere, destinatùque prosequi bravium. Cerrissimum in hac re consilium prudentis confessarii sequi; qui si verè talis est, non permittet confessionem generalem iterari ab eâ, quæ semel generaliter eam instituit, nisi necessitas Sacramenti id exigeret; & illusionem diabolicam facilè deteget, quâ irretitas peccatis, aliquando etiam liberatas, in pristinum statum & laqueos specie pietatis pertrahere conatur.

*Confessio
gen. aliquã-
do noxia.*

Oratio ante Confessionem.

O CLEMENTISSIME Deus, qui scrutaris cor & renes
meos, concede per sanguinem Filii tui, propter quem ne-
gare mihi nihil potes, ut recogitem tibi annos & delicta mea in
amaritudine animæ meæ, priusquam moriar, & compleas furo-
rem tuum in die indignationis tuæ. Renovetur nunc, obsecro, ut
aquila juventus mea, ut purissimis tuis oculis placeam, dilectæ
anima meæ; & non ex necessitate aut consuetudine, sed sincero
corde cum spe bonæ remissionis, charitate perfectâ, delicta mea
tibi & vicario tuo non abscondam. Qui enim abscondit scelera
sua, non dirigetur: qui autem confessus ea fuerit, & reliquerit
ea, misericordiam consequetur. Tu omnia nosti, & contemplaris
omnia in omni loco, sed & multus es ad ignoscendum. Recordare,
Domine, quòd sicut lutum feceris me, & toties refeceris, ut ve-
rè dicere possis, Quid debui facere vineæ meæ, & non feci? Quot
enim ad salutem media, quot in sanctissimâ vitâ exempla virtu-
tum multo cum labore & sudore dedisti, quæ piguit sequi? quot
incentiva amoris in passione & morte tuâ reliquisti? Et eheu!
expectasti ut facerem uvas, & ecce labruscas. Pater, peccavi, &
sicut arena maris sunt multiplicata iniquitates meæ, quas tepor-
mentis meæ coacervârat; sed venio ut laver, ô fons æternæ vitæ,
ad quem sitio ut cervus ad fontes aquarum, venio ut illuminer, ô
lux mea: ut amem te, ô amor æternæ, Sana me à phrenesi meâ,
qua te & remedia respuo. Veni, lux mea, duc me in viam bonam.

*Præsentia
Dei.*

*Sinceritas
commen-
data.
Prov. 28.*

Iob 10.

Isaia 5.

Contritio.

Amor Dei.

E

O Pater

O Pater aeternae, da meminisse peccatorum meorum; ô Fili Dei, da cognoscere & expendere; ô sancte Spiritus, da detestari, scilicet mortem & hostes meos, & te omne bonum non abhorre.

Finis cur
vivamus.

Confidera
tio prae-
teriti tempo-
ris.

Ingratitu-
do pecca-
toris.

Benignitas
Dei.

Præparatio
ad Com-
munionē.
Psal. 70.

Occasionū
detestatio.

Quorsum enim venimus in hanc vitam, anima mea? nonne ut perfectè Domino serviremus, cunctis diebus, aut momentis potiùs, quibus hic militamus? Respice, & reflecte oculos ad præteritum tempus, quod datum ad pœnitentiam, ad amandum, & caelestes opes requirendum; quid ex eo jam superest, nisi bonorum tantorum amissorum tristis recordatio, & malorum commissorum erubescenda memoria: Pulsantem te, bone JESU, sponsum non admisimus, sed demonem ejusque affeclas. Sed audiamus tamen vel nunc, parentis dulcissimi, & amantissimi Regis & sponsi vocem, dicentis: Convertere fornicatrix, & suscipiam te: veni dilecta mea, & iniquitatum tuarum non recordabor. Quomodo dilecta, bone JESU, quæ tuos filios enecavi, scilicet sanctas inspirationes, & te repuli ut gratificarer adulteranti sensualitati, & hosti querenti animam meam? Nam si humilitatem, paupertatem, mansuetudinem, charitatem, patientiam sanguine tuo signatam commendasti; ego exaltavi cor meum, nihil mihi deesse volui, nihil pati, ut parerem mûdi legibus, & tuas proculcarem.

Verum! amèn ecce audio mellis suam in auribus meis vocem, Fili, præbe mihi cor tuum: ecce ego me in cruce pro te immolo, & tui amore langueo, & abluere rursus meo sanguine volo, & te pascere corpore meo. O Domine JESU qui pascis me à juventute meâ, ecce jam video & fido in visceribus misericordiae tuae, quod usque in senectam, & senium non derelinques me, neque ego te fontem aquæ vivæ. Cùm autem, ter Maximè Deus, dignatus sis super me hodie aperire oculos tuos, non dabo somnum oculis meis, donec præparem tibi cor meum, tabernaculum Deo Jacob.

Ne jam sis mihi formidini tu spes mea JESU; perveniant ad te voces & singultus ovis perditæ, & filii prodigi redeuntis à regione longinquâ, ô pater, ô pastor, ô sponse animæ meæ: detestor culpam omnem & occasionem N. quâ te graviter offendi. Pater mi, nolo esse, aut vivere sine te, sed propter te: sana me per vulnera tua, dolores tuos, & ignosco mihi. numquid enim letaris in morte peccatoris, qui ut viverem pro me dignatus es mori? numquid

quid tibi proderit perditio mea, qui de calo venisti relictis nona-
 ginta novem ovibus, ut me queres inter dumeta, & reportares
 in humeris tuis: Vtinã oratio mea sit sicut incensum in conspectu
 tuo; hoc ultimo fortè die peregrinationis meæ! Juravi & statui
 custodire judicia justitiæ tuæ, & sæpè quidem irrita proposita feci
 defectu contritionis, & fragilitatem meam novi: verumtamen
 nunc gratiã tuã, quam supplex peto, sine quã nihil omnino va-
 leo, propono in æternum non declinare à mandatis tuis in conspe-
 ctu tuo, Deus meus, Deus cordis mei, & illa N. potissimos fontes
 malorum vitare. Itã statuo in presentiã beata Maria Virginis,
 & Sanctorum tuorum; quo omnes in testes hujus desiderii mei &
 auxiliatorum, maximè patronos meos, invoco. Adjuva me, ó JE-
 SV, unica spes mea. Amen.

Propositũ
firmum.

Psal. ix8.

Protesta-
tio.

*Praxis, seu methodus examinandi con-
 scientiam.*

CIRCA I. PRÆCEPTVM.

AN in his quæ ad fidem pertinent ab Ecclesiã dissenserit, op-
 positum cum pertinaciã credendo, aut alios docendo? quã-
 multos, & quoties? Is autem pertinax est, qui suum errorem de-
 fendit, sciens Ecclesiam contrarium tenere.

An fecerit aliquem exteriorem actum infidelitatis, vel hæ-
 resis; nempe verbo, signo, vel opere aliquo hæresim profitendo,
 etiã si non mente, licet ex timore fecisset, ut cærimonias hære-
 ticorum proprias exercendo, sub utraque specie communican-
 do; carnes cum hæreticis prohibito tempore comedendo.

An dubitaverit pertinaciter de aliquã fidei veritate? quales
 non sunt dubitationes quædam, quæ voluntatem in veritate
 firmam contristare solent.

An hæreticis contra Catholicosnaverit, eosque defenderit?
 quoties & quo modo?

An nimiam cum hæreticis familiaritatem habuerit cum pro-
 babili periculo incidendi in hæresim? quamdiu?

An hæreticorum vel prohibitos libros scienter legerit, vel
 eos domi servaverit? quoties, & quamdiu?

An incantationes vel maleficia exercuerit, vel divinos con-
 suluerit, per se, vel per alios?

An schedulas supersticiosas apud se habuerit ad sanitatem
 aliãve

E. 2

aliãve

aliãve rem obtinendã? & an alios induxerit ad earum usum?
An fidem habuerit somniis vel auguriis, accipiẽdo illa pro
regulã suarum actionum?

An artes magicas didicerit, aut alios docuerit? quã multos
& quoties? Et an earum artium libros apud se scienter retine-
rit? & an adhuc retineat?

An valdè negligens fuerit in addiscendis necessariis ad salu-
tem? ut sunt decem decalogi præcepta Ecclesiã que, ad quã erat
obligatus, & articuli fidei.

An de emendatione vitæ, de consequendã æternã salute, vel
Dei misericordiã, & peccatorum remissione aliquando despe-
raverit?

An impediverit verbo vel opere profectum spiritualem pro-
ximi, dissuadendo vel simili ratione impediendo ingressum in
Religionem, aut alia bona opera.

CIRCA II. PRÆCEPTVM.

Notari debet ad hujus præcepti cognitionem, quòd jurare
est Deum in testem ejus quod dicimus vocare. Vocatur autem
Deus in testem duobus modis: uno modo expressè, ut quando
quis per Deum jurat; altero modo tacitè, ut cum jurat quis per
Sanctos, per crucem, per animam suam, vel per aliam creatu-
ram, quatenus in eã relucet divina bonitas: non tamen jura-
mentum est dicere, Verè, certissimè in veritate.

An mendacium aliquod, etiam officiosum, juramento firma-
verit, aut id de quo dubitabat an esset verum?

An jurarit deliberatè se aliquod peccatum mortale patratu-
rum, & quale peccatum?

An jurarit advertenter absque animo adimplendi?

An violaverit advertenter suum juramentum, quod servare
tenebatur? quale non est quando quis jurat se aliquid mali fa-
cturũ; tunc enim servari juramentum sine peccato non potest.

An causam dederit alicui ut falsum juraret, vel non observa-
ret juramentũ licitũ, & an id fuerit cum aliquo damno alteriũ?

An nimis præcipitanter juraverit, maximè ex consuetudine
non discutiendo verũne esset aut falsum quod jurabat? quã
diu hæc consuetudo durarit, & an daret adhuc?

An diabolum invocaverit, aut ejus auxilium implorarit, de-
liberatè & ex animo, cum intentione ut ab illo juvaretur?

An jurando sibi imprecatus sit gravia mala, ut malam mor-
tem, damnationem, &c. & quoties hoc contra veritatem, vel
dubitans?

An in judicio jurarit falsum, vel juridicè interrogatus non
responderit veritatem ad intentionem judicis. An hoc aliis
suaserit? Id quo casu non solum est peccatum mortale, sed et-
jam

jam onus incurritur reparandi damnum & injuriam illatam proximo.

An dixerit aliquam blasphemiam. Est autem blasphemia dicere contra Deum vel Sanctos aliquid contumeliosè: ut quando quis Deo vel Sanctis maledicit; vel asserit Deum esse injustum, vel non curare humana; aut cum quis indignatus Christi & Sanctorum membra contumeliosè nominat. Possunt autem hæc solo corde committi, ut, exempli causa, optando, Utinam Deus mea peccata nesciret, non esset justus, &c.

An voverit aliquid Deo absque animo adimplendi?

An votum legitimè factum violaverit adverterter?

An promissa, maximè juramento firmata, deliberatè violaverit?

An Scripturam sacram facetiis applicarit, maximè si crebrò & ad turpia?

CIRCA III. PRÆCEPTVM.

An festos dies violaverit, servilia in eis opera exercendo vel præcipiendo, consulendo, aut consentiendo, idque per multum temporis, sine necessitate? Servilia autem opera vocantur quæ ad artes mechanicas pertinent. Si non audivit Sacrum diebus festis; vel notabilem partem omisit, sine legitimâ excusatione, & an causam aliis dederit idem faciendi. Notabilem Sacri partem omittit, qui omittit usque ad Evangelium, vel qui ante communionem recedit.

An in festis per notabilem partem Missæ distractus fuerit sive fabulando, sive profana legendo, sive aliis se exteriùs occupando, exteriorem saltem attentionem impredientibus.

An curarit sibi subditos diebus festis interesse Sacro? Huc pertinent quæ contra Ecclesiæ præcepta fiunt, vel Sacramenta.

An non confessus sit semel in anno, aut non curarit ut idem facerent omnes suæ curæ commissi.

An iverit ad confessionem sine aliquâ saltem præparatione & examine, vel sine proposito deferendi aliquod peccatum; vel peccatum aliquod mortale sciens in confessione subtriverit ex pudore aliavè causa; & an postea illud peccatum sit confessus in sequenti confessione, prioremque confessionem illam repetierit.

An omiserit communionem tempore Paschatis in propriâ parochiâ, postquam ad eam venit ætatem, ut judicio confessarii communicare jam posset.

An communicarit cum conscientiâ peccati mortalis, quod nondum erat confessus.

An cum conscientiâ certâ vel dubiâ peccati mortalis receperit,

rit, vel administrarit aliquod aliud Sacramentum Ecclesiæ.

An comederit cibos prohibitos in Quadragesimâ, vigiliis, & aliis diebus interdictis, etiam si propter ætatem jejunare non teneretur.

An post completerum vigesimum primum annum, jejunia Ecclesiæ violaverit, sapius comedendo, licet à cibis vetitis abstinuerit.

An causam dederit aliis violandi jejunia, veluti suadendo, vel aliis prohibito tempore cibos vetitos ministrando, vel alios cibos, quibus jejunium solvant, nisi legitima esset causa.

An, cum excommunicatus esset, sciens perceperit Sacramenta, dederitve, aut sacris interfuerit.

An contumeliâ aliquâ vel irreverentiâ affecerit imagines, reliquias Sanctorum, aliasque res sacras.

An putet se fecisse aliquid, cui sit annexa excommunicatio.

An obligatus ad recitandum Breviarium, omiserit recitare sive totum, sive partem ejus notabilem; veluti unius Horæ officiû, sine sufficienti excusatione, ex tædio rerû spiritualium.

CIRCA IV. PRÆCEPTVM.

An parentes contempserit, aut verbis & factis contumeliosis offenderit.

An maledixerit patri vel matri, vel in eorum absentia iis detraxerit.

An verbo vel cogitatione illis mortem propter ipsorum bona, aut ob aliam causam, aliudve grave malum sit imprecatus deliberatè.

An eis obmurmuraverit, asperiusque fuerit locutus.

An in re gravi vel ex contemptu jussis eorum non obtemperarit.

An in notabili necessitate subvenire illis recusarit.

An testamentum parentum defunctorum fuerit executus.

An fuerit paratus propter amorem parentum transgredi præcepta Dei, & peccare mortaliter.

An Superiores suos sive sæculares, sive Ecclesiasticos contempserit, & justas eorum leges in re notabili violaverit.

An de Superioribus & majoribus suis detraxerit in re gravi; aut etiâ de Religiosis, sacerdotibus, magistris, doctoribus, &c.

An decimas, vectigalia, & alia quæ illis debentur, retinuerit.

An prædicta deliberatè facere proposuerit, etsi non fecerit.

An, si filios habeat, iis maledixerit, nec eos Christianæ fidei mysteria, Dei præcepta, aliaque scitu necessaria docuerit.

An filios reprehenderit & correxerit, maximè in peccato gravi.

An

An domesticos necessaria scitu docendos curaverit, & peccantes correxerit.

CIRCA V. PRÆCEPTVM.

An aliquem habuerit odio, cum desiderio vindicandi se, & quâo tempore in eo odio & vindictæ cupiditate perseverarit.

An optaverit alicui mortem, vel aliud malum grave, & damnum corporis, famæ, honoris, bonorum tam temporalium, quàm spiritualium, ex malo & deliberato animo.

An fuerit alicui graviter iratus, cum animo notabiliter ipsi nocendi.

An contendo cum aliis verberaverit aliquem, vel vulneraverit, vel occiderit, aut commiserit aliis ut id facerent, vel quod suo nomine ab aliis erat factum approbaverit, vel ad id dederit auxilium, consilium, vel favorem.

An clericum percussit. Nota. Qui percutit clericum, etiam primæ tonsuræ, percussione quæ est peccatum mortale, incurrit excommunicationem, dummodo sciret, aut scire deberet, eum quem percutiebat esse clericum, & legem de excommunicatione, proinde circumstantia clerici est exprimenda.

An sibi vel aliis maledixerit serio, & ex animo. Est autem maledicere, malum aliquod sibi vel aliis imprecari: nempe mortem, infamiam, diras, &c. ut si se vel alterum tradat vel commendet diabolo. Est autem maledictio semper peccatum mortale, quando serio profertur, in materia gravi.

An litigans cognomina dederit, aut convicia jecerit cum gravi proximi injuriâ. Tunc semper injuria est reparanda, & fama resarcienda, si læsa fuerit.

An eum, quem graviter offenderat, rogare veniam detractarit, & cum inimico redire in gratiam recusaverit, vel cõdonare ei offensam noluerit, aut omiserit alloqui vel salutare suum inimicum cum scandalo.

An defectus corporis aut paupertatis alicui exprobrarit, aut verbis, aut cachinnis, vel signo aliquo alios turpiter irriferit. quod peccatum tanto est gravius, quanto major debetur reverentia iis qui ridentur, & eos tenetur sibi reconciliare; & si infamia sit secuta, debet famam resarcire.

An rixas & inimicitias seminaverit, & an inde grave malum sit secutum.

An deliberato animo doluerit de bono aliquo notabili proximi, vel de ejus malo letatus sit. Bonum notabile est sanctitas, fama, scientia, divitiæ. Invidere in rebus parvis veniale tantum est.

An blasphemates, vel alio simili modo graviter delinqentes

non correxerit, cum spes alicujus emendationis esset, & id facile poterat.

An homicidis & extorribus favorem aut receptaculum præstiterit.

Huc pertinet peccatum scandali, quo quis ad peccatum mortale provocat alterum, verbo vel opere aliquo, quod natura sua præbet occasionem ruinae; & explicandum est ad quam speciem peccati induxerit; ut, Induxi alium ad omittendum Sacrum die festo, aut ad fabulandum per notabilem partem Sacri, ad non jejunandum cum teneretur, ad furandum, &c. De quo si (præter ea quæ singulis præceptis) occurrat aliquid, poterit illud huc revocare.

CIRCA VI. ET IX. PRÆCEPTVM.

An turpes cogitationes habuerit, in quibus voluntariè sit delectatus, etsi opere perpetrare noluerit id quod cogitabat. Est enim peccatum mortale.

An cum desiderio perficiendi operis, tales cogitationes habuerit, & an objectum cogitationis fuerit virgo, soluta, conjugata, Religiosa, &c.

An turpia & obscena locutus fuerit animo lascivo, vel libenter audierit. & an turpes cantilenas cecinerit animo lascivo, maximè aliis præsentibus.

An libros impudicos legerit animo lascivo, vel ex solâ curiositate cum probabili periculo delectationis morosæ, vel consensus. & an adhuc tales libros habeat.

An inhonestas choreas duxerit cum probabili peccati periculo.

An aliquam personam aspexerit cum periculo probabili consentiendi peccato.

An probabili peccandi periculo se exposuerit, loca quædam periculosa adeundo, vel cum certis personis conversando.

An conatus sit verbis vel aliquo facto suo pellicere aliquem personam ad res turpes. Hic personæ circumstantia est exprimenda.

An lascivo animo turpia oscula & alios contactus impudicos habuerit, vel se turpiter contingi permiserit, vel an seipsum voluntariè polluerit, & quid tunc cogitabat. Est enim species cogitationis exprimenda.

An nocturnas vel diurnas pollutiones procurarint, vel expectus se oblectarint in pollutionibus, vel turpibus somniis.

An ipsum peccatum carnis opere expleverit. Explicetur species peccati; quales sunt fornicatio, adulterium, stuprum, incestus, sacrilegium, & vitium contra naturam.

CIRCA

CIRCA VII. ET X. PRÆCEPTVM.

An aliquid furto fustulerit. Explicet speciem peccati : & an rem sacram in loci sacri tutelâ. Exprimat quoque quantitatem, quando notabilis summa est.

An invito domino rem alienam alicujus momenti retineat adhuc absque animo restituendi.

An inventa notabilis valoris non restituerit domino, si eum adhibitâ diligentiam poterat rescire.

An aliorum hortis, agris, vel similibus bonis notabile damnum intulerit.

An ex eo quod debita suis creditoribus non solverit, cum alioqui posset, aliquid damnum incurrerint.

An in emptione vel venditione fraudem fecerit, cum notabili proximi damno; vel res furtivas, aut quas dubitabat esse alienas, emerit vel vendiderit.

An mercedem famulis, subditis, vel operariis subtraxerit, aut ministerium ad quod conductus fuerat, fideliter præstiterit.

An ratione mutui vel anticipatæ solutionis aliquid acceperit: & est usura.

An pro Beneficio Ecclesiastico obtinendo pecuniam vel rem pecuniâ æstimabilem dederit, vel alius quispiam eo sciens; & est simonia, collatio nulla, & fructus omnes sunt restituendi.

An plura Beneficia habeat: quàm multa & quamdiu?

An desideraverit accumulare opes per fas & nefas; aut habuerit voluntatem determinatâ accipiendi, si posset, rē alienâ.

An pecunias sibi à parentibus ad victum collatas, in lusus consumpserit, vel in convivia immoderata, aut aliis modis profuderit.

An ex parentum bonis quidpiam notabile acceperit contra ipsorum voluntatem: & est ipsis restitutio facienda; secus, si constaret de ipsorum voluntate.

An litem aliquam contra justitiam moverit, vel mendaciter aut fraudulenter in eâ obtinendâ processerit.

An luserit ludis vitis, vel ludendo fraudem fecerit, cum notabili proximi detrimento.

An lucratus sit notabilem summam in lufibus, etiâ sine fraude, ab iis qui pecunias exponere non poterat; ut sunt filii familias, &c. vel. an fuerit causa ut aliquis bona parentum dissiparet.

An injustè lucrum alterius impedierit, aut consilium vel auxilium præstiterit, ad injustè nocendum proximo.

An furanrem non impediverit cum posset.

An aliquid ex dictis deliberatè concupierit.

E 5

CIRCA

LIBER I. CAPVT VI.
CIRCA VIII. PRÆCEPTVM.

An alicujus famæ detraxerit, grave aliquod crimen, vel ignominiosum quidpiam alicui falso imponendo, & tenetur retractare coram eis, quibus præsentibus famam alterius læsit.

An peccatum grave alicujus, verum quidem, sed occultum, aliis manifestaverit, malâ intentione, vel cum gravi famæ detrimento, quo etiam casu famam resarcire tenetur.

An dicta vel facta alicujus sine ullis aut ex levibus conjecturis in malam partem acceperit, certò & definitivè apud se statuendo illum peccasse mortaliter. Est enim hoc temerarium judicium, & peccatum mortale: si autem tantùm fuerit suspicio, ut cum quis de alterius bonitate ex levibus indiciis dubitat, solùm est veniale.

An detractoribus aures accommodaverit, ex odio illius cujus famæ detrahebatur, vel si detrahentes cum notabili proximi detrimento non prohibuit, cum facilè prohibere posset.

An perniciofa mendacia protulerit in notabile detrimento alterius.

An præceptores, scholas, convictum apud parentes diffamaverit, falsas ad eos litteras scribendo. & tenetur ad restitutionem retractando seriò, nisi certò sciat parentes ei non credidisse.

An secretum sibi commissum, maximè si sponderit se taciturnum, aliis revelarit, & an inde aliquod detrimento proximi secutum sit.

An litteras alicujus cum damno aliquo, vel saltem periculo aperuerit.

CIRCA GVLAM.

An se aliquando spontè inebriaverit, & an intemperantiùs comederit, aut biberit, cum notabili detrimento sanitatib.

An alios datâ operâ ad ebrietatem induxerit.

Qui officium aliquod administrant, examinabunt se etiam de peccatis, quæ in tali officio vel statu solent committi.

Interrogatorium brevius, in carmen redactum habet P. Polancus in Appendice Directorii.

Oratio post Confessionem.

Misericordias tuas, Domine, in æternum cantabo, qui me toties sanguine tuo lavisti, & lacrymarum tuarum fonte irrigasti. Hæne tuam Majestatem fundere pro me eheu! siccis oculis intuebor? O bonitas infinita, tantine facis adulteram, ut pro eâ reliqueris domum tuam, & dimiseris hereditatem tuam, & dederis dilectam animam tuam in manus inimicorum

Gratiarum
actio.

corum ejus? Nonne facta tibi erat hereditas tua quasi leo in silvâ, *Jerem. 12,*
 & fornicata fuerat anima mea cum amatoribus multis? sed re-
 spexisti terram & fecisti eam tremere, & longè errantem, & diu
 expectatam non projecisti à facie tua, sed omnia peccata mea
 post tergum tuum? Ah! Domine, confirma hoc quod operatus es
 in me, & miserere mei, ne fiant aliquando novissima pejora prio- *Cavendum*
 ribus, postquam ad amplexus tuos suavissimos, per veniam pec- *à tepore.*
 catorum dedisti pervenire. Ardeat in me amor tui, ne per teporem
 principatum meum accipiat alter, si in terrâ Sanctorum iniqua
 geram. Verùm bone JESV quomodo tepidus esse possum, cum tu
 langueas amore mei, & gaudia aterna pro labore momentaneo
 prepares mihi: & hodie post tot peccata mea frumentum electo-
 rum, & vinum germinans virgines, calicem benedictionis pro *Præparatio*
 maledictione, calicem salutaris mellis & lacte manantem, pro eo *ad Com-*
 quod felle te peccatorum potavi. O Domine, ô Deus, ô charitas, da *munionē,*
 mihi obsecro ut non sint hæc in vanum. Quid tibi in iudicio dice- *Cor. 10.*
 rem ostendenti vulnera, & labores, Domino meo servus nequam,
 si nunc contempsero sequi te & Sanctos tuos, qui post tot labores,
 nunc latantur sicut victores captâ prædâ, & in messe messorum?
 crescebant illi quotidie, & ego in deteriora prolabor, tepidus in *Sanctorum*
 amore tuo, distractus in precibus, affectu vagus, quia te, ô Deus, *servor.*
 meus, & omnia, dereliqui fontem vitæ, & quasi cisternas disti- *Jerem. 2.*
 patas creaturarum, quæ continere non valent aquas. Doleo, do-
 leo, & detestor hæc, & offensas præteritæ vitæ meæ. O amator
 hominum, doleo quia te offendi, quia bonus es, non ob infernum
 aut celestium gaudiorum detrimentum. Utinam ita hoc sentirem,
 ut sentiuntur incommoda corporis, perditio liberorum, opum, &c.
 & tamen nonne qui te perdit omnia perdit, cælum, Sanctorum
 presidium, amicitiam tuam, omnia bona opera, & pacem ani-
 ma sua, quæ me hic frui, & beatè vivere cupis? Benignissime
 Deus, scio, bonorum nostrorum non egēs: sed beatè me vivere hic
 & æternum cupis animo tranquillo, & tibi conjuncto. Video &
 confundor: ac tum magis, dum ob vanam gloriam, pecunia amo-
 rem tanta fieri conspicio, quodq; amor tuus tantum me impellere
 nequeat: sed iterum rogo, parce Domine, parce Domine, propter
 merita & sanguinem Filii tui, quæ offero divinæ Majestati tuæ,
 & in

*Cavendum
à tepore.*

*Præparatio
ad Com-
munionē,
Cor. 10.*

*Sanctorum
servor.
Jerem. 2.*

Contritio:

*Attendite
Dei chari-
tatem.*

Oblatio
sua.

*Et in unione meritorum ejus omnia mea ad seruiendum tibi:
Illis omnino, & gratia tua confido in novitate vite ambulare:
Adeste Angeli, sancti patroni mei, ut qua in conspectu Sanctissi-
mae Trinitatis, & vestro propono, divina gratia innixus perficere
valeam. Amen.*

*Praxis: seu quæ agenda post Confessionem
generalem peractam.*

Recidiva
cauenda.

PRIMÒ, vide quomodo jam multa cum molestia in gratiam cum prodigo redieris, & gratias age ex toto corde, atque imitare Magdalenam, exemploque ejus quidquid vanitati hactenus in corpore tuo servivit, statue Deo dedicare, &c.

Ioan. 5.
Occasiones
vitanda.

Secundò, cogita tibi dictum illud esse: Ecce sanus factus es, jam amplius noli peccare, & coram Deo, & Sanctis ejus, ut testibus, sæpè contritionem excita, & protestare coram eis, quòd in aeternum non declinabis à mandatis Dei tui.

Eccles. 3:

Tertiò, considera quæ sint tibi inclinationes pravæ, & præcipuè occasiones peccatorum tuorum, studiumque eas vitandi scias tibi præcipuum esse debere: qui amat enim periculum, peribit in eo. Neque verò contritus videtur, & ad Deum conversus, qui sciens se creberrimè tali occasione lapsus esse, & frequenti lapsu debilitatum, iterum se eidem periculo committit, v. g. conversationi cum dispari sexu, cum ebriosis, &c. Dic mihi, si in loco aliquo vigesies gravissimam bonorum jacturam fecisses, nonne vitares? Si aliquoties fuisses in eodem graviter vulneratus, nonne diligentissimè caveres? Si quis sapius vitæ discrimen admissit, & naufragii, & famæ, & bonorum omnium, & sciens & prudens absque causâ eidem se periculo exponeret; crederes ei asserenti se naufragium studiosè vitare velle, an potius temerariè ruere in certum interitum? Ita in animæ periculis cavendis providum esse omnino convenit.

Precipui de-
fectus obser-
vandi.

Huc pertinet videre quibus vitiis potissimùm obnoxius sis; habet enim quisque defectus aliquos, è quibus ceteri ferè manant: & hos eradicare, ac velut fontes destruere oportet, idque per examen particulare, de quo infra, & studium singulare mortificationis.

Actiones ex-
polienda.

Quartò considera actiones tuas, & occupationes, diligenterque attende, quomodo eas perfectius agere poteris.

Adversa to-
leranda.

Quintò considera, quæ tibi molesta & aspera ab aliis accidere possent, quæque ex vitæ genere tibi obvenire solita sint: & primò accepta ea in satisfactionem peccatorum de manu Domini,

mini, deinde aliis etiam modis ad ea fortiter & Christianè ferenda animum præpara.

Exemplum propositum post Confessionem generalem ad vitæ emendationem.

CONSIDERATIS semitis domus meæ, divinâ misericordiâ statuo.

Primò, benè & christianè me mori velle, atque similiter vitam mihi instituendam; cum talis sit futura mors, qualis vita fuerit. Ducem autem in viâ hâc, & animæ negotio eligo N. doctum iuxta ac pium, ei que illam omnino aperire, ei usque directionem sequi propono, ac de profectu sæpè cum illo conferre, & exposcere, ut amicè & confidenter me moneat. Adjuva me Domine Deus meus, quia tu es Deus fortitudo mea, & refugium meum, & te querere & amare toto corde desidero. Amen.

*Propositum
de vitâ, &
morte bonâ.*

Secundò, quoad animam ejusque cibum, propono eam sacrosancto Eucharistiæ Sacramento decimo quoque die saltem pascere, octavo verò per penitentiæ Sacramento expiare: nam video manifestè mihi illud, & vehementer errasse me; cum dilatione imparatior hæcenus evaserim, neque sit ulla excusatio apud Deum ob negotia (unicum siquidem & gravissimum est salutis meæ;) & erubescio coram te, Domine, dum cogito me plurimis frivolis ludo & otio, tempus absumpsisse, lucri, &c. occasionem avidè arripuisse, & solius animæ curam post habuisse.

*De usu Sa-
cramento-
rum.*

Illam etiam oratione & verbo tuo pascere, coram te, Deus meus, statuo, & quotidie Missam audire, examinare conscientiam, & lectioni & piæ quadrantem saltem unum tribuere. ad hoc enim vivo & creatus sum: & si semper jussus sum orare, quomodo hæc negligere poterò? Inter morbos verò animæ illum N. primùm diligenti curâ perfanare conabor per gratiam tuam, quemadmodum facerem si corpore æger forem.

De Missâ.

Quod ad corpus, per tuam gratiam numquam illud tam delicate nutriam, ut velut servus molliter nutritus contumax fiat & rebelle divinæ Majestati tuæ; sed ut jumentum habebò moderato cibo ac potu, vestitu & recreatione, ut decet statum meum utque aptum sit obsequio animæ meæ, & tuo in primis, Deus meus. Sensus, imprimis verò oculos, aures, & linguam sic custodiam gratiâ tuâ, ut portas animæ meæ adversus inimicos meos.

*De corporis
cura.*

Tertiò, cum reddenda mihi sit de bonis ratio (tua enim sunt omnia,

omnia,

*De bonorum
usu.*

omnia, & iussus sum ego dispensator esse fidelis) propono Primò, non anxie accumulare, sed moderatè ea curare; tum ut vitam sustentem, tum ut creditoribus satisfaciam, ne clament in cælum vindictam graviter pressi inopiâ fratres nostri, & filii Dei ad Patrem misericordiarum. Secundò, ut familiam alant juxta statum, non vanum mundi iudicium: neque enim opulentior videri cupio, neque alieno illustrior apparere. Tertio, ad honestam tantum recreationem; quid enim turpius quam opes magno sudore miserorum expressas, & parentum labore partas, quibus mihi calum parare, & ventres famelicos fratrum meorum pascere possum, prodigere alex jactu, &c. Non feram deinceps, ut clamet ad portam frustra pauper, pro unâ panis buccellâ, & ego ludo, & joco, & supervacuis deliciis, dilapidem summam, quâ multi refeci & Deum benedicere possent, & benedictio eorum plurima venire super me.

De familiâ.

Quartò, reddenda cum sit familiæ ratio; Primò, non superbe me geram, sed conservos meos famulos existimabo. Secundò, necessaria eis diligenter curabo. Tertio, sollicitus ero ut saltem æquè Deo meo serviant, ac mihi, neque permittam quin singulis saltem mensibus Pœnitentiæ & sanctæ Eucharistiæ accedant Sacramentum: æquum est ut non serviat, quis mihi, qui non servit tibi, Deus meus. Quod autem attinet ad alios subditos potestati meæ subjectos, scandala amoveri, justitiâ breviter & rectè administrari curabo.

De officio.

Quintò, officium quid à me poscat meum, expendi, & video, ô Domine Deus, eò mihi majorem rectè vivendi necessitatem incumbere, quòd plura de manu tuâ liberali indignus accepi. Deinde multa occurrunt, quæ in obsequium tuum, & gloriam nominis tui facere potero, atque hæc coram Majestate tuâ decerno N.

De tempore.

Sextò, temporis autem primam mihi rationem habendam esse video, cum preciosissimum sit, & irrecuperabile: quocirca illud distribui ut animæ prius meæ, ut virtutis ac rationis studio, ut proximo, & muneri suum tribuatur.

De sociis.

Septimò, cum nihil ad probitatem magis valeat, quàm bonorum conversatio & societas, tales deligo N. quos scio divinæ Majestati tuæ fideles famulos, alios verò vitare volo. Vitia enim serpere videmus, neque potest tibi esse gratum, ut nec ulli patri & Principi, si cum eo filius aut subditus tractet aut agat; qui nihil aliud nititur, quàm suadere, ut parentem perimat filius, cliens Regi rebellis. Id enim faciunt mali invitantes ad peccatum, per quod Christus Dominus iterum crucifigitur, & tibi Deo meo rebellis quis efficitur.

Octavò,

Octavo, ut verò hæc proposita firma sint, statuo Primò, de his referre Confessario, vel decimo quinto quoque die. Secundò, ut melius ea servem, mihi indico legem v. g. dandi eleëmofynam, &c. nisi hoc N. fecero. Tertio, si Confessario probetur, ad tempus aliquod voto pœnali me obstringam, donec quod potissimum mihi necessarium est, perficiam. Quarto, quotidie propono hæc manè relegere. Quintò, saltem quot hebdomadis aut mensibus eadem attentè considerare,

Oratio pro executione. *Dignatus es*, ut sup. pag. 10.

Oratio, pro perseverantia in bonis propositis.

DOMINE Deus meus, Rex Regum, & Domine dominantium, confiteor tibi coram curiâ tuâ celesti, quòd infidus hæctenus fuerim majestati tuæ, post innumera accepta à liberali manu tuâ beneficia, quibus non ad obsequium tuum, sed ad rebellionem usus sum. O Pater misericordiarum, miserere mei: pœnitet enim me vehementer & velut prodigus supplex venio, & projicio me ad thronum gloria tuæ; respice ad opus manuum tuarum. Ecce abrenuncio Satana, & mundo, ac pompis ejus, atque hæc NN. statuo coram te, & vitare illas occasiones N. ut lapides offensionis. Scio quòd in die judicii nihil habebò, quòd excusem: ostendisti enim mihi viam in quâ ambulem, & quòd non fecisti omni nationi, judicia tua & leges manifestasti mihi; & gratiam dedisti ut prestare possèm. Et certè si centesimam partem fecissem eorum, quæ pro mûdo feci ac toleravi, profectò servassem legem tuam, & in amicis tuis ac filiis numerarer: jam autem non sum dignus vocari filius tuus; sed fac me sicut unum de mercenariis tuis, & concede mihi gratiam per sanguinem Christi JESU, quâ desideria ista complere, tibiq; & Christo filio tuo, ac sanctissimæ Matri illius servire valeam, & tecum in æternum vivere. Amen.

Psal. 142.

Psal. 147.

Lucæ 15.

JACULATORIÆ.

Iuravi & statui custodire judicia iustitiæ tuæ,

Psal. 118.

Nonne Deo subjecta erit anima mea? quoniam ab ipso salutare meum.

Psal. 61.

Paratus sum, & non sum turbatus, ut custodiam mandata tua.

Psal. 113.

Concl-

Ibidem. *Concupiuit anima mea desiderare justificationes tuas in omni tempore.*

Ibidem. *Viam veritatis elegi: iudicia tua non sum oblitus.*

Ibidem. *In toto corde meo exquisiui te: ne repellas me à mandatis tuis.*

CAPVT VII.

Exercitium seu deliberatio de sincerâ ac frequenti Confessione.

Eccl. 40.

Peccator abscondit vulnus medico.

Pudor noxius è superbiâ nascitur.

Eccl. 4.

Vide quâ sincera Confessionis utilitas.

Dilatio illius quàm noxia?

HOMO. Grave iugum positum est super omnes filios Adæ, à die exitus de ventre matris eorum, usque in diem sepulturæ in matrem omnium, Nescio enim qui fiat, ut fugiant à facie tuâ, Domine, & abscondant se, & peccatum suum à te, qui contemplaris in omni loco bonos & malos. Sed quid agimus miseri? abscondere nitimur peccatum id est vulnus, ut inveterascat, ut fiat peccatum peccans supra modum. Quid enim est differre confessionem, nisi differre medicinam? quid est celare peccatum nisi vulnera tegere, ut computrescant vulnera, & cicatrices nostræ à facie insipientiæ nostræ? Sana precor, Domine, noxium pudorem, quo impudentia tegitur, honoris vanam cupiditatem, quo æterna ignominia accersitur. Adjuva nos Deus salutaris noster, ut verè & sincerè confiteamur peccata nostra, & miserearis iniquitatibus nostris.

CHRISTVS. Fili, pro animâ tuâ ne confundaris dicere verum: est enim confusio adducens peccatum, & est confusio adducens gloriam, & gratiam. Expende quid ex sincerâ & crebrâ confessione tibi utilitatis proveniet; quid ex falsâ; quid ex morâ longâ. nonne, si vulnus accepisses grave, & maximè si letale, continuo medicum quæreres & aperires? hoc est peccatum. Si venenum hausisses, differres donec pervasisset fibras omnes? si ab hoste captus esses, differres, cû in manu tuâ esset redimi, donec vinculis, id est peccatis, pluribus esses adstrictus? donec diu durâ servisses servitutē? quis in exilio permanere vult, donec plurimorum bonorum

rum jacturam fecerit, hæreditate amplâ exclusus & honoribus? Quòd si verò humiliter statim homo confiteretur, mox veneno liberaretur, & servitute, & in filiorum meorum rursùm numerum restitueretur; rursùm ei meritis quotidie coronam augere concederetur; & particeps esset bonorum omnium. Qui hæc *Quanta vis noxii pudoris.* omnia spernit, & differt confiteri, vel erubescit; quanti facit ille esse se filium meum, & servum; quanti animæ sanitatem, filiorum meorum hæreditatem; & quod maximum, meam iram vel benevolentiam? Dic mihi, si reus esset capitalis delicti, qui si sciret multos eadem horâ à lecto ad supplicium rapi, à dextris & sinistris; seque delatum; tortores instare ut licentiam habeant comprehendendi; & si ille verbo uno à morte, à diro *O deméntia peccatoris.* supplicio, à jacturâ bonorum, à Regis irâ se liberare, verbo uno inquam, confitendo peccatum viro amicissimo, posset, quem & secretissimum sciret; & tamen contemneret, nōne furiosum & amentem appellares? Aspice repentinas mortes, glomeratos hostium cuneos ut te perimant; plurimi enim sunt dæmones *1. Pet. 5.* qui circumvallant, circumeunt quærentes quem devorent. cur igitur salutem deseris? cur cessas, qui mederi tibi, tantoque potes malo verbo uno? currit cervus ad dictamnum: hirundo ut pullis restituat lumen, ad chelidoniam: & mavult homo jam peccato suo reus, æternum damnandus ad momentum latere, quàm pœnis absolvi, & beatus esse. O miserum, pudoris magis *Cur refugis medicina?* memorem, quàm salutis; qui perire elegit potiùs, quàm vulnus aperire! quid tu hîc amico suaderes tuo? quid tibi: *Hæc me vera,* ut suprâ, pag. 7.

HOMO. Video, Domine, difficiliùs esse peccata cōmissa prodere, quàm non admitta vitare; & obstupescere debeo insaniam nostram. Obmutui, & quia silui à bonis, dolor meus renovatus est. Ego certè confitebor injustitiam meam tibi, Deus meus, & tu remittes impietatem peccati mei, pro infinitâ benignitate tuâ:

F

quia

quia si tacerem, reus magis ero; & quo diutiùs expecta-
 ctavero, difficiliùs, ut de echino dicitur, pariam, quod
 concepì, peccatum.

*In morte
 quid fecisse
 velles?*

CHRISTVS. O quot angustiis premuntur in mortis
 horâ, qui superbiam suam, & vano pudore à crebrâ & sin-
 cerâ confessione deterriti fuere! quot enim sunt, qui
 plurimos annos sacrilegè confessi fuerunt, & concul-
 carunt sanguinem meum! ac tum quidem confiteri
 vellent, sed vix in mortis horâ sincerè evomere virus
 peccatorum possunt. O quàm triste mihi est, id Sacra-
 mentum, quod pro solatio statui, exitium fieri ex ho-
 minum malitiâ & vanissimâ vanitate longè præsentif-
 mum. quid potui dicere dulcius, Fateri peccatum, &
 dimittetur tibi; fateri uni soli, verbo uno, & absolutus
 eris, etiam ab omnibus mundi, si patraesses, delictis?

HOMO. Ita est, benignissime JESV, facilius nihil esse
 potest. sed eheu! difficilius nihil corruptæ naturæ vide-
 tur.

*Pudor cres-
 cit dilatio-
 ne.*

CHRISTVS. Quid ita? an homo aliquando pecca-
 tum confiteri statuit? si aliquando? cur, ut dixi, differt,
 dum morâ invaluerit malum, dum hostis potentior?
 non decrescit morâ pudor, sed augetur. Et verò quæ
 tanta pudoris causa?

*Superbia
 pessima.*

HOMO. Non video aliam, quàm arrogantiam insa-
 nam hominum, qui vel unius iudicio absolvi vere-
 mur, potiusque optamus insipientissimè coram orbe
 toto accusari & damnari, quàm apud unum nos accu-
 sare & absolvi. malumus coram orbe toto ignominiam
 notari, quàm coram uno mortali, misero peccatore res
 nostras fateri, & gloriam de victoriâ sui reportare.
 malumus à se sæpè in perpetuum reprobari, quàm ab
 uno terræ vermiculo facta nostra non probari. Eia, Do-
 mine, imperfectum nostrum viderunt oculi tui; adjuva
 nos, & dirumpe vincula peccatorum nostrorum.
Veritas aterna. vide infra pag. 84.

Psal. 138.

CHRISTVS. Quid facies, miser, in die illâ hor-
 rendâ

rendâ, quando revelabo abscondita tenebrarum, & il- *Attende ju-*
 luminabo consilia cordium, & nihil occultū erit, quod *dicium Dei,*
 non reveletur; & quod in tenebris summis dictum &
 gestum, in lumine coram toto terrarum orbe patebit?
 quantopere elucescet veritas illa, decretum, lex & sen-
 tentia mea, Omnis qui se exaltat, humiliabitur; & qui *Luc. 14.*
 se humiliat, exaltabitur? *Credo tibi, &c.* ut supra pag. 7.

HOMO. Timor & tremor venerunt super me, & te- *Psal. 54.*
 xerunt me tenebræ. horrendum est incidere in manus *Hebr. 10.*
 tuas, potentissime Deus. horrendum cogitare lamenta-
 tiones & Væ miserorum, quos inutilis pudor æternis
 damnabit tormentis. ibi revelabitur iniquitas ad op-
 probrium sempiternum: quam si confessione aperuis-
 sent tot pueri, tot puellæ, tot viri, fuisset illis peccatum
 ad gloriam sempiternam. Quid dicemus ad hæc, ô ani-
 ma nostra? *O veritas æterna, &c.* ut infra pag. 84.

CHRISTVS. Olim Sancti amici mei sic institue-
 bant suos, ut, si fieri posset, quot passus ambularet Mo- *Psal. 140.*
 nachus, declararet. illi non declinabant cor suum in *Sanctorum*
 verba malitiæ, ad excusationes excusandas in peccatis, *exemplum,*
 sed crebrâ atque humili confessione eluebant peccata
 sua. Hinc tantâ certè pace & gaudio fruebantur; cum
 peccati reos flagellet tortor assiduus conscientia, &
 torqueat tanto violentiùs, quanto secretiùs, Serpen-
 tem illi fovent in sinu suo, ignem ad interuicium de-
 vorantem. An jam videtur in longum differenda, con-
 fessio, ut diuturnior sit pœna, difficilior venia, sæviora
 intus, etiâ mediis in deliciis, tormenta? Colligata enim, *Oseâ 13.*
 ait Propheta meus, est iniquitas Ephraim, absconditum
 peccatum ejus; dolores parturientis venient ei. Ecce, dic-
 tum uno verbo, & redibit pax & tranquillitas sperata, &
 omnia bona pariter cum illâ. Neque tantùm in Sa- *Cass. lib. 4.*
 cramento Pœnitentiæ candidè & sincerè aperiebant *Instit. c. 4.*
 vias suas: sed generale & evidens indicium diabolicæ *securitas*
 cogitationis pronunciabant, si eam seniori confunde- *magna ex*
 rentur aperire; tum demum securi, si perspecti illis essent. *sinceritas*

*Matth. 23.**Humilitas
exaltatur.
Ibid.*

Tunc enim sciebant seniore non permissurum, ut onus grauius imponeretur, quàm ferre possent; quippe qui vires declarassent: nihil verebantur despici, sed optabant. Et certissimum illud nota decretum meum; Omnem, qui se humiliat, exaltandum. Ideoque nunquam tales famæ faciunt iacturam, sed nomen potiùs augent: non potest enim fallere verbum meum, & iudicia mea manent in æternum. æternâ lege fixum est, ut iterum dixi tibi, Omnis qui se humiliat, exaltabitur; & omnis qui celando peccatum suum exaltare se nititur, serâ pœnitentiâ ignem fumo, vulnus fœtore proderè inglorius cogetur. *Credo tibi, ut sup. pag. 7.*

HOMO. Quæ, Iesv bone, commoda video! quot bonis, quot nos promissis invites, ut teterrimam hypocrisim vincamus; ut crebrò in sanguine tuo abluantur animæ nostræ; ut curentur vulnera nostræ; ut revertamur ad te; ut mundi simus corde; ut tandem veniamus ad te, & videamus regnantem cum Patre & Spiritu sancto in sæcula sæculorum! Amen.

Oratio pro Confessione ritè instituenda.

*Quid præstat, uni a perire an omnibus?**Dementia hypocrisæ**Matth. 10.*

O Veritas æterna, Deus meus, nõnne tu scrutaris cor & renes meos, & jubes, ut condones mihi, ut tantum confitear peccatum meum; idq; uni homini reo, & peccatori, & concaptivo, & fortè inferiori me? Et fieri potest, ò IESV, ò IESV, ò IESV, ut potiùs quàm uni homini innotescat, malit homo æternum perire? & à toto orbe damnari: unum metuat infelix & non totum orbem, neque te? Iudicium hominis refugiat & non tuum: forsitan haberi probus optat ad momentũ, & malus esse & cum malis puniri æternum? Credis hac, ò peccator? & quæ dementia, quanta fallacia esse remedium & tam facile, & te excludere illud & pacem animæ tuæ longè suavissimã? & tormentum & gehennam intra viscera alere, & à gratiâ tuâ eheu! æternum ò Deus meus excludi. Et verò nõnne certò certius notum, quòd omnis, qui sic se exaltat, turpiter humiliabitur, & quòd nihil sit oper-

opertum quod non reveletur, nihil occultum quod non sciatur? Si vera hac veritas, cur ergo cum ignominiâ revelari optabo mundo, & confundi coram eo & damnari, quàm coram uno, & ab uno, & à te absolvi! Creditne hæc, quisquis adhuc celat peccatum? & scit insuper confessionem à te mandari, frustra q, illud celari, cum seriùs, ociùs crimen vel se prodat vel prodatur? Si credit, cur, ô JESU, celat, & audet aliquando te suscipere in Ven. Eucharistiâ, & in serpentum, & draconum foveas, id est, cor suum te projicere & velut in latrinas? quid sperat? à te veniam, quam millies tam faciliè oblatam sprevit?

Applicatio
ad Com-
munionē.

O Domine, ô veritas mea Deus, protestor coram te hodie, Protesta-
quia sincero corde te suscipere volo, & mundo te amare & am-
plecti, & confitebor tibi, & non abscondam peccatum meum: si-
enim ascendero in calum, tu illic es; & si descendero in infernum,
ades. Tu nosti omnia priusquam fierent, & respicere ad iniqui-
tatem non potes. Confitebor ergo adversum me iniustitiâ meam,
& tu remittes impietatem peccati mei. Confitebor homini, ut tibi P^{sal.} 31.
Deo meo: & tu, scio, pro benignitate tua, diriges linguam ejus, &
vias meas. Scuto me circumdabit veritas tua, & non timebo à P^{sal.} 90.
timore nocturno; sed tuum judicium, ô aeterna Veritas, in quo
manifestabuntur consilia cordium, & revelabuntur abscondita
tenebrarum. Gratia & veritas per te Christe JESU, facta est.
Absque te, vani filii hominum, & mendaces in stateris, ut deci-
pian de vanitate in idipsum, & decipiantur miseri, dum celare
volunt omnia videntem, & testem velocem iniquitatis suæ. O, P^{sal.} 61.
quot in judicio tuo, larvâ & personâ depositâ erubescunt coram
orbe terrarum; & apparebunt sepulcra dealbata; nequiter-
q, se humiliasse, quorum interiora plena erant dolo! O insensati, Eccl. 19.
quis vos fascinavit non obedire veritati? puduit coram uno eru-
bescere, & ecce coram universo orbe terrarum revelabitur ini-
quitas terra. Galat. 3.

O quàm brevis laus impiorum, & gaudium hypocrite in-
star puncti! Si ascenderit in calum superbia ejus, & caput ejus,
nubes tetigerit, quasi sterquilinum in fine perdetur: & qui
viderunt eum dicent, Vbi est? Revelabunt cali iniquitatem ejus, Ibid.
& terra consurget adversus eum. Væ, qui profundi estis corde,

Job 20.
Hypocrita
humilia-
tur.

Isaie 29.
Psal. 141.

& à Domino absconditis consilium! quorum sunt in tenebris opera, & dicunt: Quis videt nos, & quis novit nos? Tu nosti, Domine, & contemplaris in omni loco bonos & malos: ideoq; non declinabo cor meum in verba malitiæ, ad excusandas excusationes in peccatis: sed voluntariè sacrificabo tibi, & confitebor nomini tuo, quia bonum est. Tu ostendes mihi viam rectam, per eum quem ducem mihi dare dignatus fueris, eum ipsum ut te audiam: non enim est prudentia, non est consilium contra te, Domine. Incertæ sunt omnes providentiæ nostræ: da illi, queso, Domine, spiritum rectum, ut cognoscat mirabilia de lege tuâ, ut aperiat mihi voluntatem tuam; quam scire vehementer desidero, & uni tibi placere & servire in verâ sanctitate & iustitiâ, in humilitate & patientiâ, castitate perfectâ, & sincerâ caritate omnibus diebus vitæ meæ. Amen.

*Praxis ad peccatorum Confessionem per-
agendam.*

*Damon jam
maximè pœ-
nitenti insi-
diatur.*

PPRIMA. Observa diabolum nihil magis hoc maximè tempore moliri, quàm ut efficiat homines incredibili insaniâ, etiam aliquando Religiosos & pios, præsertim mulieres, abscondere peccata sua, excusare, palliare, nullam admittere monitionem. atque ita astu magno, ut S. Bonaventura ait, omnia peccati & defectuum excludere remedia. Quanto acceptiores Deo sunt gravissimi peccatores, quàm ejusmodi simulatores, quia facilius certè illi, quàm hi, utpote tepidi, curantur & sanantur. Assuescere ergo quisque primo debet confessario, & si Religiosus est, etiam Superiori se sincerè aperire, neque defectus tantùm, sed & insuper tentationes, & pietatis exercitia.

*Confessarius
mutandus si
libertas de-
sit.*

Secunda, Etsi verò laudabile certo Confessario confiteri; tamen si, ut fit, libertati officere videatur, non tantùm mutare convenit, sed oportet, & potiùs ignorus, & in tenebris adeundus, quàm in pœnas & tenebras exteriores anima per reticentiam à dæmonio muto detrahatur. Idem esto judicium, si periculum animæ ex confessione timeatur; si secreti revelatio. Ea propter Ecclesia mater decrevit, ut in mulierum monasteriis quotannis ter ut minimum alii ab ordinario dentur Confessarii. Ideò ferè in Jubilæis facultas omnibus tribuitur, etiam Religiosis, cujusvis approbato confitendi. Sed discreti Superiores, animarum

Conc. Trid.

animarum veri zelatores, huic incommodo ultrò occurrunt, & ut meritò debent, offerunt facultatem confitendi alteri, si angustiorum videant conscientias; tantùm abest ut negent. Cerrè negare illam, præsertim in monasteriis mulierum, durùm est, & ob Christum vincetas, ut sic loquar, laqueis irretire, ac in salutis portu, portam illius, cheu!occludere. Hac de causâ prudenter sanè B. Theresà in suo Ordine Confessarii optionem dedit. Vides quantâ libertate hîc utendum. Unde probare non possum allîci pœnitentes: sed consilium R. P. Alvarez utile semper visum ac salutare, ut eos demùm audiat & juvet Confessarius, quos ad eum Dominus miserit; pro his enim illi gratiam, & ut sic loquar, annonam largitur, quâ animam pateat. Idque humilitas suadet. Si enim quisque alium se meliorem æstimare debet, utique etiam aptiorem animabus juvandis. Nemo verè humilis ideò se aptiorem, quòd doctior fortè sit aut exercitior, putat, cùm sciat Dei solius esse trahere, sanare, dirigere animas ad finem & perfectionem, quam illis destinavit: incertas verò esse hominum providentias. Illud etiam laudabile aliquorum iudicatur institutum, ut eo Confessario, quem Dominus in loco, seu confessionali statuerit, utantur; in hoc illius paternam, cum humilitate, providentiam sequatur. Ille novit cui quem mittat: sic Philippum misit Eunuchò, sic Ananiam Paulo, sic Cornelio Petrum, nec misit tantùm, sed instruxit, priusquàm mitteret, quid opus factò esset; & ad Cornelium missionem miraculo testatus fuit.

Tertia. Deligendus Confessarius vir doctus, prudens, maturus ac pius, non verbosus, nec blandus; quod de mulieribus dico. His cum Confessario, uti vitandâ familiaritas, ita etiam visitatio, & frequens colloquium, nisi necessitas compellat; ac tum quidem breve, & numquam sine teste admittatur, etiam si Angelus de celo esset. Sic Sanctæ omnes fecerunt, sic Sancti. Qui aliâ cùm potest viâ graditur, non insistit Sanctorum vestigiis, & temeritatis suæ pœnas meruat.

Quarta In confessione instituendâ humilem & perspicuum esse oportet, ordinatum ac brevem, omissis generalibus, & iis, quæ sub conditione vulgò ab omnibus ferè narrari solent, ac longâ narratione, maxime in eo quod ad castitatem pertinet: cùm narratio & accusatio verbosior periculosa sepe sit utrique, & pœnitenti, & Confessario. Speciem facti & peccati explicare sufficit, id est, circumstantiam illam, quæ efficit illud peccatum longè gravius, ut sunt circumstantiæ personæ, si illa conjugata, Religiosa, voto obstricta. Vis autem commodè te præparare ad confessionem? utere formulâ examinis generalis. Primò gratias

*Pœnitentes
non allîciendi.*

*Humilitas
id suadet.*

*Confessarius
audiat eos
quos misit
Dominus.*

*Caveat Confessarius
solus cum feminis
agere.*

*Confessio
debet esse
humilis,
perspicua, &
brevis.*

*Modus ad
confessionem
separandi.*

age, quòd spatium pœnitentiæ dederit Deus; Secundò, lumen pete, ut agnoscas peccata tua ac detesteris; Tertiò, examina te; Quartò, contritionem excita; Quintò, firmiter propone emendationem. Examinare autem te poteris, quomodo contra Deum, proximum, & teipsum peccaris cogitatione, verbo, opere, atque omissione; vel certè actiones diei percurrere, & breuiter tria vel quatuor (quando grauius nihil est) collige, de quibus in confessione te accuses; ac potissimum contritioni & proposito intendas. Juvat in examine quotidiano ad expeditam confessionem, confitenda annotare; pro contritione actum illius l. 1. c. 5. explicatum recitare.

*Quoties con-
fitendum.*

Quinta, Etsi crebra confessio laudanda sit, est hïc tamen moderatio adhibenda. Sacerdotibus equidem etiam quotidianam Sanctorum exemplo suaserim: sæcularibus piis semel atq; iterum in hebdomade sufficere confiteri, & quidem breuiter, nisi necessitas aliud imperaret. Cavendum autem ne ex consuetudine fiat confessio, sed ita semper instituenda est, ac si statim post illam moriendum foret, non tamen scrupulosè. Collationem instituere confessionum, & de profectu suo iudicium ex illis facere apprimè salutare.

*Cogitet pœ-
nitens se
Deo loqui.*

Sexta, Quà reverentiâ, humilitate, quoq; titu confitendum sit, passim traditur. Unum moneo, ut in formulâ, quæ cõfessionis præmittitur, dum pœnitens dicit. *Confiteor Deo*, reflectat, & seriò cogitet non homini se, sed Deo cui omnia patent, loqui: neque humanæ prudentiæ ullius, sed soli Deo ejutque gratiæ confidat, ut velut in sanguine Christi lavandus accedat. Deinde ad *mea maxima culpa* contritionem iterum excitet, mente saltem adjiciendo, & *doleo quod tot beneficiis tanto amoris Dei mihi nil nisi peccata reposuerim*. Idem fieri expedit ad eadem verba post confessionem repeti solita. Formulâ longiore si temporis angustia uti non permittat, saltem breviorè utendum, hâc vel simili, *Confiteor Deo omnipotenti, B. Maria, omnibus Sanctis, & tibi, Pater, quia peccavi nimis, mea maxima culpa*.

*Post confes-
sionem quid
agendam.*

Post confessionem peractam Primò, gratias age; Secundò, pete gratiam ut te emendare queas, ac tibi diffide, Deoq; confide; Tertiò, propositum renova, & quoad potes occasiones prospice, & vitare decerne; Quartò, pœnitentiam exple, orationes injunctas recitando. Addere poteris afflictionem aliquam corporis, aut incommodè flectendo, aut quid simile, & eleëmodynâ largiri saltem spiritualem, pro proximis orando, & potissimum iis qui malè affecti sunt. sic etenim tria bonorum operum genera expleveris.

Oratio pro Execut. *Dignatus es, &c.* ut suprâ pag. 10.

J A C V.

JACVLATORIÆ,

Ecce sanus factus es jam noli peccare, ne deterius tibi aliquid contingat. Ioan. 5.

Delictum meum cognitum tibi feci, & iniustitia meeam non abscondi: dele Domine iniquitatem meam. Psal. 31.

Peccavi in calum, & coram te: jam non sum dignus vocari filius tuus: fac me sicut unum de mercenariis tuis. Luc. 15.

Delicta quis intelligit: ab occultis meis munda me, & ab alienis parce servo tuo. Psal. 18.

CAPVT VIII.

De Confessario seu Ministro Sacramenti penitentia seu Confessionis.

PRÆLVDIVM I. Considerate coram Deo undique miserum & leprosum, &c.

PRÆLVDIVM II. Gratiam pete ut hoc Sacramentum non sit tibi in perniciem, quod institutum est omnibus ad salutem.

PVNCTVM I. Considera Deum sapientissimum & opimum, cum haberet infinitas vias quibus sibi reconciliare hominem posset, delegisse hoc medium tamquam convenientissimum & suavissimum. Quid enim facilius quam reum fatendo, non uni sed alicui ex innumeris propè Sacerdotibus potestatem habenti, absolutionem impetrare? Quid autem magis conveniens quam ut peccator, qui cor, linguam ac manus à Deo avertit, contritione, confessione & satisfactione se ad Deum convertat? Gratias age Deo Patri, qui omne iudicium filio suo unigenito dedit; & Deo filio, quòd illud Sacramentum instituerit; Spiritui sancto, quòd tantâ benignitate gravissima scelera confitenti condonet. Considera secundò quis in republicâ crimen condonet læsæ majestatis? ipse Princeps. & quanta sit Christi benignitas, qui potestatem à Patre acceptam cum hominibus communicârit. Et rursùm quanta

Confessio facilis.

Ioan. 5.

Confessarij dignitas.

Ioan. 20.

dignitas quòd ad illam potestatem vocatus sis à Deo, dicente per Episcopum: Accipite Spiritum sanctum, quorum remiseritis peccata remittuntur eis, & quorum retinueritis retenta sunt. Considera tertio, relapsis & naufragis post baptismum hanc secundam tabulam, & arcam alteram in diluuiò peccatorum superesse, & vide precor quantoperè curandum tibi sit, ne avertas quemquam ab illà; ut idoneus sis, ut tabulam porrigas, & viam aperias: Primò, integritate vitæ; Secundò, doctrinà; Tertio, industrià.

O Domine IESV, ut infra pag. 92.

*Quis est
Confessarius,
zalis sapè
pœnitens.*

PUNCTVM II. Considera, tres esse partes Pœnitentiæ, videlicet, contritionem, confessionem & satisfactionem: quodque hisce iuvare neminem rectè poteris, nisi ipse verè contrito corde, & sincerè confitearis; (in multis enim offendimus omnes) atque pœnitentiæ operibus deditus sis. Non enim usus est Deus superbis, avaris, luxuriosis; sed humilibus, pauperibus, & castis discipulis, ut humilitatem, paupertatem ac castitatem doceret. Noluit enim dici servis suis: Medice, cura te ipsum. Secundò, quanta esset infidelitas aut malitia illius, qui à Rege missus, ut amicissimo pharmacum, etiam regio sanguine paratum ex infinito amore deferret, illud in venenum verteret? Hoc verò fit, quoties hoc Sacramentum perperam administratur; negligentiaque, aut etiam aliquando malitià Confessarii, aut in integritate illius, aut contritione aliquid deficit. Tertio, vide quàm miserum sit, medicum animarum, dum alium curare vult, & ad vitam revocare, se perimere, etiam malà vità suà aliis ad mortè ducatum præbere. Quarto, sicut qui in civitate puteum unicum veneno inficit, gravissimi criminis reus est; sic qui Pœnitentiæ Sacramentū, aut asperitate videri facit horridū, aut pravitate suà inficit, gravissimè peccat. Hic enim fons est & balneum factum ex sanguine Agni immaculati, qui dilexit nos, & lavit nos à peccatis nostris.

Hic

Luca 4.

*Confessarii
pericula.*

Apoc. 1.

Hic est, de quo scriptum: Fons patens domui David, & omnibus habitantibus Jerusalem, in ablutionem peccatorum & menstruata. Et existimo, talem vix unquam serio converti ad Dominum, qui tabulam poenitentiae excussit à naufragorum manibus; qui panem famelicis è manibus eripuit; qui parvulis & simplicibus tantum posuit offendiculum. *Hæcine vera, &c. pag. 7.*

PUNCTUM III. Considera Primò, quomodo Confessarius prætereà in hoc Sacramento offendat. Primò, si indoctus sit, & cæcus cæco ducatum præstare velit, ita utambo in foveam cadant. O quantam Deo sui reddent rationem, qui studia negligunt, & medicinam animarum profitentur, cum illi vix studeant! An illi velent tali corporis medico uti, in extremo discrimine mortalis vitæ? Idem de exercitatione & industriâ dicendum, quam omnes conquirere oportet. Secundò, si vita non verè sancta, neque circumspectus sit, maxime in verbis & oculis. Quomodo enim mundabit, qui sordidus ipse est? ad sanctitatem & perfectionem præbit, quam ipse nescit, & non amat? Vnde Greg. Naz. Mundari prius oportet, & sic alios mundare; sapientem prius fieri, & sic alios facere sapientes; lumen fieri, & sic alios illuminare; ad Deum accedere, & sic alios ad Deum inducere; sanctificari, & ita sanctificare. Ideò faciem mulieris non intuearis, quia, ut dicit Abacuc, facies eius, ventus urens. Terriò, considera, te sustinere Christi personam. Non itaque consideres personam pauperis, nec honores vultum potentis. Non accipias personam, nec munera; quia munera excæcant oculos sapientum, & mutant verba justorum. Judicis enim partibus fungaris, ac medici. Et verò. Domine JESU, nonne pauperes, præ aliis, juvare voluisti: nonne elegisti pauperes in hoc mundo? Nonne dixisti, Spiritus Domini super me, propter quod evangelizare pauperibus misit me? Nonne hoc signum adventus tui, & tuorum: Cæci vident, claudi ambulant, pauperes evangelizantur? Dixisti per Moysen,

Zach. 3.

Indocti Confessarii culpa.

Quanta pietas requiratur in Confessario.

Abacuc 1.

Deut 16. Judicis partes agit Confessarius.

Iacob 2.

Luca 4.

Matth. 11.

Deut. 34.

Moysen,

*Pauperes
iuuandi.*

Matth. 11.

*Matth. 18.
Benigne pœ-
nitens acci-
piendus.*

Moysem in iudicio de re quavis, Ita audietis paruum ac magnum; non accipietis cuiusquam personam, quia Dei iudicium est. Sanè, qui pauperes negligit, Christum negligit, & despicit. Nonne enim & ipsum negligeret, si inter pauperes compareret, uti contigit D. Gregorio? videtur facere, ut chirurgi & medici corporis, qui lucrum spectant, non animas; aut quemadmodum is qui Regem nollet curare, eò quòd non se splendide induisset. Animæ enim omnes regale sacerdotiũ sunt. Immò verò Christus in pauperibus se offert, dicēs: *Quod uni ex his minimis meis fecistis, mihi fecistis.* Quartò, considera, benignitatem, mansuetudinem & modestiam Christi inducere te oportere, ut dicere possis cum eo, in persona illius: Venite ad me omnes, qui laboratis, & onerati estis, & ego reficiam vos. Tollite iugum meum super vos, & discite à me, quia mitis sum, & humilis corde, & inuenietis requiẽ animabus vestris: iugum enim meum suave est, & onus meum leve. Ideò Dominus rogante Petro, quoties condonaret, respondit: Non dico tibi usque septies, sed usque ad septuagies septies, id est, innumeris vicibus. Et cerrè cùm Deus adeò clemens sit, quid faciet vicarius ejus, & reus ipse & debitor plurimorum talentorum? & verò, præstatne perire animam & precium sanguinis Christi; an eam in Purgatorio detineri? si benignitate ad crebram confessionem adducitur, salva est; si parùm satisfaciatur Deo, salva est, sed per ignem.

Oratio ante confessionem audiendam.

O DOMINE JESV Christe, Pater amantissime, scio quantum sis zelator animarum nostrarum: sunt enim omnes & sponsa tue, & precium sanguinis tui. Tu pro iis natus & circumcisus es, sudasti, fleuisti, ligatus, flagellatus, damnatus, illusus, opprobrium hominum factus, crucifixus, & mortuus es. Sciebas utique Sapientia aeterna, quanti essent tibi, videbas aeterna mala

mala, quibus damnandæ erant: quid igitur ego, ad hoc vocatus infinitâ miseratione tuâ ad hanc vineâ, facere debeo? Da igitur, Domine, secundum voluntatem tuam, eis me totum impendere, & lavare eas in sanguine tuo, inferno eripere, tibiq; eas restituere. Sed, quia nihil mihi prodest, si universum mundum lucrer, & anima patiar detrimentum: ecce protestor, quia non communico delictis eorum, sed ex puro tui amore & zelo me applico: neque erit mihi acceptio personarum, sed animas & pauperes (quas tu, Domine, elegisti) præ aliis queram. verumtamen, quia sine te nihil possum, & nemo potest venire ad te, nisi tu traxeris eum; trabe nos post te, & doce nos. solus enim qui per te audivit à Patre, venit ad te, neque potest homo à se facere quidquam, nisi ei datum fuerit de celo. Tibi ergo soli sit laus & gloria in æterna sæcula, mihi autem confusio faciei meæ, qui hoc munus tuum Christe JESU, tam torpidè obeo, qui ultrò venientem nescio trahere ad te. Va mihi, va mihi! Iudicium enim durissimum his qui præsumunt & iudicem agunt, fiet. Va, si legatione fungens pacis, & ut jungam tibi, puro amore animam sponsam tuam, avertero verbo aut exemplo à te! quando ab infinitâ bonitate tuâ expecto ut hodie convertas vultum tuum ad me, imò cor tuum, & propines in eo mihi amorem tuum, ut inebrier illo?

Actus zelû.

Diffidentia
sui. Applicatio
ad Com-
munionē.

O JESU uicæ salus, da, qui solus potes, mihi spiritum bonum, da cor mundum & verè contritum & humiliatum, quia id despiciere non potes. En anime, pro quarum vel unâ nulla commutatio fieri potest, en precium sanguinis tui, agra, vulnerata, lacertata, nuda, surda, & cæca. fortè hac horâ, nisi per me accurras, peritura. ô JESU adsis, ô spes nostra, miserere meæ & illarum. Cur ô bonitas & amor noster, in opprobrium tuum perire illas fines, qui neminem vis perire? Recordare charitatis tuæ, & reminiscere miserationum tuarum. Doleo pro me & illis, quod illi & ego te Patrem offenderimus benignissimum, qui me & eas tot bonis prævenisti, totq; alia præparasti diligentibus te. Sed cuius erunt hæc nisi miserearis nostri? Ecce omnes morimur, & velut aqua dilabimur in abyssum. Adjutor noster esto, ne despicias nos opus manuum tuarum.

Animæ
præstantia.Actus con-
tritionis.

O bonitas inexhausta, respice vulnera meæ, & excita quæso sepultos,

sepultos in medijs serpentibus, somniantes in crepidine inferni.
Quere errantes oves. IESV dulcissime: spiritum rectum innova
 in cordibus nostris, collige reliquias populi tui. Suscipe, Pater
 sancte, illos in nomine dilecti filij, & da mihi, ut humiliter &
 amanter eos excipiam, ut tu me prodigum quotidie; & patienter
 feram; qui tam longanimiter nos expectas, & tot mala toleras;
 neque tantum jam, sed in futurum per me caveas illis, salutare
 pœnitentiâ, fervore ignis caritatis tuæ, & gratiâ tuâ ad gloriam
 divina Majestatis tuæ. Amen:

*Praxis ad Pœnitentiæ Sacramentum ritè
 administrandum.*

*Præparatio
 ad audien-
 dam con-
 fessionem.
 Exod. 30.*

*Remedia
 habeat pa-
 rata Con-
 fessarius.
 Cavenda
 Confessario.*

Isaia 65.

*Pœnitentiæ
 sint saluta-
 res.*

PRIMA est, vitam integerrimam ducere; & numquam ad
 confessionale accedere, quin hæc tria faciat: Primo, saltem
 conteratur; si quid gravius sit, confiteatur de peccatis. quod
 Deus per Moysem indicat, statuens, ut ad tabernaculum la-
 brum æneum faceret, in quo Sacerdotes abluerent manus suas
 & pedes, illud ingressuri. Secundò gratiam postulet, & inten-
 tionem purissimam acquirere satagat. Tertiò, naturam pœnitentis
 consideret ac dispositionem, ut medicus peritus contuevit:
 Secunda. Habere, ut decet medicum, in promptu malorum
 remedia, eaque inaurare: ita ut semper vinum & oleum in vul-
 nera infundatur, sed plus olei: cum eâ mensurâ, quâ mens
 fuerimus, remetietur nobis. Cavenda autem tria: Primum, ne
 numero quis gaudeat potius, quàm fructu. Secundum, ne in-
 terrogatione, maximè in materia turpitudinis, laqueum ten-
 dat innocentibus. Certè grave iudicium subit, quisquis ejus-
 modi est. Tertium, ne personarum acceptor sit, sed omnibus
 paratus, utque possit dicere cum Christo Domino: Inventus
 sum à non quærentibus me, palàm apparui iis qui me non in-
 terrogabant. Ultrò se maximè pauperibus & crebrò offerat.
 Tertia. Videre in pœnitentiis imponendis, ut utiles & faci-
 les imponantur. Quales sunt varii modi orandi, ut habes c. 9.
 l. i. eleëmofynæ, cilicia, jejunia, silentium, solitudo, lectio libri
 pii, examen conscientie aliquando faciendum, Sacri auditio,
 eleëmofyna certa quoties in aliquod vitium pœnitens labe-
 tur, quâ alicui fido (non expedit Sacerdoti) consignet; & supra
 omnia crebra confessio, & cõmunio. Observa autem eum dis-
 ciplinis aut ciliciis aliquid advertitur puritati Angelicæ con-
 trarium, iis abstinendum. Manifestas dæmonis præstigias no-
 visse potest, qui aliquâ experientiâ valet. Pro orationibus autem
 observa,

observa, ut eas imponas (quemadmodum & opera) quibus Indulgentias pœnitens promereri queat ratione numismatum.

Quarta. Adverte diligenter, magis sollicitum esse oportere Confessarium de contritione, quam ullâ aliâ re. Hic enim de-
fectus est fons recidivæ. Hoc B. Franciscus Xaverius valde
cordi habebat; & ut semel confessio, vitæ normam daret perpe-
tuam.

Quinta. Non tantum curandum, ut absolvatur pœnitens, sed ut proficiat, ut induat Dominum Iesum Christum, & vestes virtutum ejus. Vivo ego, dicit Dominus, quia omnibus his, vel ornamento, vestieris, & circumdabis tibi eos, quasi sponsa. Vestis præcipua est, caritatis, eaque nuptialis.

Sexta. Inter confitendum, sæpè humilia te, quod deteriora fecisses, nisi Deus te servasset. Secundò, eleva cor ad Deum, & converte te ad Sanctissimam Eucharistiam, si potes, & roga ut det tibi prudentiam, & virtutem: etiam ad hoc Angelum pœnitentis invoca. Tertiò, zelum excita, dum dicit, considera Christi injuriâ, & animæ periculo: dimitte autè illam, quemadmodum si illius ultima foret confessio, à quâ salus ejus dependeret universa.

Oratio pro execut. Dignatus es, ut sup. pag. 10.

Iaculatoria, quâ quis ad singulos pœnitentes uti potest.

O JESU sola salus, sana, queso hanc animam per me in omne peccatum lapsuram sine te. En precium sanguinis tui, sponsa tua, ab hoste vulnerata. Doce me, ut prudenter & humaniter cacum agrum, pro tuâ unius gloriâ, ad te adducam. Et tu, ô Angele sancte, adjuva me. Amen.

Alie.

Confiteantur nomini tuo magno, quoniam terribile & sanctum Psal. 98. est, & honor Regis judicium diligit.

Quis potest facere mundum de immundo conceptum semine? Iob 14. Nonne tu qui solus es?

Suavis Dominus universis, & miserationes ejus super omnia opera ejus. Psal. 144.

Deus noster Deus salvos faciendi: propter hoc, legem dabit delinquentibus in viâ. Psal. 24.

Universa via Domini misericordia & veritas, requiruntibus te. Ibid.

Convertite nos Deus salutaris noster, & averte iram tuâ à nobis. Psal. 84.

Respice in me, & miserere mei. Da imperium tuum puero tuo, & saluum me fac sicut ancilla tua. Psal. 85.

CA-

CAPVT IX.

De Satisfactione tertiâ parte Pœnitentiæ.

Exod. 12.

Tob. 12.

*Tria mundi
mala quo-
modo curen-
tur.*

ITINERE trium dierum Israëlitæ ad montem Dei Oreb profecti sunt, ut sacrificarent Domino Deo nostro. Tres illi dies spirituali intellectu de Contritione, Confessione, & Satisfactione commodè, ut supra dixi, accipiuntur. Cùm autem de superioribus dictum sit, superest ut de satisfactione agamus, quæ operibus à Raphaële commendatis perficitur. Bona, aiebat, est Oratio cum Jejunio & Eleëmofynâ: tria siquidem satisfactionis opera tribus mundi malis remedia peropportuna constituta sunt: Jejunio carnis concupiscentiæ; Eleëmofynâ verò concupiscentiæ oculorum; Oratione humili superbia vitæ perlanatur. Mandârat Dominus ut holocaustum cremaretur in altari nocte totâ usque mane, & ut cineres sacerdos spoliatus vestimentis sacerdotalibus, & aliis indutus, efferret extra castra, & in loco mundissimo alio igne quàm sanctuarii usque ad favillam consumi faceret. Quid hæc figura adumbravit? nisi holocaustum tui ipsius atque omnia peccata totâ hujus vitæ nocte exurenda igne sanctuarii, id est, charitatis: quòd si quid manè superfit, te ire debere extra castra exurâ mortali veste, ibique igne purgatorii expiandum, donec infusta reliquæ peccatorum penitus consumantur, & reddas novissimum quadrantem. Vide igitur ut hîc divinæ justitiæ satisfacias, dum tempus acceptabile & dies salutis.

Ac primùm quidem de jejunio, & pœnitentiâ, postea de eleëmofynâ, ac demùm de oratione, quia longior illius tractatio futura, differendum erit.

M E

MEDITATIO.

De Ieiunio, primo opere satisfactorio.

COMPOSITIO loci est. Statuere sese coram CHRISTO in cruce felle potato.

Oratio præparatoria, ut supra.

PUNCTUM I. CHRISTVS. Considera te positum in hac valle verè lacrymarum cum parente primo, ut in sudore vultus tui vesceris pane tuo, & cælestem hæreditatem obtinere contenderes, atque ascenderes in montem Domini tui: Nullum verò majus esse impedimentum quàm corpus hoc tuum quod

*Corpus ag-
gravat ani-
mam,
Sap. 9.*

frano temperantiæ & disciplinæ esse refrænandum; ne è præcipiti dejiciat sessorem suum.

*Gu' & Adæ
nos perdidit.*

HOMO. Eheu! Quàm fœdè per illud & gulæ concupiscentiam prostratus fuit protoplastus Adam in ipso paradyso deliciarum! Illa, illa nos in miseriarum adduxit pelagus, in quo fluctuamus, è quo enavigare, & eluctari vix possumus.

CHRISTVS. Vide & obstupescere quid sapientissimum Adamum eò adegerit. Scilicet brevissima à serpente diro hoste propinata, & è ponto uno hausta voluptas. Vide quomodo extrema gaudii luctus occupet?

HOMO. O infelix pomum, in quo omnia mundi mala, & æterna continebantur! Edisti ô Adam, & ecce quàm graviter obstupescunt adhuc dentes filiorum tuorum. *Domine IESV, &c. ut infra pag. 100.*

*Eva cirro
nostra est.*

CHRISTVS. Attende verò quemadmodum Eva tua, id est caro, & hostis tuus te sollicitet ad imitationem infelicis parentis, quàm vilia ea quæ appetit, quæque gula proponit: quanto labore & periculo appetantur dum non habentur; & tamen habita quàm brevi omnia fastidio sint. Nonne vides quòd plurimos gula depauperet, & ad indigna compellat?

G

HOMO.

HOMO. Quot JESV bone! ut audio, Religiosos, qui aliàs essent futuri columnæ cæli, in terrâ figit, neque crescere sinit in paradiso cælestis voluptatis, id est Religione, quia in eâ superate se nolunt! Imò non caret certè mysterio Adamum in statu perfectionis positum unâ gulâ deturbatum.

Climachus gradus 26. Cassian l. 4. cap. 3.
 PUNCTVM II. CHRISTVS. Considera gulæ incommoda. Primò enim impedit omnem in spiritu profectum, corpusque spiritui rebelle facit: nam, ut apud mundanos cupiditas seu philargyria est radix omnium malorum: sic apud spirituales, ac Monachos gulæ concupiscentia. Impossibile enim est saturum ventrem pugnæ interioris hominis experiri. Ex uno etenim gulæ vitio innumera vitiorum agmina producuntur, ut Gregorius meus testatur. *Hæcine vera*, ut suprà pag. 7.

Greg in 1.

Reg. c. 2.

Basil. de ab. dicat.

Gulosus rard respiciet.

Voluptas gula brevis.

Innoc l. 2. de cõtemptu mundi c. 17.

Bernard in Apol.

Gulosus sibi crudelis.

HOMO. Basilius verò tuus ait: vitiiis aliis omnibus obnoxios se vidisse respuisse: qui huic sese subdidisset, aut secretò, aut alieno tempore aut loco edendo, tandem excidisset à Religione: vel si manserint, mancipia diaboli, curiosos, querulos, commodi amantes, obstinatos factos. Neque tantùm spiritui & pietati officere videtur, sed omnes omninò functiones animi præstantiores impedit, & ingenii aciem cæterasque animi potentias hebescere facit. Accedit quod corpus morbis repleat, vitam curtet, multisque afficiat incommodis. Atque ita homo ob voluptatem, quæ, ut Innocentius, spatio loci vix est quatuor digitorum; spatio temporis vix totidem momentorum, vitam hanc tristem, & miseram reddit, & in aternæ se vitæ discrimen adducit, ut caro tantillo oblectetur. Meritò proinde exclamat tuus Bernardus: ô crudelitas! corpori servitur, ut anima juguletur: atque adeò ut corpori tribuatur momentanea voluptas, aterna homo subit supplicia: aut salutem sese eorum periculo exponit.

Hæcine vera, ut sup. pag. 7.

PUNCTVM III. CHRISTVS. Considera è contra commoda

commoda abſtinentiæ. Primū quod hoſtis graviffimus hac dometur; multoquæ magis quā omnibus aliis corporis exercitationibus, ciliciis, flagellis, humi cubationibus, deprimatur. Nam ut nullo facilius ignis quā subtractione lignorum extinguitur: ita concupiſcentia, fomesque peccati nullo magis curatur, quā ſi vitiorum omnium alimenta per abſtinentiam ſubmoveantur. Contemplare olim eremi cultores omni virtutum genere illuſtres: percunctare ex eis, quem de eā ſenſum habuerint, cū in eā magnam ſanctitatis partem poſuerint.

HOMO. Baſilius certè tuus ait: Ventrif moderatio animi perturbationum compreſſio eſt. Chryſologus autem: Jejunium omnium vitiorum mors, & vita virtutum. Neque ſancti tantū, ſed & Philoſophi, ac prudentiores plurimi hanc virtutem fecerunt; adeo ut Artaxerxi, ac Ptolomæo aqua, & panis deliciæ fuerint, & à Lacedæmoniis coquus * omnis decreto perpetuo proſcriptus. Et omnes, qui in agone contēdunt, ab omnibus ſe abſtinent, ut corruptibilem coronam percipiant; nos autem, ō rem indignam, & lacrymis proſequendam! nos autem incorruptam præſtolamur.

Credo tibi, ō æterna veritas, ut ſupr. pag. 7.

PUNCTUM IV. CHRISTVS. Conſidera inſuper quā ſæpè quā graviter gula à me punita fuerit: Nā præter Adamū, quo Lothum adduxerit ignominie notum eſt; quod miſeriarum Sodomam, quod filios Heli, quod Eſau, quod Prophetā illum in Bethel: quanti ſteterit Iſraëlitis concupiſcentia carnis in deſerto; & aliàs iterum, cū triginta tria millia interfecta ſunt. Adde divitem Epuſionem, imò plurimos, quos hæc bellua voravit, & in æternas ærumnas præcipitavit. Et vide quomodo maximè jejunio, deinde aliis mortificationum generibus corpus in ſervitutem redigere oporteat.

PUNC. V. HOMO. Animadverto, & appendo omnes quotquot fuerunt celebrati in utroque teſtamento, jejunio,

Corpus jeſu
nio melius
domatur,
quā aliā
pœnitentiā.

Baſil. conſt.
monaſt. c. 5.
Chryſolog.

* Excipe eō.
quum juris
nigr. Plat.
in Laconic.
Cic. 5. Tuſc.
cul.
1. Cōr. 9.

Gula punitio.
Gen. 19.

1. Reg. 2.
Gen. 25.
3. Reg. 17.
Ez. 4. 12.
Luc. 16.

Omnēs San.
cti jejunio
celebrati.

1. Cor. 9.

Gal. 5.

Exemplum
Christi.
Ioan. 19.

nio, & mortificationibus corpus domuisse. Moyses jejunio legem, & tecum familiaritatem, uti etiam Elias impetravit: Ninivitarum verò iratum placarunt. Quàm jejunio illustris fuerit Joannes, quo non surrexit major, omnes novimus: & Anna illa Prophetissa. Apostolus Paulus certè de se ait: Castigo corpus meum, & in servitute redigo, ne fortè cum aliis prædicavero, ipse reprobus efficiar: qui enim CHRISTI sunt, carnem suam crucifixerunt cum vitiis, & concupiscentiis suis.

CHRISTVS. Tu vide coram me an ex us sis, an oblectamenta carnis quæras, iis inhies, an Spiritus ac salutis tuæ auxilia, ut carni blandiaris, contempnas. Attende ad me exemplar perfectionis, esurientem, sitientem, noctibus orantem, & in laboribus plurimis à juventute meâ, postremò aceto & felle in cruce potatum. Extremum illum actum esse volui, ut temperantiam te edocerem.

HOMO. Ita luebas benignissime JESV, peccatum gulæ quo primus parens noster, & nos filii ejus in tantas ærumnas devenimus?

Exercitium pro pœnitentiâ & jejunii virtute impetrandâ.

Aug. 1. 10.
Conf. c. 31.

DOMINE JESV Christe, doce me, quaeso per viscera misericordiæ tuæ, ut, quemadmodum medicamenta, sic alimenta, sumpturus accedam. Tu sis mea delectatio, tu mea gloriatio, JESV mundi salvatio. cibus meus sit facere voluntatem tuam: absit ut ego, qui tuus esse volo, carnem non crucifigam, sed ei serviam; ventris sim mancipium, sanguine tuo libertate donatus: da mihi, quaeso, in te delectari, Nónne tu enim panis ille omnium delectamentum in se verè habens? Credo; & panis vite hunc spero; panis Angelorum factus mihi viaticum, & medicina, & solacium? Hunc toto corde amo & requiro. Da jam mihi delectari in te, & vanitatem odisse, ut amem te: da quod jubes, & jube quod vis. iste, aiebat Augustinus servus tuus, accepisse se fateretur.

Aug. 1. 10.
Conf. c. 29.
& 31.

audi

audiui alium rogantem ut accipiat: aufer à me. quis enim IESV bone, vincet eam quã superati sunt fortissimi athletæ; nisi per te, qui es unica salus & fortitudo mea?

De profundis clamavi ad te Domine, Domine, exaudi vocem psal. 119.
meam: veni enim in altitudinem maris, & tempestas demersit me. Quis verò me liberabit, Deus meus, nisi tu qui conturbas profundum maris, & sonum fluctuum eius mitigas? ah! quis mihi tribuat lavare cum Propheta tuo per singulas noctes lectum meum, & lacrymis meis stratum meum rigare, ut eluere possim peccata mea, & irriguo duplici sterilem animam meam fecundare, ut possit æternum luctum, æterna scilicet, redimere lacrymas? Si enim gehennæ pœnis in hoc parvo vitæ spatio compensavero, scio quòd tuã gratiã eas evadam: neque enim punis bis in idipsum, sed misericordia tua super omnia opera tua, verumtamen vis, ut fructus agamus dignos pœnitentiæ bone IESV, & in te ipso exempla nobis dare dignatus es. atque adde si quis, ut Apostolus tuus ait, tuus est, carnem suam crucifigit cum concupiscentiis suis, non tractat molliter, ut velut servum sentiat contumacem. Si ergo tuus esse nequeo, bone IESV, nisi carnem crucifigam, non mihi & illi perniciosè blandiar, sed vestigia tua, & sanctorum tuorum ita sequar. Non est servus major domino suo, si te oportuit pati, & ita intrare in gloriam tuam, quid me facere convenit?

Ego te deinceps audebo delicatus miles: molli strato uti, & indui splendide, & epulari? Quomodo potero carni, & curiositati Galat. 5.
vix quicquam negare, imò ei curare sedulo, unde anima crucietur, spiritus extinguatur, devotio intepescat, profectus retardetur, proximus offendatur; ac nihilominus petere regnum tuum qui non habuisti ubi caput reclinare; qui & fame cruciatus fuisti, & felle potatus? Verè si regnum tuum vim patitur, & violenti rapiunt illud, quomodo delicatus in illud penetrabo? si mortificanda membra nostra, quæ sunt super terram, quomodo queram incentiva vitiorum, & hosti præbebo manus & auxilia? si beati qui lugent, eheu! quomodo felices erunt quibus nihil placet nisi iocus, cibus & ludus? Cupio gratiã tuã benignissime IESV, pœnitentiã tum Sanctis omnibus amare: aut enim ipse homo in se Greg. 1. 9.
Mor. c. 17.
pœnitens punit peccatum suum (ut tuus Gregorius) aut hoc tu

Deus meus cum homine vindicans punis. Statuo facere fructus dignos pœnitentia, ut gaudium tibi sit tandem, Deus meus, & Angelis tuis super me peccatore pœnitentiam agente, qui toties Ambr. l. de un. pœnit. cap. 10. contristari Spiritum sanctum tuum, & malum coram te feci. Difficile scio est dignos facere, cum dicat Ambrosius servus tuus: Facilius inveni qui innocentiam servaverint, quàm qui congruè pœnitentiam egerint. Sed. pater mi, omnia tibi possibilia & facilia sunt, & mihi erunt gratiâ tuâ, quàm humillimè rogo, ut mihi concedere digneris, Amen.

Praxis ad jeiunium servandum.

Gula signa. PRIMA est, attendere quemadmodum quis corpus suum fo- veat, an nutriat illud, ut servum delicatè, sentiatq; eundem contumacem. Id verò futurum est, si gulæ quis serviat, si vetita edat, si noxia, si multa, si intempestivè, si delicatè, ardentè cor- pus nutriatur.

Abnegatio- nis signa. Secunda, abnegationis signa perpendere an ea in te sint: Pri- mum est, timor, ne quis rapiatur extra metas necessitatis. Se- cundum, diligens custodia sui ante cibos, & inter edendum, ne præcurrat voluptas necessitatem, & illa huic præferatur. Ter- tium, si molestum necessitati parere. Quartum, necessaria ad- mittere condimenta, exquisita rejicere.

Mensuram statuè. Tertia, optima praxis erit statuere sibi mensuram aliquam cibi & potus moderatam. si enim ab animantibus etiam id fieri consuevit, multo magis homini convenit, ut ratione potius quàm sensu ducatur. Si quis verò nos trahat sensus voluptatis, cogitandum nos homines esse, Christianos esse, ac liberos, non voluptatis, nõ carnis mancipia, sed Christi Jesu servos & filios, ad majora natos ac vocatos: imò fingere nos jam eâ fructos fuisse, quòd si enim nobis id persuaserimus, perinde certè erit, ut Bonaventura eleganter ostendit, ac si verè fructi fuissetus.

Bonav. de perfect. Quarta erit, condimenta alieno relinquere arbitrio, de nullo queri, imò etiam quæ maximè appetit gula alteri, potissimum pauperi, largiri. Quòd quàm Deo ac Domino nostro gratum sit sacrificium, ipse aliquando miraculis declaravit.

Tempus or- dinis. Quinta, horam statam servare, neque etiam extra tempus facile quidpiam sumere.

Sexta, non protrahere mensas ad horas, neque exquisitas parare, turpe certè est sacrificium ab iis quorum Deus venter est, ut Apostolus loquitur, diutius illi fieri quàm summo Deo: ibi longitudinem laudari, hinc etiam breviter magno esse fastidio.

stidio. Inspice quorsum convivia producantur, nempè ut diutius serviatur cupiditati, venter magis distendatur, atq; is plura sensum admittat qui respuit subito repleti, ut preciosissimo tempore, sumptu, cupediis & condimentis invitetur & inducatur ad fastidium, cum brevi & parvo illi fames constare possit, ut gravetur anima, corpus oneretur, hominemque homo paulatim exuat. Audite, audite, ait Bernardus, quia esca ventri, & venter escis, Deus autem & hunc & has destruet. aër, terra, mare gulositati vix sufficiunt, propter hoc contingit pauperes spoliari, & rapinas fieri, ut fames pauperum transeat in delicias divitum. Filii hominù usquequo gravi corde, quia pingui corpore, ut quid diligitis vanitatem, & veritatem negligitis? O delicate, qui deliciis & divitiis circumfusus atque confusus confusionem expectas ad mortem! non est regnum Dei esca & potus, non purpura & byssus, quia dives ille utroque circumfusus in puncto ad inferna descendit. Quid ad hæc dicitis vos gulosi & luxuriosi, quorum Deus venter est, quorum omnis usus aut in ventre, aut sub ventre est; qui in luxuriis enutristis corda vestra & corpora vestra? Omitto, pauperes ad portam panem postulare, dum divites famem student cupediis irritare, preciosa quaruntur, ut illa excitetur, & perduntur; & si vilia pauperi fuissent projecta famelico, cibus & annona parata diviti fuisset in æternum. Cavendum igitur juxta D. Pauli monitum & exemplum, ne faciamus animam nostram preciosiorem quàm nos ipsos. Probabimus hoc, inquit Bernardus, si perdidimus eam, corporis voluptatibus renunciando, & carnem crucifigendo cum vitiis & concupiscentiis. Quid, ait suos alloquens, hic vos dicitis observatores ciborum, morum neglectores? Hippocrates & sequaces ejus docent animas salvas facere in hoc mundo, Christus & ejus discipuli perdere. Quemnã vos è duobus magistrum sequi eligitis? at manifestù se facit qui sic disputat. Hoc oculis, hoc capiti, &c. nocet, non in Evangelio legistis has differentias, aut in Prophetis, aut in litteris Apostolorum. caro & sanguis profectò revelavit tibi hanc sapientiam, non spiritus Patris, & infra: Puta te, quæso, monachum esse, non medicum, nec de complexione judicandum, sed de professione. Temperat multum voluptatem in Religione piã super mēsam lectio; utinam sæculares, quibus de coquo magna cura, non puderet sic animam pascere, nec pigeret plurimis ferculis corpori preparatis unum animæ tribuere! Ut ilior certè pincerna, qui huic, unde crescat, firmetur atque ornetur, ministrat, quàm is qui corpori, unde ut plurimum delicietur & infirmetur. Oratio pro execut. *Dignatus es, ut sup. pag. 10.*

*Epist. 2. ad
Falconem,*

*Pauperum
miserere è
guloſe.*

*Serm. 30. in
Cant.*

I A C V L A T O R I Æ.

- Galat. 5. **Q**ui Christi sunt, carnem suam crucifixerunt cum vitiis & concupiscentiis suis.
- Lucæ 13. Nisi pœnitentiam habueritis, omnes similiter peribitis.
- Ioel 2. Convertimini ad me in toto corde vestro, in ieiunio, flatu, planctu.
- Coloss. 3. Mortificate membra vestra que sunt super terram.
- Psal. 43. Propter te mortificamur totâ die, facti sumus sicut ovis occisionis.
- Abdiæ 15. Sicut fecisti, sic fiet tibi, retributionem tuam convertet in caput tuum.
- Habac. 3. Ingrediatur putredo in ossibus meis, & subter me seateat, ut requiescam in die tribulationis.
1. Cor. 9. Castigo corpus meum, & in servitutem redigo, ne forte, cum aliis predicavero, ipse reprobus efficiar.
- Galat. 2. Christo confixus sum cruci, vivo autem jam non ego, vivit verâ in me Christus.
- Philip. 3. Configuratus sum morti Christi, si quo modo occurrâ ad resurrectionem qua est ex mortuis.
- Galat. ult. De cetero nemo mihi molestus sit, ego enim stigmata Domini nostrâ Iesu Christi in corpore meo porio.

C A P V T X.

*Meditatio de Eleemosynâ secundo opere
satisfactorio.*

Psal. 10.

Presentia
Dei.Dei erga
homines li-
beralitas.

Luca 6.

PVNCTVM I. HOMO. Oculi tui, Domine, in pauperem respiciunt, & palpebrę tuę interrogant filios hominum, si ergo tu in pauperes respicis & in ius me, uti confido, & intima cordis mei, quis despiciere eum poterit, & cum tu desiderium eius exaudias, quis illum repellere?

CHRIŒTVS. Vides universum hoc, & omnia quę in eo continentur? ecce quã liberalis in te fuerim Deus tuus, quã munificus in te hominem ingratum, & quidem ultrò ac spontè absque merito tuo: Attende obsecro, quomodo me imiteris. Nonne enim dixi: Estote misericordes sicut Pater vester misericors est? & iterũ; Beati misericordes, quoniam ipsi misericordiam consequentur

quentur? vis ergo tu misericordiam à me, impende alteri, & mitte panem tuum super transeuntes aquas, quia post tempora multa invenies illum *Hæcine credo, ut sup. pag. 7.*

HOMO. Quid pro his omnibus, magne Deus, quid ex his, inquam, tibi non reddi (omnia enim in manu tuâ sunt) sed quid præsentari tibi solum cupis? nihil enim magis indignum, quàm quippiam tibi Regi regum, & Domino dominantium negare. Nulla major ignorantia, quàm te in pauperibus non agnoscere, & cum stulto illo Nabal dicere, Tollam panes meos & aquas meas & carnes pecorum quæ occidi messoribus meis, & dabo viris quos nescio unde sint? Quis enim sis, & unde sis qui per pauperem rogas scimus. Quid enim aliud est facere eleemosynam quàm tibi id quod tuum est, & in manu tuâ, tibi inquam petenti per pauperem à te missum non tam dare quàm reddere & servare, non perdere sed lucrari? Et hæc credimus, & illiberales erga te esse possumus?

Credo tibi, &c. ut sup. pag. 7.

DEVS. Attende me perinde facere ac si puero parens plurima daret, deinde ut videret gratitudinem, & indolem exiguum quid peteret. Ita enim à divite peto per pauperem, pro aureis à me datis, areos; pro sericis scruta, pro deliciis vilia peto esculenta.

HOMO. Petis, & negantur cheu: tibi sæpè lacrymosâ postulanti voce pauperum, bone Jesu, quæ etiamsi penetret in cælum, aures tuas, Domine Deus exercituum, emollire sæpè nequit dura pectora mortali-um,

CHRISTVS. Considera si parens plurima bona sua ut filio suo nuptias illustres conciliaret, dedisset; atque is deinde filii causâ pauper ab eo stipem, frustumque panis peteret, nonne durissimum & crudelissimum esset hæc negari?

HOMO. Ita certè fieri video dum famelico pauperi,

G 5

& eju-

Deo non datur, sed redditur vel offertur.

2. Reg. 15.

Deo datur quod pauperi.

Preciosa datur Deo, vilia repetit.

Simile.

& ejulanti panis negatur. quem si tu dives egentem non pavisti, occidisti, ut Ambrosius loquitur.

Ambros.

Clementissime Deus, ut infr. pag. III.

Vide quid det Deo, quidve petas.

PUNCTVM II. CHRISTVS. Quid verò est, & quàm vile quod à vobis divitibus mihi cujus est terra & plenitudo ejus eleemosynæ nomine & quid meo datur? Terræ frustulum, vilis lacerna, is ferè cibus quem tuus venter satur fastidit. Et tamen hæc in pauperibus meis gratanti animo accipio, pro iis gratum me exhibeo, imò centuplum promitto. Et non erubescis hæc mihi negare petenti, imò cum lacrymis & clamore valido postulanti? *Hæcine vera, ut sup. pag. 7.*

August.

HOMO. Admiror infinitam bonitatem tuam, quam certè vincere non potest malitia & avaritia nostra. Et audio Augustinum tuum monentem me quasi ex te. Reminiscere non solùm quid des, sed & quid accipias. Panis quem das, terra est de terrâ in terram, ut fulciatur terra. Poterit itaque pauper dicere: vide ne plus tibi præstem accipiendo, quàm tu dando. Si enim non esset qui à te acciperet, non erogares terram & emeris cælum. Contemne me, si nihil petit ab eo qui fecit me & te.

DEVS. Appende hæc in trutinâ rationis coram me, & vide an eleemosyna parva magnis fructibus & commodis corporis & animæ non longè sit inferior, imò infinitis ferè partibus, & tu illam ut hæc consequaris, malè collocaram putabis.

Eleemosyna servat nobis qua periuram erant.

HOMO. Imò gratiâ tuâ & luce tua video si eleemosyna à nobis præstetur, perinde esse ac si in incendio, diluvio, in direptionis summo periculo aliena nostræ fidei essent commissa, & omnia nobis præstanda foret pericula: Tu verò Domine velut integerrimus amicus te offerres, ut hæc nobis eripienda servares nobis, & aucta centuplo crederes in æternum. Hæcine credimus? Hæcine credimus? quæ tamen certiora sunt quàm me vivere qui hæc lego; quæ insania polle tibi tradere quod

quod tuum est, quodque ut nostrum perpetuò esse possit servare nobis vis, ne mors omnia rapiat.

CHRISTVS. Quid habes avare, & conquisitor huius sæculi? quid in me desideras? fidelitatem? potentiã? cur cuivis ferè centuplum promittenti credis thesauros tuos, & mihi pauperibusque meis vix nummum?

HOMO. Certè Domine, ambigo an talis verè dici possit credere Euangelio & veritati tuæ. Quid enim frequentiùs inculcatur & commendatur? Date, ais Salvator mi, eleemosynam, & omnia munda sunt vobis. Et rursus: Vendite quæ possideris, & date eleemosynam. Atque adè perfectionem in eo posuisti dicens: Si vis perfectus esse, vade & vende omnia quæ habes & da pauperibus, & habebis thesaurum magnum in cælo. Neque id tantum in novo testamento, sed & in veteri decrevisti racemos in vinea pauperi relinquendos, & spicas in agro & manipulum oblitum. Denique iussisti frangi esurienti panem & egenos vagosque induci in domum: & alio rursus loco. Ego præcipio tibi ut aperias manum tuam fratri tuo egeno. Quid dicemus ad hæc? Si vera sunt & credimus (sunt autem verissima & credere nos profitemur) horrendum erit incidere in manus tuas.

CHRISTVS. O stulti, & tardi corde ad credendum! nonne videtis quàm brevis hîc sit possessio bonorum mundi huius? & vitæ spatium hora est, imò momentum, & de hoc solliciti totâ prope vitâ, de æternitate æternisque opibus vix cogitatis? Dic quæso: reputasti tecum, qui rationibus tuis temporalibus ita invigilas, quantum in regno meo possideas, ubi perpetuò vivere & manere exoptas?

Clementissime Deus, &c. ut inf. pag. 111.

HOMO. Gratias tibi ago, benignissime Deus, quòd iudicia hæc tua manifestaveris mihi. Nemo, video, sibi crudelior hostis quàm immisericors. Quâ enim mensus mensus quis fuerit, eadem remetietur ei, & qui parcet,

ut

Avarus Deo credere non videtur. Luc. 11. Luc. 12.

Matth. 19.

Levit. 19.

Levit. 23.

Deut. 24.

Isaia 59.

Deut. 15.

Ad momentum possidere vult avarus potius quàm æternum.

Matth. 7.

2. Cor. 9. *Cruelis sibi est, qui par-
cus in elec-
mosynâ.* ut Apostolus tuus, seminat, parcè & metet. Justo enim
iudicio fit, ut hic etiam tales experiantur paupertatem,
qui eam in membris tuis levare noluerunt. Quot enim
potentes ære alieno & ludo & factu patrimoniam ab-
sumserunt, de quibus pauperi arrosum stipem largiri vi-
debatur illis esse onus gravius quàm ferre possent? non
irrideris Deus meus, non irrideris. Contrà verò veritas
Galat. 6. hujus sententiæ manifesta omnium sæculorum expe-
rientiâ, quòd fœneretur Domino, qui miseretur paupe-
ris & vicissitudinem suam reddet ei: qui enim dat pau-
peris & vicissitudinem suam reddet ei: qui enim dat pau-
peris non indigebit; qui despicit deprecantem sustine-
bit penuriam. Hæcine credo, & tanquam si crederem
operor? Ergone fallere potes, qui centuplum promisi-
sti? qui quæ dixisti: Honora Dominum de tuâ substantiâ,
Pro. 3. & de primitiis frugum da pauperibus, & implebuntur
horrea tua ubertate, & torcularia tua abundabunt vi-
no? Verissimum est illud: Alii dividunt propria & di-
tiores fiunt; alii rapiunt non sua, & semper in egestate
sunt. Ita patuit in viduâ paupere quæ Eliam pavit, &
3. Reg. 17. dives facta fuit in communi egestate. Et verò nonne
Mendici su- scimus nos quoque mendicos esse ad portam tuam, ô
mus, & mē- dicos audire nolumus. Rex regum, & Domine dominantium, te verò paupe-
rem submittere, qui nomine tuo à nobis petat? Quid
Pro. 15. ergo justius quàm ut qui obturat aurem suam ad cla-
morem pauperis, & ipse clamet, & non exaudiatur?
An ignoramus illud decretum tuum: Date & dabitur
vobis: & rursus: Beatius est dare, quàm accipere? quis
hæc credit Deus meus, & ea quæ dat, servare se, & cum
fœnore recepturum? sic me docuit tuus August. dicens:
August. Quid sunt pauperes quibus damus, nisi delatores no-
stri? Delatori enim das; in cælum portat: quod das an
excidit tibi? & securiùs certè deferuntur divitiæ per
manus plurium quàm unius.
- LUC. 16. CHRISTVS. Mirum non percelli homines supplicio
Epulonis divitis & auari, qui micam negavit Lazaro,
qui jam recumbit mecum in cælo: vel Mauritiij Impe-
ratoris,

ratoris, qui militum vitam nec vili quidem nummo redimere voluit, quos ego sanguinis mei precio emeram.

HOMO. Recordor sententiæ illius tuæ, ô sapientia æterna: Date eleëmofynam, & omnia munda sunt vobis. Quæ ergo bona ab eâ non speranda, cum & à peccatis liberet, & pro iis satisficiat? Ideoque aiebat Daniel Nabuchodonosori. Consilium meum tibi placeat: peccata tua eleëmofynis redime. Quoniam eleëmofyna à morte liberat: ipsa est quæ purgat peccata, & facit invenire misericordiam, & vitam æternam. Illa, scio, fidem impetravit Cornelio: illa denique gratiam conservat. Eleëmofyna enim viri quasi sacculus cum ipso, & gratiam hominis quasi pupillam conservabit: super scutum potentis, & super lanceam adversus inimicum tuum pugnabit.

Dan. 4.

Tob. 12.

Act. 10.

Eccl. 17.

CHRISTVS. Attende igitur eleëmofynæ præstantiam, cuius artem scire, teste seruo meo Chrysofomo, amplius est quam esse regem, quam mortuû suscitare.

Eleemosyna

regno uti.

lor.

Chryf. hom.

33-ad pop.

Antioch.

HOMO. Per hæc enim, tu Deus, de nobis, per illam nos de te Deo meo benè meremur. Eheu! quid in die iudicii respondebit, quia hæc jam surdis auribus audit? & quam jucunda erit electis vox tua illa dulcis: Venite benedicti Patris mei, possidete regnum. Esurivi enim, & dedistis mihi manducare in minimis meis, in eis me potastis & vestivistis. Quam verò triste erit: Ite à me maledicti in ignem æternum? & Cur? Quia esurivi & non dedistis mihi manducare, hospes eram, & non suscepistis me.

Matth. 25.

CHRISTVS. Quid tunc fecisse optares tu qui hæc legis? utram audire vocem? Expende jam quid præstet: habere in hæc vitâ unde tu, filijque tui & cognati luxurientur, & non præbere unde ego egenus reficiar, an fœnerari mihi & centuplum, atque æternam vitam possidere. *Hæcine vera, &c. sup. pag. 7.*

HOMO. Certè si hæc crederent homines, nescio quis

quis

*Hieron. ad
Nepot.
Elemosyna
liberat à
malâ morte.*

*Orat. ad
divites.*

*Basil. hom.
in illud: De
firuam.*

*Luca 6.
Prov. 28.
Infidelitas
mortalium.*

*2. Cor. 8.
1. Tim. 6.*

quis pauper dives non esset, & quis dives pauperem non se faceret. Si, inquam, crederent æternam retributionem, peccatorum veniam elemosynæ tribui, & mortem bonam & æternam vitam. Non memini, aiebat ille, me legisse malâ morte mortuum, qui libenter opera charitatis exercuit. Habet enim multos intercessores, & impossibile est multorum preces non exaudiri. Et tu beatos dixisti misericordes, quoniam misericordiam consequentur, & è monte Olivarum in cælum ascendisti, quod in illud nulla via commodior misericordiâ. Illa enim nobis aperit cælum, illa tribuit regnum. Quàm ergo infelix, qui illam negligit! dicit mihi Basilius tuus: non misertus es? non invenies misericordiam, non aperuisti domum? repudiaberis à regno; non dedisti panem? non accipies vitam æternam. Utinam destruat omnis dives horrea sua, & sua esse faciat pauperum domos, ut tua illius sint tabernacula! esurientis verè est panis, quem dives detinet: nudi est pallium quod in vestiario conservat: discalceati est calceus, qui apud eum computrescit. Qui habuerit substantiam mundi hujus, & viderit fratrem suum necesse habere, & clausit viscera sua ab eo, quomodo charitas Dei manet in illo? ita discipulus tuus. Ut non diligamus verbo, neque linguâ, sed opere & veritate.

DEVS. Nónne dixi: Date, & dabitur vobis? an fallere possum, aut mentiri? nónne dixi: Qui dat pauperi non indigebit? verane hæc sunt? Iterum dico: Appende in itaterâ commoda elemosynæ, nec me patieris egenum, ut tu dives sis; nec mihi detrahes quo te vestias, nec tu comedes, & me fines esurire. Et si pauperem te esse oporteret, magnane res te fieri propter me pauperem, qui propter vos egenus factus sum, cum essem dives? dixi per Apostolū: Nihil intulimus in hunc mundum, verum nec auferre quid possumus; habentes autem alimenta, & quibus regamur, his contenti

contenti sumus. Tu verò contentus esse non vis. Quando verò occidi fame animam justam? nonne Eliam pavi corvo in solitudine, & Paulum? & Danieli in lacu prandium misisti? Et si ego vitam dedi tibi, nonne & servare eam poterò? Quid inquam? si vitam meam posui pro te, recusare poteris mihi partem panis, cui tantuses debitor?

HOMO. Verè video non esse quod respondeamus, & gratias tibi ago, Deus meus, quòd judicia tua hæc manifestaveris mihi. Juravi enim & statui custodire judicia justitiæ tuæ.

E X E R C I T I V M .

CLEMENTISSIME Deus, qui hanc legem nobis statuisti, ut quâ mensurâ mensi fuerimus, remetiatur nobis, da mihi, queso, gratiam tuam ne qui quotidie panem & veniam peccatis meis, ac regnum tuum postulo, & exaudiri opto, avertam faciẽ meam ab ullo paupere: ut nec à me avertatur facies tua, qui misericordiam velle te dixisti, & non sacrificium. Quomodo enim sustinere possẽ in iudicio tuo, hoc verbum tuum penetrabilius omni gladio ancipiti, Esurivi ego, & tu non dedisti mihi manducare; etiam poscis māducare panem perpetuò in regno meo? sitivi, & potum negasti; & iam vis inebriari ab ubertate domus meæ? nudus eram, & non me texisti; & nunc poscis indui gloriã, ac stollã immortalitatis vestiri? in carcere eram, nec me visitasti; & libertate filiorum frui exoptas? hospes eram, & non me collegisti; & iam mansionem perpetuã vindicare tibi audes in regno meo? infirmus eram, & non me visitasti; mortuus eram, & non me sepelivisti; quomodo ergo audes vitam eternam à me flagitare? Hac vox tua Domine, confringit Cedros Libani; vox hac tua intercidit flammam ignis, à voce hac contremuerunt labia mea. Ignosce, obsecro, quòd aliquando non agnoverim te, aut repulerim, aut aliter acceperim quàm à te suscipi velim, cùm verè sim mendicus & pauper, & tu sollicitus sis mei. Da mihi obsecro ea facere proximo, quæ mihi ab eo fieri velim, & abs te, dum nudus & egenus de valle hæc lacrymarum venio ad te ut recipias me

Prov. 10.

3. Reg. 17.

Dan. 14.

Bern.

Matth. 7.

Tob 4.

Matth. 9.

Osæ 6.

Matth. 25.

Audi Chri-

stum alio-

quentẽ te.

Psal. 28.

Psal. 29.

Fac proxi-

mo quod

optas fieri

tibus.

in aeterna tabernacula. Non enim bona comitantur, sed misericordia sola, neque hinc quicquam auferemus qui nihil intulimus, nisi id quod manu pauperum pramiserimus. Et si hic fregero esurienti panem dixisti: Tunc invocabis, & Dominus exaudiet; clamabis & dicet: Ecce adsum. O quanta fiducia coram te Deo meo est eleemosyna omnibus facientibus eam! Mensura utique bona, & conferta quam nobis optamus.

Isaia 50.

Iob 4.
Matth. 5.

Ibid.

Psal 115.

Matth. 5.

Scio, scio solos misericordes misericordiam consecuturos. Et verè Domine quid est, quod quisquam respondere poterit, quem arguit conscientia iniquitatis, avaritiae, & infidelitatis in dispensatione bonorum tuorum? Nōne enim certò novi tua esse omnia, caelum & terram, & omnia, quae in eis continentur; me verò dispensatorem, cui ratio sit reddenda severissima, nisi reddidero tua tibi; si autem reddidero, mea futura, quae tua sunt idè, in aeternum: Cur ergo quae tua sunt non reddam tibi? Quid peccasti in me, liberalissime Deus meus, quod omni homini infideli & mendaci (Omnis enim homo mendax) credo, & non tibi, qui veritas es: an tanto mei tuiq; odio feror, ut potius nolim esse beatus & felix, quàm reddere tibi, quod tuum est? nolim centuplum habere potius, quàm tibi, quod tuum est, unum largiri, & simul tamen hoc ipsū mihi retinere? Eheu! quae cecitas! nolo in manus pauperis, id est, gazophylacium tuum conferre, ut seruetur aeternum mihi; & malo infelix homo rapere tibi (quod tamen non valeo) & perire mihi; quàm tuo consilio omnia servare, & servari. Onerant me opes meae, & va dirum pronunciat; sed & mihi fures insidiantur, nolo tamē comiti dare, & levari; furi opto tradere, & rapi. O misericordia, quae de spinis divitiarum colligis uvas, de malis aliorum bona, de paupertate opes, infirmitatibus vires, ignominiam gloriā sempiternam. O charitas infinita, Deus meus, da mihi cor latum sicut arena maris, ut tui imitator libens omnibus, maximè ad versarijs, tribuam, & honorem te, Domine, miserendo pauperis. Quot enim maledicētes tibi, & idololatrās alis, pascis, & delicijs affluere facis, & solem tuum oriri super bonos, & malos! nolo itaq; deinceps videre, quis sit qui accipiat, sed pro quo ipse capiat, & cui ego tribuam; nolo parcē seminare, & parcē metere: sed seminare in benedictione, ut tandem
audiam

audiam in illo die dulcissima verba, Venite benedicti Patris mei, Matth. 25.
& possidete regnum, quod spero, & humillimè rogo per viscera Luca 1.
misericordie tue.

Imò verò hodie spero adveniet mihi regnum tuum, & tu Rex regum, & Dominus dominantium. Si autè ego postulo abs te, ut des mihi regnum, carnem, & sanguinem tuum, ego ne terra frustum rubrae aut albae tibi negare potero? Quà fronte ad convivium tuum properabo, qui te à meo convivio excludo? Quomodo panem substantialem à te petam, si quotidianum tibi negavero? cum ergo te mihi largiri velis, ego gratià tuà me tibi toto corde offero totà animà meà. Suscipe quaso hoc cor meum, & fac ibi convivium pinguium, & medullatorum. Suscipe quicquid de manu tuà accepi. Reddo, reddo libens, & me totum tibi, à quo exemptus sum precio tanto, & mirabiliter factus, sed longè mirabilius refectus. Sicut autem tu me non despicias, quin pauperem & claudum etiam ad canam tuam admittis, ego pariter nullum pauperem repellam, id est te Deum meum. Tu enim Deus meus à me petis, tu qui dives es in omnes qui invocant te. Nullum fastidium quando tu non dedignaris venire in cor meum immundum. Munda obsecro illud, & spiritum rectum innova in visceribus meis, ut te imiter liberalissimum Deum meum, & diligam in latitudine cordis, & serviam tibi omnibus diebus vite meae, Amen.

Applicatio
ad Com-
munionē.

Praxis in Eleëmofynis erogandis.

PRIMò, inspice rationes, & bona tua, & vide quid in æternà patrià, quid hic possideas. O quàm sæpè flamma, vis, casus auferit bona; quæ si tribuisses pauperi, æterna tibi fuissent, thesaurumque habuisses in cælo; & argue infidelitatem tuam, invadere domum hostis potest, cælum non potest.

Vide quid in
cælo possi-
deas.

Secundò, partire bona tua, & pauperibus certam de omnibus portionem assigna, eamque humiliter tribue petenti; & nulli eleëmofynam nega quoad potes. si pauper, si Religiosus es, argentumque & aurum non est tibi, pete à Domino ut pauperi tribuat: si potes, verbis solare, & benigniore vultu, qui que commiserationem spirat, non indignationem.

Assigna
pauperibus
partem bonorum.

Tertio, non tantum petenti largire, sed ultro eos quære, qui suas opes in cælestem patriam velut bajuli portant.

Utro quære
pauperes.

Quarto, filios, & tibi commissos assuesce eleëmofynis, sic de-

A pueris

H

pietissima

*eleemosy-
nam dilige.*

pietissimâ Reginâ Hispaniarum Margaretâ memoriæ proditur, ita suos, quos pepererat ad Christiani orbis solatium & præsidium liberos, instruere solitam, ut illi à teneris unguiculis suâ etiam manu tribuerent eleemosynam.

Luca 14.

*Convivium
pauperibus
tribue.*

Convivium institue illis quandoque, & ministra. quod solenne est etiam Regibus, & aliquibus familiis in bacchanalibus; ubi illud Euâgelicum servatur: Cùm facis convivium, noli vocare amicos: sed voca pauperes, debiles, claudos, cæcos; & beatus eris, quia non habent retribuere tibi.

Luca 14.

*Primitias
omnium
Deo dica.*

Mom. 43. in

1 ad Corint.

Christus sit

hæres tuus,

ut tu illius.

Deus assecu-

tor est.

Sextò, optima est praxis de omni lucro dici, nec non artis, industriæ, & contractus Deo primitias dedicare: imò in mercaturâ Christum socium habere, ejuşque negotium gerere, & lucrum pauperibus largiri. suadet D. Chryostomus arcam habere, atque in eâ eleemosynam ante orationem seponere.

Septimò, inter hæredes etiam Christum scribere; & perpetuò aliquem pauperem Christi nomine perfecte alere, bona est praxis; & usitata, etsi à paucis.

Octavò, id quod asscuratori dares, Deo aut pauperibus tribuere. Sic nobilis mercator Hispali felicissimè negotiatus est: contra verò cùm Olissipone alius idem facere solitus, naves propè in portu aspiceret, & à piâ simul consuetudine descisceret, mox illæ ortâ tempestate, & herus omnibus fortunis evertus est.

*Industria
bona.*

Nonò, curare, ut pueri petitori pro paupere eleemosynam assuecant dicere, Deum petere pro foribus stipem; nobisque hanc phrasin facere familiarem, Deo dedi, vel potius reddidi sua. Deus à me petiit, ego restitui. neque erubescas Christianâ ac piam phrasin usurpare, cùm passim leges mundi atq; axiomata. loquendi ac scribendi formulas civilitatisque tam accuratè videas observari.

Alterna.

Decimò, ut autem eleemosyna duplex sit, possunt persapè (quod non in uno loco fieri novi) illæ his, qui confessi, & communionem refecti fuerint; vel in Catechismo rectè institutis attribui.

Tertia.

Undecimò, quotidie in mensâ lancem apponere, quæ Dei appelleretur, & de ferculis singulis Domino Jesu in membris suis præcidere, & consecrare; ut in familiâ nobili fieri scio, in quâ etiam sabbato omne lac armenti in honorem Deiparæ egenis distribuitur.

*Tria ser-
vanda in
eleemosynâ.*

Duodecimò, observa tria circa eleemosynam: Primum, praxes hujus virtutis tot esse obvias, & plurimas, & amanti faciles, ac sunt humanæ vitæ miseræ. Sunt autem eæ duplicis generis, corporis, & animi; quibus levandis opera misericordiæ

diæ

diæ spiritualia, & corporalia succurrunt, hisce versibus comprehensa :

Visto, potu, cibo, redimo, tego, colligo, condo :

Consule, castiga, solare, remitte, fer, ora.

Secundum, affectum & voluntatem attendi à Deo magis, quàm id; quod datur: quemadmodum in viduâ, & in mercede potus aquæ frigidæ demonstratur. Tertium, eleëmofynam fieri debere clam, si potest; eamque esse utilissimam quæ secretissima est. O quot sunt qui ubique nomina sua ponunt in terris; quorum nunquam littera inveniatur in cælis; eò quòd jam receperint miseri mercedem suam! Quàm pauci enim alias foundationes, aut pia opera faciunt, quam quæ simul etiam concilient famam aut potentiam aut pietatis: Saltem oportet ut omnia fiant bono fine ac intentione, non ut hypocritæ: lubèti item animo, prompto, hilari & humili. In omni dato hilarem fac vultum tuum, ait Sapiens. nam se beneficium accipere putat, non dare, qui novit, ut oportet, eleëmofynam præstare.

Oratio pro executione. *Dignatus es, &c. sup. pag. 10.*

IACVLATORIÆ.

Quamdiu fecistis uni ex minimis meis, mihi fecistis. *Matth. 25.*
 Esto pupillis misericors, ut pater, & pro viro matri illorū, & eris *Eccl. 4.*
 tu velut filius Altissimi, filius obediens, & miserebitur tui matris quàm mater.

Beatus, qui intelligit super egenum & pauperem: in die malâ liberabit eum Dominus. *Psal. 40.*

Qui miserebitur pauperis, beatus erit. *Prov. 14.*

Beneficentia & communionis nolite oblivisci: talibus enim hostis promeretur Deus. *Hebr. 13.*

Nihil tam divinum habet homo, quàm de alijs bene mereri. *Nazianz.*

Estote misericordes, sicut Pater vester celestis misericors est. *de paup. rû*

Vnicuique mandavit Deus de proximo suo. *amore.*

Estote invicem benigni, donantes invicem. *Lu. 26.*

Alter alterius onera portate; & sic adimplebitis legem Christi. *Eccl. 17.*

Filioli mei, non diligamus verbo, neque linguâ: sed opere & veritate. *Ephes. 4.*

Galat. 6.

1. Ioan. 3.

CAPVT XI.

De oratione, tertio opere satisfactorio, & illius usu ac fructu.

TERTIVM genus bonorum operum, quo etiam Deo satisfaciunt, est Oratio: Deo enim illa suavissimum est incensum, & propitiatorium sacrificium, si

Chrysoſt. in ex corde contrito & humiliato proficiſcatur; & ſi, vt ſ.
Pſalm. 116. Chryſoſtomus, magnum aliquod donum Deo offerre

Eccle. ult.

Pſal. 37.

laudatione majus, nihil laudatione difficilius: neque enim ſolùm animus, ſed & corpus patitur, teſtante Spiritu ſancto, frequentem meditationem, carnis eſſe afflictionem. Omitto, quod eleëmofynas aliqui præſtare nequeant, aut jejunia tolerare. Imitare ergo Davidem, qui afflictus & humiliatus rugiebat à gemitu cordis ſui, & lacrymoſâ oratione Dominum placavit. Sanè D. Auguſtinus pœnitentiales Pſalmos, cùm morituro ſibi ad lectũ affigi mandaffet, ſe dignam pronunciauit ſententiam; neminem Chriſtianum abſque pœnitentiâ mori oportere. Orationi igitur inſtare convertentem ſe ad Dominum oportet: ſæpiſſimè enim ignis concupiſcentiæ, inundatio cogitationum, hoſtium oppugnatio clamare compellit, & levare corda noſtra cum manibus ad illum.

Varij autem ſunt orandi modi. Primus, ſi perfectionem ſpectes, eſt contemplatio. Secundus, meditatio, de illâ in libro tertio, ubi perfectorum exercitia; de meditatione verò, ſecundo, cùm proficientium maximè ſit, commodiùs tractatur. Præter hos, alios hîc enumerabimus. Nam Primò, poteſt quis alienis verbis orare, ut cùm Pſalmos recitamus, aut alias vocales orationes: gratumque hoc Domino ſacrificium eſt. animæ ſcilicet & corporis, & vitulorum labiorum noſtrorum.

1. Alienorum verborum uſurpatione.

2. Propriorum verborum ex affectu exultatione.

3. Alienis verbis ſuorum interſeruitio

Secundò, proprijs ex affectu interiore naſcentibus verbis, diuinam maiestatem alloqui: qui modus ex abundantia affectus provenit quando enim ſicut adipe & pinguedine repletur anima noſtra, tunc labijs exultationis Deum laudat os noſtrum; & cùm lætatum eſt cor noſtrum, tunc exultat lingua noſtra. ex abundantia enim cordis os loquitur, & facundos efficit amor atque diſertos.

Tertius modus mixtus eſt, cùm alienis verbis quali pennis anima elevatur à terrâ, & poſteâ per ſe fertur, ſuiſque

suisque se librat. quod fit, quando quis attentè legit & sensim aliquas vocales orationes, & ex affectu sub oriente ipse pergat sibi formare orationem, ac subinde redit ad aliam.

Quartò, quando vocali oratione non aliam addimus, sed tantummodò affectibus & suspiriis ferventioribus in Deum eam interfecamus, idque aut crebrò, vel post singula verba, aut certè complura attentè expensa: ita ut quævis ferè corporis respiratio sit ad Deum mentis elevatio & adspiratio.

4. *Suspiriorum
in oratione
interfectio.*

Quintus modus est, & compendium totius perfectionis, jaculatoriis velut sagittis cælum petere, & se Deo conjungere. Qui enim adhæret Deo, unus spiritus est cum eo. Illis certè cor amantissimi Redemptoris nostri suavissimè vulneratur. Vulnerasti, ait, sponsa, cor meum in uno crine colli tui, in uno oculorum tuorum. Vel semel enim oculos in cælum attollere cum ardenti affectu, efficacior oratio est, & tenerrimè afficit Patrem misericordiarum. affectus enim fons sit oportet ejusmodi orationum; quales sunt dolor de peccatis, compati Christo, desiderium celestis patriæ, tædium hujus vitæ mortalis, tristitia in adversis, gratitudo magna ob innumera Dei beneficia, admiratio operum ejus, fiducia in Deum, zelus honoris ejus; sed in primis charitas in Deum accensa, quâ anima perpetuis ignitisque desideriis desiderat, ut cervus ad fontes aquarum, haurire aquas in gaudio de fontibus Salvatoris. Affectuum autem hujusmodi ignis maximè in meditatione exardescit, ut loquitur Propheta David: qui proinde toto die jaculatoriis fovendus est, representatâ etiâ sibi personâ Christi, uti in meditatione fuit considerata, vel ut in communione, aut alio exercitio, quo affectus singulariter excitatus fuit. si enim sic omnia ad illam referantur, aut Christo offerantur, affectus excitatus magis fovetur & roboratur, cum in omni opere renovatur. Perutile tamen est etiam absque affectu illo certas, ex Psalmis

5. *Brevium
orationum
in cælum
sagittula.*

Cant. 4.

mis potissimum & sacris literis, habere paratas, & usurpare, ut eo pacto sæcularium conversatio, & negotia condiantur spirituali succo, & rerum quas sensibus percipimus species non se tantum, sed Dei nostri gloriam nobis loquantur. Nihil enim utilius, aut suavius est, quam ista arte, ut ita loquar, chymicâ, ex terrenis aurum obryzum diuinæ charitatis eruere, & unum in omnibus quærere ac invenire Deum, & ijs, quibus velut pedicis mortales illaqueantur, quasi pennis volare, in Deo requiescere, ac in æstu tentationum os nostrum aperire, & attrahere spiritum verum filiorum Dei.

6. Singulorū
verborum
meditata
expensio.

Sextò, orationis Dominicæ vel alterius orationis verba singula meditatur expendere, atque iis quamdiu sapit insistere, ac deinde ad alia pergere; colloquiis interjectis, quæ in Deum charitas variique affectus dictaverint.

7. Præcepto-
rum, vel Re-
gularum
consideratio.

Septimò, aut Decalogi mandata singula, aut Ecclesiæ præcepta, aut Regulas sui instituti considerare, quò nimirum pacto eas seruet, & servare oportuerit, quòmodo adversus eas deliquerit: atque excitatâ contritione, recitare *Pater*, & *Ave*, aut Psalmum aliquem, v. g. *Miserere, Te Deum*. Idem potest fieri circa peccata capitalia, potentias animæ, sensus quinque.

Triplex ora-
tionis voca-
lis attentio.
1. Cor. 14.

NOTANDVM 1. In oratione vocali triplicem esse attentionem. Prima ac necessaria est ad verba: ut ea debite, distinctè, intelligenter & integrè proferantur. Secunda, quâ ad sensum animum advertimus, & oramus spiritu & mente, cibumque quasi mandimus, ac eius saporem degustamus. Tertia est ad Deum, quem oramus, & rem illam, quam impetrare optamus. Quapropter initio orationi finis præstituendus, & quoad fieri potest divinæ præsentis, ac curiæ cælestis memoria excitanda.

Qua præpa-
ratio ad ora-
tionem pro-

NOTANDVM 2. in hisce modis orandi prolixioribus in principio oportere animū colligere, vel ut ante meditationem

orationem. Secundò, se coram Deo statuere. Tertio, *lixiores necessarias.* gratiam ad rectè orandum suppliciter flagitare.

NOTANDVM 3. dum sic percurruntur præcepta, & *lucrat orationem penitentialem.* post singula dicitur excitanda contritio, expedire, cum contritione aliquod opus satisfactorium adungere, aut genua flectendo, aut hoc vel illo situ laborioso, decenti tamen, supplicando. Est & ipsa quidem oratio satisfactoria, quæ subjicienda dicitur; sed & ipsa magis erit, si ejusmodi fuerit, quâ indulgentias promereri possimus, quemadmodum in variis articulis Indulgentiarum meritò concessarum ad honorem S. Caroli *Indulgentias usere.* Borromæi, tam illustris hoc tempore in Ecclesia orti fideris, invenies. In illis enim is qui consiliò Confessarii parer, aut actum regulæ suæ exercet, aut mortificationis, aut quid simile, remissionem tertiæ partis peccatorum consequitur. Qui conscientiam examinat, aut crucem aut imaginem devotè salutat, aut se Deo commendat, aut Angelo Custodi, aut sancto Patrono suo, aut initio operis faciet ter signum sanctæ crucis, aut dicet ter *Deus in adiutorium;* lucratur decem annos Indulgentiarum. Similiter is qui dolet de peccatis, & confessionis habet propositum. Qui verò recitat *Miserere,* *Credo,* aut *Te Deum laudamus,* ad honorem sanguinis Christi JESU, pro nobis effusi, & septies terram osculatus fuerit; lucratur eas Indulgentias, quas obtineret, si eo die scalam sanctam ascenderet.

Hæc carptim attingo, ut indicem solùm quantum thesaurum quivis colligere possit, si ve sanus, si ve infirmus, si prudens spiritualis mercator existat.

TERTIÆ IMAGINIS
ANNOTATIO.

Ante orationem præpara animam
tuam.

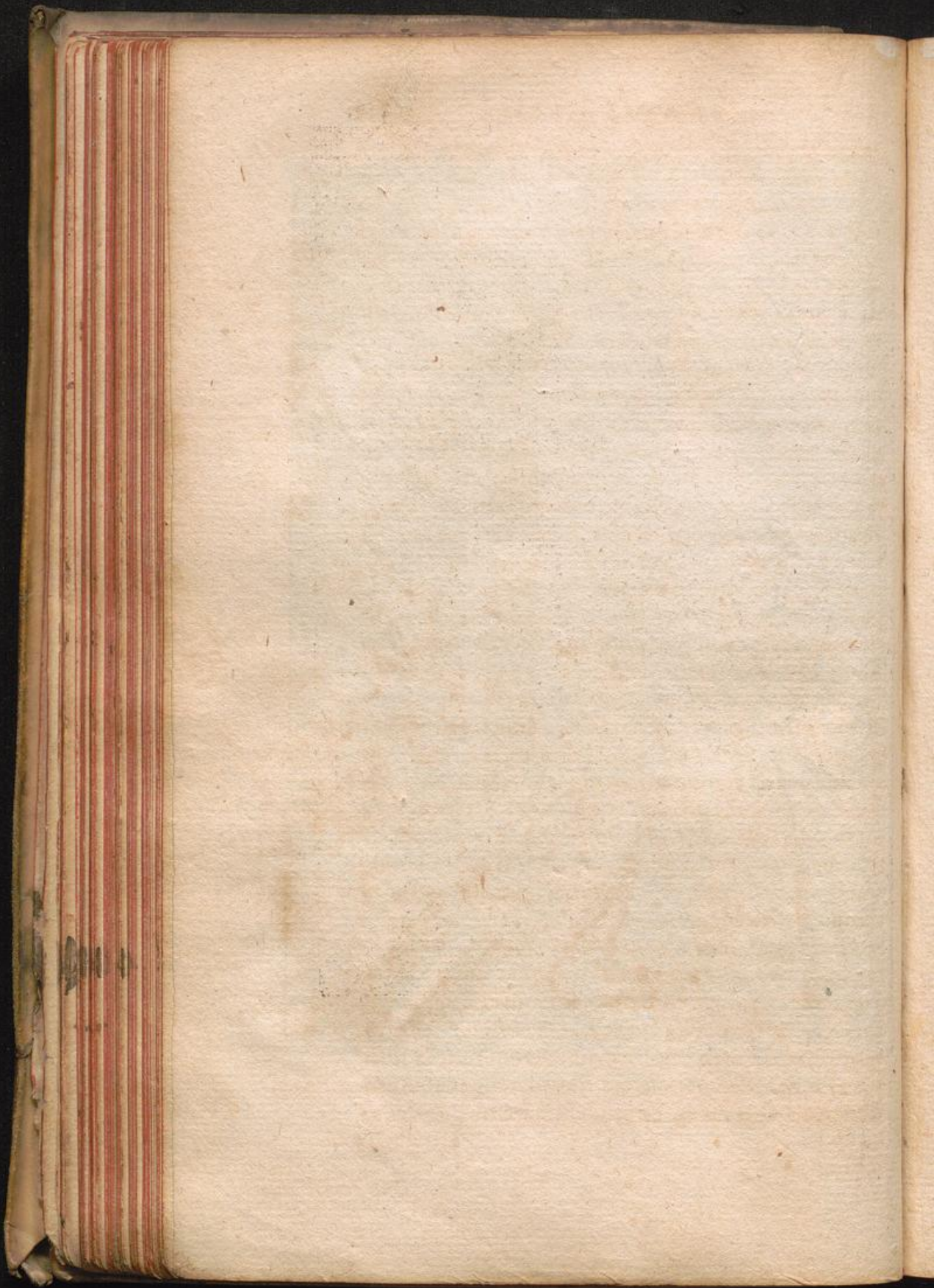
Cum A oratio sit cum Deo colloquium, sedulo
ad eam te cõfer, B Deumq̃, præsentem cogita,
nec eam (quod hic C mundanus facit) ob ulla D
mundi negotia differ. Verùm omnibus postpositis
oraturus E conscientiam examina, detestare F pec-
catum, teterrimum monstrum, cujus caput est pa-
vonis, venter hydropici, pedes salacis hirci, cauda
scorpionis. pavone superbia vita, hydropisi avari-
tia, concupiscentia carnis petulantis hirci pedibus,
scorpionis caudã peccati venenum, & calvariã sti-
pèdium ejus mors denotatur. G Jejunium (sub quo
omnis mortificatio continetur) & H eleemosynã
cum oratione conjunge, ductum tui I Angeli Cu-
stodis sequere; animumq̃, K silentio, L solitudine,
piaq̃, lectiõne, ut hic Eremita, para: M spem excita,
N orationemq̃, quæ gladium habet verbi Dei, cor
accendit, ad vitia superanda animat, ad Dei hono-
rem institue. ut O peccata superes, utq̃, P virtutẽ à
Deo impetres. Hæc autem Deo adstat alata, qui ani-
mam à terrenis elevat: armata, quia vinci à mali-
tiã nequit; sed per crucem & ardua coronam obti-
net. Hanc prostratus ante thronum Dei humiliter
flagita, vel ut Q reus, aut ut pauper, aut sponsa.
Hanc præparationem R Moyses præmonstravit.

Isaie 30.

M E.

III

MEDITATIO.

De Oratione ritè instituendâ.

HOMO. In viâ desertâ, inviâ, & in aquosâ, sic in sancto, & coram sanctis tuis apparui tibi, ut videam virtutem & gloriam tuam. Sedeo hîc bone JESU solitarius, & gemens taceo; quid enim aliud facere possum in valle lacrymarum longè à te ad quem suspiro? & hîc sedeo, ut elevem me supra me. Respice, quæso, ad me. Ad te enim levavi oculos meos, qui habitas in cælis: unde enim veniet auxilium mihi nisi abs te bone JESU? At verò si justus in principio orationis accusator est sui, ego impius & peccator ubi parebo? Ecce manus meæ adhuc sanguine plenæ sunt, & multiplicatæ sunt iniquitates meæ super capillos capitis mei. Miserere Domine, & dele quæso, bone JESU, sanguine tuo iniquitatem meam: ego te per hunc humillimè rogo, ego vermis & non homo, ut tibi loqui possim, & te alloqui pulvis & cinis in conspectu Sanctorum tuorum. Erubesco quidem loqui quia memini me contempsisse te, (horresco cogitans) & loquentem, aures obturando, non audivisse; sed tu JESU, spes mea cor contritum & humiliatum Deus meus an poteris despiceret? non potes negare nomen tuum quod manifestasti mihi: Doleo enim ex amore tui, quod unquam vel otioso verbo ausus fuerim contemnere præcepta tua.

CHRISTVS presens & scrutans corda.

Sic contritionem ante omnem orationem excitare convenit. Non enim est speciosa laus in ore peccatoris. Et rectè dixit Psalter meus: Iniquitatem si aspexi in corde meo, non exaudiet Dominus: & discipulus meus. Si cor nostrum non reprehenderit nos, fiduciam habemus ad Deum. Et certè quâ fronte &

H s arrogantiâ

*Præsentia
Dei.
Psal. 62.*

*Imploratio
gratia.
Psal. 122.*

*Isaia 1.
Psal. 39.*

*Humiliatio
sui.*

Psal. 50.

*Actus con-
tritionis.*

Ecclesi. 19.

Psal. 65.

1. Ioan. 3.

arrogantiâ nondum reconciliatus mihi, & post injurias gravissimas dona maxima ad me petiturus peccator accedit; cui supplicia parata non præmia? Ita etiam te & orantes me præsentem oportet ut agnoscant. Quid enim indignius mihi loqui, & nec præsentem me agnoscere? aut veluti absenti sacrificium offerre? Sacrificium enim oratio est, ideò dixit psaltes meus: Dirigatur oratio mea sicut incensum in conspectu tuo Domine, elevatio manuum mearum sacrificium vespertinum: sacrificium Deo spiritus contribulatus, cor contritum & humiliatum Deus non despicias. Nunquid enim manducabo carnes taurorum, aut sanguinem hircorum potabo? Immo la ergo sacrificium laudis, & redde mihi altissimo vota tua,

Hæcine vera, ut supra pag. 7.

HOMO. O utinam offerre queam quod non despicias, sed ascendat sicut incensum in conspectu tuo! utinam ligna quantumcumque madefacta, ut olim ab Eliâ accenderet ignis tuus, id est, amor tuus, quem voluisti vehementer accendi! secundum enim ligna silvæ sic ignis exardescit. Utinam quod Bernardus tuus monuit, semper cogitem intrans ad orationem propheticum illud: Ingrediar in locum tabernaculi admirabilis usque in domum Dei. Omnino siquidem oportet nos orationis tempore curiam intrare cælestem, illam utique curiam, in quâ tu Rex regum stellato sedes solio, circumdante innumerabili & ineffabili spirituum exercitu. Vnde & ipse qui viderat, quia majorem numerum non invenit, millia ait millium ministrabant ei, & decies centena millia assistebant ei. Quantâ ergo cum reverentiâ, quanto timore, quantâ illuc humilitate accedere debet à palude suâ præcedens, & repens ranuncula vilis, id est, homo mortalis? quàm tremebundus, quàm supplex, quàm

*Præsentia
Dei in ora-
tione reti-
nenda.*

*Oratio est
sacrificium.*

Psal. 140.

Psal. 50.

Psalim. 49.

Ecl. 28.

*Bern. serm.
de quatuor
modis oran-
di.*

*Orans stat
coram curiâ
cælesti.*

Dan. 7.

quàm denique humilis & sollicitus, & toto intentus animo majestati gloriæ in præsentia Angelorum, in concilio justorum & congregatione, assistere poterit miser homuncio? sed tibi Domine qui suscitasti de pulvere inopem, & erigis de stercore pauperem, miserorum non potest displicere deprecatio. suscipe igitur hanc meam & cor & animam meam, & ascendat oratio mea sicut fumus aromatum in conspectu tuo, & da mihi exhibere corpus, & animam hostiam viventem, sanctam, & tibi placentem, cadatque ignis tuus Domine & voret holocaustum, & ligna & lapides, pulverem quoque & aquam tribulationis, quæ est in circuitu meo, nisi aliud visum fuerit pro gloria nominis tui.

Psal. 112.

Rom. 12.

3. Reg. 18.

Potentissime Deus, &c. ut supr. pag. 130.

CHRISTVS DOMINVS.

Ante omnem autem orationem præpara animam tuam, & noli esse quasi homo qui tentat Deum. Nonne enim tentat me qui absque præparatione ad me venit aliena cogitans, & labiis me honorans cum cor ejus longè sit à me? itaque oraturus statue an me tentare velis & ad iram provocare negligentiam tuam vel contemptu, an verò placare. Nonne scis quomodo sancti & electi mei etsi summam sensuum custodiam ambularent semper coram me, sollicitè se tamen paraverint ut mihi loquerentur, cum scirent ab oratione magnam ex parte pendere salutem universam? meministi Jobum pro reverentia dicentem: Semper ego quasi tumentes super me fluctus timui Deum, & pondus ejus ferre non potui? Aspice ut Publicanus stet à longè, & nec oculos in cælum levare audeat? Aspice ut Magdalena stans retrò secus pedes lacrymis meos rigavit pedes, & capillis suis terxit?

Ecl. 18.

Præparatio
ad orationem
necessaria.

Isaia 29.

Humilitas
in oratione
necessaria.

Job 31.

Luc 18.

Luc 7.

Potentissime Deus, &c. ut infrà pag. 130.

Hom. Erubescio dum cogito quantam diligentiam

riam

Causam dicimus apud Deum.

Præsentia Dei.

Psalm. 43.

De negotijs in oratione cogitare non est iisdem.

Ecclesi. 38.

tiâ, studio, quanto tempore lites apud iudicem instruat patronus, ut à crimine cliens absolvatur, aut frustum terræ acquirat aut retineat. etiam scio coram te supremo iudice, & curiâ tuâ causam me, dum orationem fundo, dicere, & de æterno agere supplicio vel præmio, & potero in eâ torpere, & in ludo ac fabulis vigilare? Accedentem ad Deum tuus aiebat Apostolus, credere oportet quia est. Ita video incredulitas nostra, & cæcitas, quâ te præsentem non agnoscimus, irreverentes nos facit coram te, coram quo tremunt universæ potestates. Humiliata est in pulvere anima nostra, & conglutinarus est in terrâ venter noster. Exurge Domine adjuva nos. Et unde obsecro fieri potest Deus meus ut obliviscamur tui, dum loquimur tibi magis nobis præsentem, quàm nos ipsi nobis?

CHRISTVS: Quod sæpè alia pluris faciatis & magis curæ habeatis, quàm mecum loqui; & haurire aquas benedictionis de fontibus meis. Hæ curæ velut spinæ animam in merditatione pungunt, & ineptum efficiunt inspirationibus meis, & auxilium, quod in rebus gerendis necessarium est, excludunt, ideoque sæpè infelicem exitum habent concio, aliæque occupatio in oratione versata & velut colloquio meo prælata.

Vanum, vanum est vobis fili mi ante lucem surgere: quamdiu enim illam oratione à me sole iustitiæ non tantùm non impetratis, sed etiam excluditis, nonne frustrâ ire tentatis, & negotia illa tractatis? imò præposterâ hâc & stultâ diligentiam corundem successus distractione variâ retardatis? Ided monui per Ecclesiasticum; Sapientiam scribe in tempore vacuitatis, & qui minoratur actu sapientiam percipiet. Quâ sapientiam replebitur qui tenet aratrum, & qui gloriatur in jaculo? neque potest verbum meum semen

semen verum, cum cadit inter has spinas, non suffocari, quæ sunt sollicitudines sæculi: ideoque participuras cum alijs exemplo Moysis oporteret. Imò vide an actiones omnes tuæ ita ordinatæ sint, ut oportet, ut in oratione te non perturbent. Pharaos operibus lateris & luti & quæsitioe palearum distinebat populum meum, ne de sacrificio cogitaret: tu verò fraude dæmonis detectâ veni, & sacrificio laudis honorifica me, illic enim iter, quod ostendam tibi salutare meum.

Credo tibi, &c. ut supra pag. 7.

HOMO. Certè video nihil magis necessarium nobis esse quàm crebrò, & uti convenit, orare, id est; te Regem Regum omnè bonum nostrum accedere, teque frui, in te delectari. Dixisti enim æterna veritas: oportet semper orare, & non deficere. Et per Apostolum monuisti ut essemus per omnem orationem & obsecrationem orantes omni tempore in spiritu & in ipso vigilantes in omni instantiâ: cum enim nullum sit bonum quod sine te facere possumus, aut nullum sit malum quod evadere in tanto diluvio miseriarum nostrarum; hoc solum habemus residui ut oculos dirigamus ad te, neque ullo pacto melius quis sua promovebit, quàm tibi benignissime Deus supplicando: tu enim operaris omnia in omnibus, & nisi Dominus ædificaverit domum, in vanum laboraverunt qui ædificant eam. Vis quidem liberalissimè Deus largiri bona tua & præsidia gratiæ tuæ, verùm vis ea à nobis postulari, atque adeò sine intermissione nobis orandum est. Ut rectè Chrysostomus tuus dixerit: Ipse contra se ipsum rela ministrat, qui hostem precum instantiâ non fatigat. mœnia nostra oratio, & inexpugnabilis est armatura, & tutissimum nec unquam fallens munimentum, pari facilitate vel unum repellens militem, vel innumerabilia hominum millia. Et quemadmodum

corpus

*Luca 8.
Agenda
cum alia
partire.
Exod. 18.
Exod. 5.*

*Ephes. 6.
Orandum
assidue.*

*Deus orari
cupit.
Thess. 5.
Serm. de
Moysè.*

*Chrysost l. 1.
c. 2. de o-
rando Deo.*

corpus hoc nostrum, si non adsit anima, profectò mortuum est, ac fœtidum: sic anima, nisi seipsam incitet ad orandum, mortua est, ac misera, & graviter in conspectu tuo olens. in lege igitur tuâ meditabitur die ac nocte, & totâ die meditabor justitiam tuam.

Potentissime Deus, ut infra pag. 130.

*S. Cathar.
dial. cap. 66.
August.
Psal. 118.*

CHRISTVS. Scito tamen quòd non cesset orare, qui non cessat benè agere, ut Catharinæ Senensi aliquando dixi. & verè qui rectè novit orare, rectè novit & vivere.

Sap. 8.

*Chrysof. l. 1.
de orando
Deo.*

Phil. 3.

Psal. 54.

Isaia 56.

HOMO. Cùm hæc ita sint, nimirum non omnes vehementer orationi affici, & colloquio tuo. An habet amaritudinem conversatio tua, o dulcedo ineffabilis? Qui fieri potest ut longæ fabulæ & inanes sermones tædium etiam quandoque religioso non adferant, & molesta plerisque longa sit oratio, & colloquium tuum? cùm videro, ait quispiam, non amantem orandi studium, nec hujus rei fervidâ vehementique curâ teneri, continuo mihi palàm est eum nihil egregiæ dotis in animo possidere. Rursus, ubi quem contempsero, insatiabiliter adhærentem cultui divino, idque in summis damnis numerantem si non continenter oraverit, conjecto talem omnis virtutis firmum esse meditatorem ac Dei templum. Et quoties vacamus orationi, simul & Angelis copulamur, & societatem, quam cum brutis animantibus habemus, procul effugere videmur. Angelorum enim opus est deprecario. At verò quid suavius eâ esse potest, cùm per illam conversationem habeamus in cælis & ascendat mens nostra? ad te enim primam causam, ejusque proinde instrumentum aptissimum evadit O quis mihi dabit pennas sicut columbæ, & volabo & requiescam? Quis adducet me in montem sanctum

Am

cura tuum, & quando lætificabis me in domo orationis tuæ?

Credo tibi, ut supra pag. 7.

CHRISTVS. Ideò de luce vigila ad me, & anima tua desideret me in nocte. Equidem nihil mihi magis displicet, quàm orationem, seu meum colloquium aliis occupationibus postponi. Quid enim? ego sto ad ostium & pulso, & repulsam abs te patiar, neque admittar ad colloquium, donec fæx hominum & rerum præcesserit, ut & tum illa obstrepat mihi loquenti, & tibi? Vnde Ecclesiastes meus solummodo hoc inveni quod fecerit Deus hominem rectum, & ipse se infinitis miscuerit quæstionibus. Et sic opponit hominem sibi ut non transeat oratio. Dic mihi, si quis instrumentum inuenisset, quo omnia sibi compararet bona, velut lapidem philosophicum, quanta putas sollicitudine eum seruaret?

*Irreuerentia
in oratione
quomodo
cõmittatur?*

Ecclesi. 7.

Ierom. lam. 3.

HOMO. Hoc nos in oratione tepidos facere videtur, quòd in eà fiduciam, ut oportet, non habemus.

CHRISTVS. Nõnne tamen crebrò dixi: Petite & accipietis, quærite & inuenietis? & rursus: Omnia quæcumque orantes petitis, credite quia accipietis & evenient vobis? & rursus: si quis autem vestrum indiget sapientiã, postulet in fide nihil hæsitans, non enim qui hæsitat æstimare debet, quòd aliquid accipiet à Domino? An hæc sunt vera? si vera hæc sunt, quomodo diffidere mihi potestis cùm & arrham habeatis sanguinem sæcum & mortem meam?

*Fiducia nõn
cessaria in
oratione.
Iacobi 1.
1. Cor. 12.*

1. Cor. 3.

Nemo quidem dicere potest Dominus IESVS nisi in Spiritu sancto, neque sufficientes estis cogitare aliquid ex vobis, quasi ex vobis, sed sufficientia vestra ex me est, artamen omni horà paratus sum, & etiam si filii mihi mediã nocte veneris ad me, surgam, & opitulabor tibi: memento verò ejus quod monui, Tu autem

Luca 11.

*Solitudinem
amat oratio.*

tem

Matth. 6. tem cùm oraveris intra in cubiculum tuum, & clauso ostio ora patrem tuum in abscondito, & pater tuus, qui videt in abscondito, reddet tibi. Solitudinem itaque ama quantum potes: in eâ enim solitus sum loqui ad cor hominis.

Credo tibi ut supra pag. 7.

*Cass. collat.
10. cap. 5.
Isaia 30.*

HOMO. Immò illi soli, ut audio, purissimis oculis divinitatem tuam speculantur, qui de humilibus ac terrenis operibus, & cogitationibus ascendentes fecedunt in excelsum solitudinis montem. In silentio enim & spe, ut ait Propheta tuus, est fortitudo nostra.

*Elemosyna
comes ora
tionis.*

CHRISTVS DOMINVS. Neque obliviscere moniti, quod Tobia dedit Angelus meus: Bona, inquit, est oratio cum jejuniis & elemosyna. Hanc igitur præsta, seu corporalem seu spiritualem, ideoque ad templi fores pauperes excubare adverte; Et, ut Chrysostomus meus suavit, arculam domi habe paratam, in quam oraturus elemosynam conicias. sic & mortificationem, quæ jejunii nomine continetur, vel ipsa exerce vel proponere.

*Oratio sua-
vis cum
Deo sermo.*

HOMO. Ex his colligo omnes virtutes ad perfectam orationem ordinari: & nihil magis à te postulari. Nône ideo tam severè horarum pensum exigis, usque eò ut mortem etiam, nisi quis præstet, commineris? O quanta charitas tua Deus meus, dum tantopere desideras meum alloquium ex infinita bonitate tua! utinam sicut tu delectaris alloquio meo qui sum vermis & cinis, ita ego tuo! utinam saltem miseria mea me anhelare faceret ad alloquium tuum, & sitire sicut sitit cervus ad fontes aquarum! quàm dulcia inquebat ille faucibus meis eloquia tua super mel ori meo! Certè magna illa multitudo dulcedinis tuæ, scio non gustatur nisi à perseverantibus in oratione; si te unum ibi quærant & desiderant, te omne bonum toto corde.

Psal. 118.

Quem

Quem enim docebis scientiam, & quem intelligere *Isaia 28.*
 facies auditum? ablactatos à lacte, avulsos ab uberi-
 bus. O Beati Angeli & Sancti Dei vos jam gustatis & *Angelorum*
 videris, quàm suavis sit Dominus, vestra omnis oc- *in vocatio.*
 cupatio oratio est & laus Dei semper in ore vestro. Caritate
 quæso pro me exule in patriâ Domino meo Canticum novum: cantate & pro nobis miseris, bene psal-
 lite ei in vociferatione. Ego enim sæpè dum oraturus
 causam meam agere volo, reum eheu! me efficio. Et
 laudare Deum ac Dominum nostrum & vestrum cu- *Isaia 40.*
 pientes sæpè nos miseri offendimus, & ecce pro gratiâ
 referimus indignationem. O ter magne Deus, qui tri-
 bus digitis suspēdis orbem, & portas omnia verbo vir-
 tutis tuæ, respice nunc obsecro te per viscera pietatis
 tuæ meam fragilitatem, quâ fit ut minore tecum quàm
 cum homine reverentiâ loquar. Pudet, pudet etiam ab
 ethnico docēte audire: sic cum Deo loquere quasi ho- *Sene. a.*
 mines audiant, sic cum hominibus quasi Deus te au-
 diat. Quid mirum videri nobis debet si quando à te
 non exaudiamur, qui te audire, & te alloqui vix digna-
 mur? & tamen, ô infinita bonitas! descendis quotidie à *applicatio*
 summo cœlorum, & sistis te inter manus Sacerdotum, *ad Commu-*
 ut præbeas te mihi, & nutrias me, & confortes me, & *nionem.*
 loquaris ad cor meum, & ego miser vermis terræ ad
 tuum, caritate æstuans unicum refugium meum.
 Venis autem ut benignè cominus videas necessitatem
 meam, & audias supplicationem meam; & quæ illa?
 ut mihi des ex hoc momento amare te in æternum; ex
 hoc stare coram te in æternum. Veni igitur, veni, de-
 scende priùsquam moriar, ô vita mea, ut vivam. De-
 scende obsecro in inferiora terræ, id est, in animâ meam,
 & loquere jam ad cor ejus: sed & da mihi, ô speculum
 sine maculâ, cor mundum, in quo te locem, & oculos
 mundos ut te aspiciam, & manus puras ut te cōplectar,
 & aures apertas ut audiâ quid loquaris in me, & adhæ-
 ream tibi, & amē te omnibus diebus vitæ meæ. Amen.

Oratio pro reverentiâ in oratione
habendâ.Humilia-
tio sui.Gratiarū
actio.Contritio-
nis actus.Confiden-
tiæ actus.

Luc. 15.

Applicatio
ad Com-
munionē.Bernard.
serm. 2. de
natali.

Diffidentia

POTENTISSIME Deus, presentem te hic & ubique scio, at-
que infinita esse maiestatis, coram quo tremant universæ po-
testates, & jubilent omnes filij Dei: quantâ ergo me, qui sum pul-
vis & cinis, humilitate par esset apparere in conspectu tuo? & quâ
gratitudine, qui me de nihilo creasti, redemisti in sanguine filij
tui, & innumeris me beneficiis omnibus diebus vitæ meæ fuisti
dignatus? Et tamen, eheu! peccavi super numerum arena maris,
neque sum dignus, qui veniam in conspectum tuum. Verum quò
ibo à facie tuâ? veniam potius ad te Patrem misericordiarum,
& Deum totius consolationis, & dicam: Pater, jam non sum
dignus vocari filius tuus, sed fac me sicut unum de mercenariis
tuis; facti sumus ut immundus omnes nos, & quasi pannus
menstruata justitiæ nostræ, & cecidimus quasi folium universi,
& iniquitates nostræ quasi ventus abstulerunt nos. Et nunc, Do-
mine Pater noster es, nos verò lutum; sictor noster es tu, & opera
manuum tuarum omnes nos. Ne itaque irascaris, Domine, satis,
& ultrâ ne memineris iniquitatis nostræ. Ecce respice, populus
tuus omnes nos, & dixisti: Petite & accipietis, querite & inve-
nietis, pulsate & aperietur vobis: omnis enim qui petit accipit,
& qui querit invenit, & pulsanti aperietur. Quid autem peto,
nisi te amare, suscipere & amplecti in corde meo, ut convertas
ad me faciem tuam? quid pulso, nisi ut aperias mihi, & iis pro
quibus orare debeo, fontem misericordiæ tuæ? Etsi omnis qui pe-
tit accipit, spero quòd & ego etsi indignissimus servus tuus. Scio
propter innumera peccata mea, in secreto regalis palatii su-
per me latum iudicium mortis; sed venio, Deus meus, ut placare
possim vultum tuum. da mihi, quaeso per sanguinem Filii tui, ut
oratio mea non fiat mihi in peccatum, & ne projicias unquam
me à facie tuâ. Agnosco, Domine Deus meus, me nihil posse
facere absque te, & omnem spem meam in te colloco, omniâq; tibi
committo, ut oratio mea, & omnia mea dirigantur sicut in-
censum in conspectu tuo, & descēdat super me misericordia tua;
quâ

quã pessim illa, quã à me exigis, maximè orationem, ritè perscere, ad gloriam nominis tui, ac tibi, ex quo, & in quo, & per quem sunt omnia, conjunctus esse, ò Deus meus & omnia. Absit ut deinceps te ad colloquium invitantem, & pulsantem ad ostium negligam, præ mundi fallacibus negotiis; inquietus sim & præceps, dum rem omnium gravissimam ago & utilissimam, qui in aliis menses & annos ponere soleo. En venio, ut sincere tibi offeram cor contritum & humiliatum, quod despiciere non soles, certus de promisso tuo, quod petenti tribues, quarenti te offeres, pulsanti aperies, & vincere dabis vitia mea & imperfectiones meas. N. præsertim si jejunio & eleemosynâ conjuncta sit oratio mea. O Domine, qui solus potes facere mundum de immundo conceptum semine, munda cor meum & labia mea, ut exultent cum cant. vero tibi. Et reliquæ cogitationum de hospite tanto, de adventu tuo, de amore tuo diem festum agant tibi, quod in omni æternitate cum sanctis & electis tuis, per tuam gratiam facturum me esse confido. Amen.

Oblatio
sui.

Lob. 14.
Ezech. 16.
Psal. 7.

*Praxis preparationis ad Orationem &
collectionis post eam.*

Primò, pridie tempus, & negotia distribuenda quoad fieri potest; & in primis orationi, & Missæ sacrificio certa hora assignanda mirè ad pacem animi valere, & profectum dicebat B. Ignatius. Hoc enim pacto curæ minuuntur; quas etiam, cum potes, exemplo Moylis cum aliis partire.

Secundò, ante somnum mens piâ lectione, ac deinde cogitatione, & affectu occupanda, imaginando te juxta crucem, aut coram Deo esse, & SS. Trinitate, vel in loco ubi mysterium proximo die meditandum gestum est; quod ad loci compositionem pertinet: hæc enim nihil aliud est quàm se fingere, v. g. vel in solitudine, vel in cælo, vel in inferno; vel coram Christo modò nato, modò crucifixo, prout res postulat; & sic vagam imaginationem ante orationem, & somnum alligare. Neque tantum hæc in meditatione valet, sed etiam in omni oratione vocali. Sic stationes, quidam mente solâ obeunt, & sæpè utilius quàm corpore peregrinantur.

Exod. 18.
Ante somnũ
quid agendũ.

Loci Com-
positio quã
sit utilis.

Lectio piã
sit statã.

Nota verò lectionem piã quotidie statam esse debere, si quidem in eâ nobis loquitur Deus. Quid enim aliud est, ait Gregorius, Scriptura sacra nisi quædam epistola omnipo-

Greg. l. 4.
Ep. 40.

rentis Dei ad creaturam suam. Quocirca attentè ac reverentè instituenda est, non præcipitanter, sed quasi auscultando, ut audire possimus quid loquatur Dominus. Idque ut facere dignetur, ante lectionem propositum faciendum exequendæ quæ divina bonitas dignata fuerit inspirare. Post lectionem gratiæ Deo agendæ, ac sententiæ aliquæ in memoriæ thesauro reponendæ ex consilio D. Thomæ Aquinatis. O quantum is ex cresceret, si quotidie ei aliquid adiceretur. Cujus oportunitatem cum tantam Religiosi quotidie in mensâ habeant, felices fuerint si agnoscant bona sua.

*Lectio pia
quomodo
instituenda?*

Nota quod quando ariditas major est, lectio meditationis vices supplere potest, præsertim si sententiis utilioribus insistamus: aut certè hujusmodi lectionem tunc accipimus, quâ aliquando experti fuimus divinæ gratiæ radium nobis affulisse.

*Elæmosyna
juvat ora-
tionem.*

Tertiò, utile destinare aliquam eleëmofynam, saltem spiritualem: & mortificationem, ut nulla dies abeat quin hæc linea ducta sit. Postridie manè, & quoties orandum, primò negocia seponere, Deoque committere quod est eâ verè oratione promovere. Post hæc excita contritionem ante omnem orationem: scimus enim quia peccatores Deus non exaudit. Tertiò finem orationi proponere, qui non est consolationem querere, sed divinæ bonitati honorem exhibere, & virtutem ac sanctitatem acquirere. Huc igitur dirigenda, ut defectus nostros superare possimus, & sic in oratione cum Deo luctari, ut sicut in Patriarchâ Jacob, ita in nobis nervus femoris concupiscentiæ marcescat benedicente Domino. Dirigenda autem oratio ad virtutem maximè necessariam acquirendam, & vitium primarium, seu maximè progressum impediens extirpandum: neque difficile erit ei qui se novit, & mala sua sentit in omni oratione, & meditatione his remedia conquirere.

*Contritio
excitanda.*

*Gen. 32.
Oratio ad
quid diri-
genda.*

Nota autem. Id quod dicitur orationem ad finem certum instituendam etiam in vocali plurimum valere, sic enim pro variis necessitatibus psalmos singulos recitare utile est, & attentionem conciliat. Simile si singulos psalmos pro beneficiis singulis Deo offeramus.

*Præsentia Dei
& Angeli
comendata.*

*Cultus An-
geli Custodis.*

Quartò. Deum atque Angelum præsentem intueri, magnamque excita reverentiam, & veniam cum divinâ majestate loquendi humillimè postulare, ac fidei, spei, & charitatis actum elice cum trinâ genuflexione, si locus patiat. Nota autem Angeli custodis familiaritatem ac præsentiam, tum in oratione frequentandam, tum in aliis nostris operibus, cum eo consultando, & per eum divinæ majestati opera nostra offerendo, proximorum,

proximorum animos, quando cum iis agendum est, per cum preparando.

Praxis etiam commoda ad affectum induendum, & collectionem animi induere personam modò rei, modò pauperis. Exterior item situs corporis humilis & devotus non parùm conducit ad fructuosam orationem: præsertim cum in Christo Domino exemplum habeamus, qui positus genibus oravit. Et procidit super faciem suam. Ad quod Augustinus: nescio quomodo cum hi motus corporis fieri, nisi motu animi præcedenti non possint, eisdem rursus exterius visibiliter factis, ille interior invisibilis, qui illos fecit, augeatur.

Luc. 22.

Marc. 14.

Post orationem reverenter ab eâ discedere oportet: examinare defectus admissos, ac de iis veniam flagitare, & pro beneficiis ac donis Dei gratias agere; pia decreta ac proposita iterare, atque horum deinde memoriam per diem renovare, & occasiones exequendi diligenter observare.

Reverenter
ab oratione
discedendū.

Oratio duplex, altera in Meditatione præmittenda, altera ei subjungenda, & in eâ exercitium affectuum, triplex habentur supra cap. 1. pag. 7. Item oratio post orationem longiorem: denique oratio pro executione.

Dignatus es &c. supra pag. 10.

I A C V L A T O R I Æ,

quibus orationis factæ pia desideria per diem renoventur, & ad eam anima præparetur.

DEVS, Deus meus, ad te de luce vigilo, sitivit in te anima mea, quàm multipliciter tibi caro mea! Oratio enim fons est animæ sitientis.

Psal. 62.

Adjuva me, & salvus ero, & meditabor in justificationibus tuis semper.

Psal. 118.

In justificationibus tuis meditabor, non obliviscar sermones tuos.

Ibid.

Quomodo dilexi legem tuam Domine! tota die meditatio mea est.

Ibid.

Dirigatur oratio mea sicut incensum in conspectu tuo.

Psal. 140.

Iuravi & statui custodire iudicia iustitiae tuae.

Psal. 118.

In capite libri scriptum est de me, ut facerem voluntatem tuam:

Psal. 39.

Deus meus volui, & legem tuam in medio cordis mei.

In corde meo abscondi eloquia tua, ut non peccem tibi.

Psal. 118.

CAPVT XII.

Exercitium de Lectione Horarum.

PRÆLVDIVM I. Constitue te coram Deo, & curiâ caelesti, eum toto cordis affectu lauante.

I 3

PRÆ-

PRÆLVDIVM II. Roga ut dignitatem vocationis tuæ cognoscere valeas, & pfallere mente ac spiritu.

Omnis creatura laudat Deum.

Sacerdos pro omnibus orat.

Horas legi quantum desideret Dominus.

l. 3. de celeb. Missarum.

Cassian. coll. 10 c. 10. Quomodo Sancti exemplo suo nos doceant.

Distractio Deo ingrata

PVNCTVM I. Considera Dei Majestatem, & quomodo omnis spiritus laudet Dominum, & omnia opera ejus benedicant ei: atque æmulare. Considera Secundò, te constitutum, ut pro secularibus, distractis, captivis, infantibus periclitantibus de Baptismo, & omnibus de salute, Deum ores; quàm sit proinde æquum, ut devotè id facias. Cogita voces & lacrymas multorum suspirantium in dirâ servitute peccati, in æternæ damnationis periculis. Tertiò, quantum id desideret Deus, cum sub peccato gravi id præcipiat, & quàm proinde perperâ privatæ preces devotè, publicæ distractè recitentur, cū has ritè persolvi infinities plus, ut sic loquar, desideret Dominus. Quid enim est, Domine Deus, te præcipere sub peccato, ut loquar tibi; nisi dicere, Nisi mihi loquaris, eò quòd delector alloquio tuo, in eternum non loquar tibi? O quàm debet cõsideratio cor ejus, qui te amat, accendere; qui te vix timet percellere. *Hæcine vera*, ut sup. p. 7.

De hoc præcepto sic loquitur Innocentius III. Strictè præcipimus in virtute obedientiæ, ut divinum officium nocturnum pariter & diurnum, quantum eis Deus dederit, studiosè celebrent & devotè. Quarto, considera, quanto posses fructu & gaudio Horas legere, si intellectui psalmorum, quos Spiritus Sãctus dictavit, devotè intenderes; ut eos, non tamquam à Prophetâ, ut Cassiani verbis utar, compositos, sed velut à te editos, quasi orationem propriâ, profundâ cordis compunctione, depromeres; vel certè ad tuam personam æstimares eos esse directos: quos viri sancti magno affectu & fructu recitare soliti sunt. O quàm displicet tibi, benignissime Deus, ea quæ inspirasti ut iis postulare nos faceres gemitibus inenarrabilibus, recitari quandoque cum fabulis, & risu, aut saltem vanis cogitationibus, id est sordibus, & sacratissima verba, quibus longè major, quàm Sanctorum reliquiis, veneratio debeo

debetur, misceri! Quàm Sanctis displicet ea, quibus ipsi Deum honorarunt, verba per te inhonorari; iisque vanas ac turpes cogitationes subnasci: ut fiat detestabile illud, Populus hic labiis me honorat, cor autem eorum longè est à me! Quintò, considera, Deum ad hoc tibi de suo patrimonio largiri alimenta, ut ritè id officium sibi præstes; & quàm turpe, in eo negligenter versari! *Mandas mihi, &c. ut infr. 137.*

PUNCTVM II. Considera Primò, orationem canalem esse, quo ad nos Dei gratia derivatur; & quàm turpe, illam tibi fieri, per negligentiam, in peccatum & gratiæ detrimentum. Secundò, esse sacrificiũ quod sicut Eliæ, igne cælitus misso accèdi debeat, ut fiat illud Psalmi istæ: In meditatione meâ exardescet ignis. Sed quemadmodum. Abel optima quæq; offerebat, Cain deteriora; ita tēpus & locum deteriora aliqui eligunt; cōmodiora vilibus rebus, studiis & fabulis tribuunt. Tertiò, esse quasi sacrificiũ thymiamatis, quod ex suavissimis aromatibus constat: de quo Apoc. 5. dicitur, Angelos apparuisse, habētes phialas aureas plenas odoramentorũ; quæ sunt orationes Sanctorum. Quidquid ergo virtutis in nobis est, in oratione succendi Deo debet, ut placeant verba nostra in conspectu sūmi principis. *Credo tibi, ut su. p. 7.*

Sapiens ait: Aurum tuum & argentum conflu, & verbis tuis facito stateram, & franos ori tuo rectos: & attende ne fortè labaris in linguâ, & cadas in conspectu inimicorum insidiantium tibi, & sit casus tuus insanabilis in mortem. Quomodo enim sanabitur, qui orationem, quàm omnia mala avertuntur, efficit suam negligentiam peccatum? Quàm autem turpe, blasphemia, turpia, vana cum sacris admittere. Hinc collige, quòd videantur huiusmodi vnâ manu Deo supplicare, alterâ necem intentare: est enim dispositio ad peccatum mortale, per quod crucifigitur filius Dei. Quantâ autē attentione opus sit, jam patet, quòd nihil ex his, quæ per hanc vitam coluntur, ut Nyssenus, & in precio sūt, orationi

Oratio canalis gratiæ & sacrificiũ.

Tempus aptum delige.

Eccl. 28.

Quid faciat distractus suam culpam.

Orationis praestantia.

Greg. Nyss. de or. Dom.

tioni præstet. Tantam autem exigebat B. Antonius, ut dicat Cassianus ex eius ore divinam, cælestem, & plusquam humanam sententiam; Nō est perfecta oratio, in quâ se monachus, vel hoc ipsum quod orat, intelligit. Quid enim est, ait Aug. oratione præclarius? quid vitæ nostræ utilius? quid animo dulcius? quid in totâ nostrâ religione sublimius? Quanta autem reverentiâ te psallere par est, qui pro omnibus, qui Deum inhonorant, & ignorant, venis ut adores & honores? O quâtâ nos meritò verecundiâ affici debemus, quos pudet irreverenter agere cum hominibus, & non cū Deo, Rege regum, etsi is sub peccato mortali præcipiat, ut attendamus? Quid enim gravius est? quod signū manifestius, quàm Deum velle sibi devotè abs te psalli mente, & non voce tantum? Imò omnis oratio, ad hanc publicam perfectè faciendam, & ut voluntatem Dei faciamus, dirigenda est. *Hæcine vera*, ut sup. pag. 7.

*Aug. in tra.
de miser.
tam. 10.*

*Irreverentia
in oratione
gravis.*

*In templo
sæpè orandū.*

*Luce 18.
Tempus dā
dū orationi.*

*Nota qui
Horas legit.*

PUNCTVM III. Considera qualē ei locum ac tempus deputare oporteat: quàm accommodum, si rei gravitas & utilitas expendatur. Quòd si in templo nequeamus (quid enim potius? quid magis Sæctis in votis, & in deliciis, quàm accedere ad tabernaculum fœderis, & juxta illud habitare?) locum saltē quæramus pietati potius, quàm distractioni accommodum. Nūc quod ad tēpus spectat, attende verba illa: Oportet semper orare, & nō deficere, & rursus, Sine intermissione orate. Quòd si ita est, quid est, quòd omnia tempus habere videātur, sola oratio & meditatio, quæ omne tempus habere debet, nullū aliquando inveniatur? Sanè pudere debet eos, qui solū privatim Horas legunt; si, cū multis horis psallant alii devotè, i, si cursim, brevî tempore, & distractè eas decurrant potius, quàm legant. Imò, quæ cærimonis, & multorum in oratione consociatione in choro cōciliatur devotio, compensari in privato deberet insigni attentione. Nōne omne tempus vitæ ad orationem hîc devotè faciendam, animumq; in Deum

eti-

erigendum, & contemplationem in cælo perpetuam dirigitur? Considera, precor, cui rei propter utilitatem & recreationem, tempus impendas; & adverte omnes causas in lectione Horarum concurrere; auxilia omnia, & quasuis gratias impetrari. Dicit enim Dominus: Petite, & dabitur vobis; quærite, & inuenietis; pulsate, & aperietur vobis. Omnis enim qui petit, accipit; & qui quærit, inuenit; & pulsanti aperietur. Oratio enim iusti, clavis est cæli: ascendit precatio, & descendit Dei miseratio, ut ait Augustinus.

Oratio res maxima est eam tu minime facis.

Matth. 7.

Aug. lib. 1. s. 1. ut mon. cap. 28.

Oratio ante Horas Canonicas, diuisa in partes septem: quarum unam singulis hebdomadis, aut diebus usurpare potes, aut si mavis, cuique horæ suam præmittere.

MANDAS mihi Rex Regum, ut psallam tibi, psallam spiritu, psallam mente, psallam sapienter. Et nonne gaudens gaudebo in Domino, & exultabo in Deo Jesu meo? jucundum sit obsecro tibi, Domine Jesu pauperis servi tui eloquiū meum, & exultent labia mea cum cantauero tibi, & anima mea quam redemisti, sed & lingua mea totâ die meditabitur iustitiam tuam; maledictum enim audio qui facit opus hoc tuum negligenter. & vae mihi si tacuero. si raptim, indeuotè dixero, si neglexero laudes tuas, cum sciam esse omnium negotiorum maximū, & æterna supplicia, nisi eas, uti debeo, persolvero, comminatum esse. O charitas Deus meus; itane tibi placet jubilatio nostra? psallam ergo tibi, Deo meo, cantabo tibi canticum novum, & bene psallam tibi in vociferatione de profundo cordis & affectus mei, & cantabo Domino in vitâ meâ, psallam tibi Deo meo amantissimo quàm diu ero.

Ad Matutinum.

Invitas me Domine & ad hoc me sustentas & vocas, ut consistear tibi in cytharâ & in psalterio decem chordarum psallam tibi, At tu Domine, nonne Deus meus es tu, & bonorum meorum non eges? Non eges, ô infinita bonitas, sed infrenare vis os meum laude tuâ, ut benedicam nomini tuo in seculum sæculi. Ideo anima mea exultabit in te Domine, & delectabitur super salutari

Ad Primam.

fuo, id est, te suavissime IESV. Et quomodo non delectabitur in te, in te pane Angelorum omne delectamentum in se habente? Quomodo omnia ossa mea non dicent, Domine, quis similis tibi? Cor meum & caro mea exultaverunt in Deum vivum: Illud enim habitatio tua & requies tua uti spero in seculum seculi, & ego in te esse vivere & mori volo.

Ad T. xiiā. Celi enarrant gloriam tuam, Creator mi, & opera manum tuarum annuntiat firmamentum. Va igitur mihi si tacuero. Va mihi si loquar laudes tuas velut equus & mulus quibus non est intellectus. Si omnis spiritus laudet te & creatura, & confiteantur tibi omnia opera tua, Domine, Va mihi si tacuero, qui sic amasti me, ut cantarem tibi: emisti precio, ut glorificarem & portarem te in corpore meo. Hoc si hodie dederis mihi, quid ultra addere poteris? Benedic igitur anima mea Dominum, & omnia qua intra me sunt nomini sancto ejus. Benedic anima mea Dominum, & noli oblivisci omnes retributiones ejus. Ecce ut IESVS coronat te in misericordia & miserationibus. Ecce ut replet in bonis desiderium tuum; & te pigebit verba pro tantis bonis illi reponere: Eia, bone IESV, renovetur, obsecro, ut aquila juvenus mea, & aperi labia mea ut annuntiem laudes tuas.

Ad Sextam. Psalm. 22. Venite exultemus Domino, o anima mea, & jubilemus Deo salutari nostro: Dominus enim regit me, & nihil mihi deerit, in loco pascuae ubi me collocavit. Ecce enim paravit in conspectu meo mensam adversus eos qui tribulant me, & impinguit in oleo caput meum, oleo misericordiae suae, & calix meus inebrians quam praeclarus est! Misericordia tua Domine, subsequetur me omnibus diebus vitae meae, ut inhabitem in domo Domini in longitudinem dierum, ut habites in medio mei, & magnificet Dominus facere nobiscum, & facti sumus loquentes. Cantabo Domino, cantabo tibi Deus meus qui bona tribuisti mihi, & psallam nomini Domini altissimi.

Ad Nonā. Fortitudo mea & laus mea Dominus, & factus es mihi in salutem. Exultavit cor meum in Domino, & exaltatum est cor meum in Deo meo, dilatatum est os meum super inimicos meos, quia latatus sum in salutari tuo. Benedictus es Do-

es Domine Deus Israel ab eterno, & in eternum, tua est Do-
mine magnificentia, & potentia, & gloria atque victoria,
& tibi laus. Cuncta enim quae in caelo sunt, & in terrâ, tua
sunt, Tuum Domine regnum, & tu super omnes Principes. Tuae
divitia, & tua est gloria, tu dominaris omnium. In manu tuâ
virtus & potentia, in manu tuâ magnitudo & imperium,
& dignum ducis super me aperire oculos, & intendere au-
res ad deprecationem meam, & descendere in cor meum? Quid Psal. 8.
est homo quod memor es ejus, aut filius hominis quia visitas eum?
Cantate Domino, ô beati Spiritus canticum novum, quia mira-
bilis fecit.

Miseri cordiarum tuarum Domine dirumpe petram, & Ad Vesp-
fluant aqua, & abeant in sicco flumina lacrymarum mea- ras.
rum, quia amarum est mihi vehementer dereliquisse te omne Contritio-
bonum. Sed notum mihi cum feceris salutare tuum, & nis actus,
tu bone JESU non dedigneris meminisse mei, & venire to-
ties ad me, ecce, viderunt omnes termini terra mea salutare
tuum Deus meus, & singulariter in spe constituisti me. Dixisti Actus spei.
enim quidquid petieris fiet vobis. Verène? fallere nequis? Ita-
que ego vermis & non homo, de salute incertus in tot periculis, &
inter tot hostes inermis, venio supplex ut diligenter, (maledictus
enim qui secus facit opus tuum) summo affectu & amore te lau-
dem, pro omni creaturâ tuâ. Ad hoc enim creatus sum, vivo, &
in eternum vivam tuâ gratiâ, ô Creator, Redemptor, & Voca-
tor, & infinitis modis Benefactor mi. Utinam te laudare queam
sicut te laudant Angeli tui in caelo, & in terrâ electi tui, inter quos
frigidus adsto! sicut faceret ereptus ab inferis: pro quibus, &
omnibus maledicentibus tibi, & mutis creaturis laudare te desi-
dero, & pro satisfactione peccatorum meorum, & emendatione
defectuam N. & commendatis mihi, & Ecclesiâ universâ. Desi-
dero soli tibi intendere, vite filij tui mysterijs, perfectionibus, be-
neficiis, & doloribus illius.

Ad te levavi oculos meos, qui habitas in caelis, respice Ad Com-
quas in me, & miserere mei, ut exaltem te Deus meus, & pletoria
benedicam nomini tuo in saeculum saeculi; ô omne bonum, &
requies mea, suscipe in unione orationum, quis filius tuus
& sancti

& Sancti tui fuderunt laudem ex ore peccatoris. Admitte me intra sacrarium exauditionis tue, intra chorum laudantium te, & collaudantium nomen tuum. Adsint, quæso, mihi Angeli sancti tui, ut pro me misero, & mecum tibi psallant, gratias agant pro omnibus donis tuis; ut psallam sapienter, psallam spiritu, psallam mente, ut unum te cogitem, te amem: ceteraq; cura tua Majestatis relinquam, Pater benignissime: tu enim de me, velut unico, & velut universo sollicitus es: & scio; quia non oblivisceris mei, quem in manibus tuis describere dignatus es.

Praxis ad Horas bene recitandas.

*Statue locū
& tempus.*

*Vtere situ
decenti.*

*D. Thom. 2.
2iq. 83. a. 13.*

*Attentio
triplex.*

*Nota sugge-
ri non pra-
scribi.*

*Preparatio.
Commēta-
rius in Psal-
mos legen-
dus.*

*Preparatio
propinqua
antelectio-
nem.*

Primò, locus aptus quærendus, & tempus designandum. Tu autem cum orare vis, intra in cubiculum tuum, & clauso ostio, ora Patrem in abscondito, ait Dominus. Quòd si id fieri nequit, saltem collige paulisper animum, occupationibus distractum; deinde situ decenti utere; varium imitari privatim potes, qui publicè in Ecclesia ordinatur.

Varia industria à viris piis excogitata sunt, ut animum in divino servitio collectum fervarent, ne, ut D. Thomas loquitur, Deum deridere viderentur. Triplex autem est attentio: ad verba, quæ necessaria; Secundò, ad sensum melior; Tertio, ad personam, & rem quæ petitur, præstantissima. Quidquid hic dicetur, ad aliquam harum ordinatur. Ego pauca suggeram, non præscribo, Unctio quemque docet, & Spiritus ubi vult spirat, & quomodo vult spirat: quem sequi oportet. Qui enim Spiritu Dei aguntur, hi filii Dei sunt. Tria autem sunt quæ ad collectionem animi conferunt. Primum est, præparatio; Secundum, memoria & imaginationis stabilitas; Tertium, post Horas recollectio.

Ad præparationem valet, Primò, legisse pium aliquem in Psalmos commētarium, qualis certè est Illustrissimi Cardinalis Bellarmini. Plus tamen de iisdem meditationem sensu instituisse. Secundò valet meditatio matutina, & cum Deo communicatio perpetua. Semper enim, maximè Sacerdotes, oportet orare, & non deficere, atque animum collectum servare. Mirum certè est, quot ex affectu orationis matutinæ sensus pii in psalmodum recitatione à Spiritu sancto, ut venæ aliqua auri suggerantur. Tertia est, & magis propinqua; Primò, conscientiam excutere, & contritionem excitare. Non est enim speciosa laus in ore peccatoris. Secundò, omnia negotia seponere, & de iis cogitationem velle excludere, Deo omnia tribuendo;

Tertio,

Tertiò, locum, situm, tempus definire. Si enim locuturi cum homine, quid, & quomodo attendimus; quanto magis causam coram Deo nostram acturi?

In ipsa lectione tria item fac: Primò, memoriam presentia Dei, & Christi Domini in Vener. Sacramento exerce. Secundò, uti in meditatione dictum est, compositionem loci fac, vel unam, vel ad psalmos singulos. Tertiò, pete gratiam aliquam singularem, vel in singulis psalmis, uti exponetur, vel uniuersis.

Nota, quòd dicitur presentiam Dei primò excitandam, in singulis psalmis renovari posse, idque valde expedire, omninò enim oratio, vix est oratio, absque eà, sive cum Deo colloqui. quis enim absenti loquitur? Secundò, quòd verò ad compositionem loci, quâ & memoria & Imaginatio alligatur, attinet: Nota, eam variis modis fieri, ut ex iis, quæ de meditatione my-

steriorum (eadem enim ratio est) dicta, coultare potest. Myste-

ria, quæ respondent septem Horis, sunt: pro Matutino & Laudibus, gesta in horto usque ad domum Caiphæ; Primâ, nox in domo Caiphæ, & prima condemnatio, Tertiâ, flagellatio, & coronatio; Sextâ, condemnatio, & bajulatio crucis; Nonâ, exaltatio in crucem; Vesperis, depositio; Completorio, sepultura.

Hæc autem ante eas breuiter, jam antè meditata; (neque enim tunc meditandum est, sed quasi in contemplatione, ac Dei presentia orandum) recolantur; & Christo Domino presenti, cum variis affectibus, compunctionis, contritionis, gratiarum actionis, admirationis, compassionis, gaudii, spei, amoris, recitentur. Non enim applicari omnia possunt, sed recitari Domino

Jesu presenti, qui cum sanctâ Catharinâ Senensi etiam Horas aliquando recitare dignatus est. Hoc verò spectat ad tertiam intentionem. Huc pertinet, quòd aliqui coram Deo, cum aliquo Sanctorum choro recitant Horas, aut etiam psalmos, suumque affectum & vocem coniungunt. Hi numerari decem possunt. B. Virgo enim unum per se facit; Secundum, Angeli; Tertium, Patriarchæ; Quartum, Prophetæ; Quintum, Apostoli; Sextum, Euangelistæ; Septimum, Martyres; Octavum, Pontifices & Confessores; Nonum, Sacerdotes & Levitæ; Decimum, Virgines & Viduæ. Alii ex charitate per septem Ho-

ras, pro septem statibus Ecclesiæ orant. hi sunt: Primus, Prælati & Clerus; Secundus, Principes; Tertius, Religiosi; Quartus, Doctores; Quintus, sæculares, cælibes, conjugati; Sextus, pueri & infantes; Septimus, defuncti, ut Deus omnium miseretur, omnium pericula auertere dignetur. Alii sic dividunt, ut orent Primò, pro Ecclesiâ uniuersâ; Secundò, pro Superioribus;

*In lectione
quid factu
opus.*

*Presentia
Dei memo-
riam habe.*

*Mysteria
quæ horis res-
pondent.*

*Affectus va-
rij Thomæ
Camp de
disc. claus.
c. is.*

*Cum San-
ctorum ali-
quo legera
potes, aut
etiam choro
eorum.*

*In 7. ho-
ris pro 7.
Statibus
orare.*

ribus;

*Quomodo
Christo cru-
cifixo hic
uicis eumq;
adorabis.*

*Virtutes 7.
exercere po-
tes & flagi-
tare.*

*Alia praxis
circa SS.
Trinitatem.*

*Considera-
tio de 7. be-
neficijs.*

*Consideratio
de 7. perfe-
ctionibus
Dei.*

*Considera-
tio presentia
Dei.*

*Praxis ex
uarijs con-
flata.*

ribus; Tertio, pro subditis, aut commendatis; Quarto, pro benefactoribus; Quinto, pro aduersariis; Sexto, pro conversione infidelium ad fidem; & peccatorum, ad poenitentiam; Septimo, pro defunctis; & hoc, quasi coram Christo crucifixo, cujus corpus, est Ecclesia; in cujus capite, Superiores, dextera, subditos; sinistra, benefactores: in corde, aduersarios, & amicos: in dextro pede, peccatores; in sinistro, defunctos locant. Atque ita salutantur etiam membra Christi Domini. Alii pro se septem virtutes, capitalibus peccatis contrarias, per septem Horas petunt. Poterit etiam quis capita illa meditationis, supra posita, applicare, & imagines libro inferere, iisque se excitare.

Verum quò anima magis ad unum tendit Deum, utilius est, & oratio ea sublimior, quàm aliqui, quasi in unitiva sese exercent; & Sanctissimæ Trinitati, ac tribus personæ ejusdem, singulos psalmos offerunt; secundæ tamen personæ, cum geminas habeat naturas geminos etiam psalmos. Huc spectat, Primò Horas singulas in gratiarum actionem Deo offerre, pro septem beneficijs præcipuis: Matutinum, pro creatione; Laudes, redemptione; Primam, vocatione; Tertiam, justificatione; Sextam, conservatione; Nonam, glorificatione; Vesperas, & Completorium, pro Ven. Eucharistiæ institutione. Secundò, perfectiones diuinarum laudum, per Horas dividere: ut in Matutino & Laudibus, potentia; Prima, sapientia; Tertia, bonitas; Sexta, iustitia; Nona, providentia; Vesperis, amor; Completorio, liberalitas extollatur. Tertio, considerare præsentem Deum, per essentiam, præsentiam & potentiam; Primò, in inferno; Secundò, in terra; Tertio, aqua; Quarto, hominibus; Quinto, nobis ipsis; Sexto, aëre; Septimo, igne; Octavo, celo; Nonò, astris; Decimo, Angelis & Beatis.

Hos modos paucis, ut brevior sim, universim suggero, ut unum ex superioribus conflatum. Hoc verò est: Primò, conscientia excussa cum contritione, in præsentia Dei tui te constitue; Secundò, insuper finge, si liber, Christum Dominum mysterium aliquod coram te gerere, cui sic præsentem aut Horam, aut psalmum recita; Tertio, gratiam ab eo brevissimè ad orandum pete oratiunculâ sequenti: *Credo, ô Majestas infinita, te in corde meo & ubique præsentem, & in te spero, & confido petita N. obtinere. Omnia tibi committo, & diligo te ex toto corde meo & desiderio: pro innumeris beneficijs tuis, & peccatis meis qua detestor, & qui dignissimus es, offero hoc sacrificium, ultimum sorte, cor in curiâ tuâ, & cum omni creaturâ tuâ. Da mihi gratiam ad hoc vocato, & suscipe me in uni. ne meritum filij tui, &*

omnia mea, & hoc quoque propositum. Amen. Quartò, recita *Pater*, & si libet, septem intentiones, septem petitionibus renova, per B. Virginem, dicendo *Ave Maria*. gratiam pete, & que offer, & deinde ad *Gloria Patri*, & c. gratias age, & intentionem rectam exerce. Initio verò alterius Psalmi, mente dicito: *Ex te, & in te, & pro te sunt omnia*. Pro presentia Dei, & amoris actu, si lubet, & affectus suggerit, adde mente epitheton ad vocem *Deus*, in aliis attende ad verba Psalmorum. Mystera autem Psalmis attributa, habe. Dominica, recita coram Domino, Primò lavante pedes; Secundò, Sanctissimam Eucharistiã instituyente; Tertio, orante in horto; Quartò, in agoniã posito; Quintò, capto; Sextò, accusato apud Annam; Septimò, apud Caiphã; Octavò, illuso ibidem; Nonò, accusato apud Pilatum; Decimò, spreto ab Herode; Undecimò, Barabbæ posthabito; Duodecimò, flagellato; Decimotertio, coronato; Decimoquartò, populo ostenso; Decimoquintò, crucem amplexanti; Decimosextò, eam bajulanti; Decimosextimo, crucifixo; Decimo octavò, elevato in crucem. Feriatis die, Primò, orante in horto; Secundò, accusato apud Annam; Tertio, apud Caiphã; Quartò, illuso; Quintò, accusato apud Pilatum; Sextò, ab Herode spreto; Septimò, Barabbæ postposito; Octavò, flagellato; Nonò, coronato; Decimò, populo proposito; Undecimò, bajulante crucem; Duodecimo, crucifixo. Festis diebus, Primò, orante in horto; Secundò, accusato apud Annam; Tertio, apud Caiphã; Quartò, apud Pilatum; Quintò, illuso ab Herode; Sextò, flagellato; Septimò, coronato; Octavò, bajulante crucem; Nono, crucifixo. Ad Primam, Primum Psalmum recita Christo apparenti Matri; Secundum, Magdalene, & Tertium, tribus Mariis, hanc priusquam incipias, actiones diei percurre, & in confessione contritionem excita. Secundò, ante *Preciosa*, Sanctorum memoriam recole. Ad *Deus in adjutorium*, à Deo Patre potentiam, à Filio sapientiam, à Spiritu Sancto voluntatem pete faciendi præcepta illius. Ad orationem, actiones omnes offer. Ad Tertiam, Primum, Petro apparenti; Secundum, in Emaus; Tertium, omnibus se ostendenti; Ad Sextam, Primum, Thomæ; Secundum, piscantibus, Tertium, in Thabor se manifestanti. Ad Nonam, Primum, in mensa; Secundum, in monte olivarum; Tertium, B. Paulo. Ad Vesperas, Primum, nato; Secundum, circumciso; Tertium, apparenti Magis; Quartum, presentato; Quintum, fugienti in Ægyptum; Sextum, *Magnificat*, invento in templo. Ad Completorium, disponere te quasi ad mortem per confessionem, & contritionem. Primū psalmum recita, ut in le-

cto

cto mortis; Secundum, ut in articulo; Tertium, ut in via ad iudicium; Quartum, ut ingressus in caelum, eoque aspira, & ex illo affectu dic: *Nunc dimittis*, &c. *Oratio pro Execut.* ut supra pag. 10.

Nota sequendum ductum Spiritus sancti, neque anxie, neque remisse, neque omnibus utendum, sed alicui insistendum.

Oratio post horas.

Psal. 140.

Dirigatur oratio mea sicut incensum in conspectu tuo, o Rex regum potentissime, sapientissime, optime; & errores & evagationes ignoscat clementia tua: & suscipe eam in unione omnium orationum Christi Domini, & Sanctorum in caelo & in terra, ex omni affectu triumphantis & militantis Ecclesiae, ad gloriam tuam, & laudem B. Virginis, & Sanctorum omnium, & eorum, quos hodie colendos suscepi, ad memoriam passionis, gratiarum actionem, pro omnibus beneficiis tuis, ad salutem omnium qui se mihi commendarunt, in satisfactionem pro peccatis, & gratia tua impetranda, & hac virtute N. & concede, ut sicut semper laus tua est in ore nostro, ita etiam in opere te predicemus, modestia, zelo, devotione, resignatione, obedientia & patientia nostra, ut omnes te ament & glorificent, Amen.

Leo X. concessit recitanti post officium sequentem orationem, remissionem omnium negligentiarum admissarum in recitatione officii:

Sacro sanctae ac individuae Trinitatis, crucifixi IESU Christi Domini nostri humanitati, & beatissime & gloriosissime Virginis Mariae fecunditati, & integritati, ac omnium Sanctorum Sanctarumque universitati, sit sempiterna laus, honor, virtus & gloria, ab omni creatura, nobisque remissio omnium peccatorum, nunc & semper, & per infinita saecula saeculorum, Amen.

Beata viscera Mariae Virginis, quae portaverunt aeterni Patris Filium: & beata ubera, quae lactaverunt Christum Dominum, Pater noster. Ave Maria. Divinum auxilium maneat semper nobiscum. Amen. Suscipe clementissime Deus, &c.

CAPVT XIII.

*Regula brevis & Semita ad finem, ad perfectio-
nem, & vitam verè beatam in quolibet
vita statu.*

O Viator, memento, memento ad aternitatem te-
rendere omnino longissimam, viâ tamen brevissi-
mâ vitæ hujus. Hora enim & momentum est vita no-
stra. Vis viam scire? via mandata sunt verè facilia; hoc
enim veritas dixit. Tunc dubitas? nefas est. Vita est, &
in quâ currere possis cum eo, qui dicebat: Viam man-
datorum tuorum cucurri. Times ne nō possis decurre-
re? Omnia potes in eo, qui te confortat. Attende, ob-
secro, & memento, mi frater, liberi sumus: nemo,
nemo nisi volentes seducere potest; nemo tentando
te, nisi velis, superare. Fidelis enim Deus, non patie-
tur te tentari supra id quod potes. Credis? ergo me-
tum pone, & in Domino JESV murum transgredere.
Sed forsitan semitam quaris? En tibi, ô frater, à Domi-
no & mihi monstratam. Brevis est & facilis, si amemus
salutem, & Dominum nostrū IESVM CHRISTVM. Juva
me vicissim precibus, nam frater qui adjuvatur à fratre,
erit quasi civitas firma: Et scriptum memini: Væ so-
li, quia cū ceciderit, non habebit sublevantem se.
Ambulemus ergo pariter, sequamur JESVM & vestigia
ejus.

Psalm. 118.

1. Quotidie manè expectatus mox velut viator ocu-
los ad Deum & cælum converte: & quandoquidem ti-
bi eundem est, statue passus omnes, id est, cogitationes,
verba & opera ad majorem Dei gloriam ex summo
amore dirigere: idque firmiter, ut mori potius malis
quàm Deum patrem amantissimum offendere. In de-
cursu diei hūc reflecte, an actiones eò te ducant; an cū
Deo, & coram eo ambules, & si in re aliquâ dubites,
dic: Ostende mihi viam, in quâ ambulem, quia ad te

*Quid mane
faciendum.*

*Intentio
recta.*

Psalm. 142.

K

levavi

*A passu tua
pendet æter-
nitas.*

levavi animam meam. Attende, ô frater, quanta sit de-
mentia te passum figere, & nescire in quo loco, an in vi-
tâ an in morte sempiternâ, ab uno enim passu omni
horâ & momento tua pendet infinita & interminabi-
lis æternitas. *Credo tibi, ut sup. pag. 7.*

*Angelus cus-
tos dux
noster.*

2. Duces tibi à Deo datos sequere. Hi sunt 1. Angelus
tuus custos, eum in omnibus confule, eo que utere fa-
miliarissimè; sæpè roga de viâ, ei que omnia tua com-
mitte & commenda. Deinde roga superiores, eis que
pare, uti Deo, qui enim illos audit, eum audit. Adjice his
monitorem virum probum, quem maturè delige; &
observa. *Credo tibi &c. ut sup. pag. 7.*

*Item supe-
riores.*

Luca 10.

*Item Moni-
tor.*

*Qualiter in
occurfu cre-
aturarum
quis se gere-
re debeat.*

*Deus in
omnibus o-
peratur pro
te.*

*Creatura
abneganda,
quia in ijs
mors.*

4 Reg. 4.

*Cor hominis
frustra im-
plere quis
conatur.*

*In adversis
quid facien-
dum.*

*Attende ad
Christi pas-
sionem.*

3. Occurrent tibi in viâ creaturæ Dei, & opera ejus,
ex his omnibus utilitatem capies, si omnia propter te
velut solum facta, & salutem tuam arbitreris, Deum in
omnibus pro te operari, & ita tibi in omnibus præsen-
tem esse, quasi tu solus cum Deo in orbe esses: & de bo-
nis semper Deum lauda, ei que tribue; quia creaturæ
ejus sunt famuli hæc que jussu ejus tibi præstant. Si au-
tem à viâ rectâ te seducerent, ut sunt pulchra, curiosa,
suavia, &c. seductores agnosce. Cogita certò æterna
bona perdenda aut hæc abneganda esse tibi. Adverte te
hæc satiare, aut replere non posse, & contemne ut la-
queum & venenatum poculum, de quo dicere liceat,
Mors in ollâ. Quis sapiens vas pertusum, aut tale quod
quo plus coneris implere, minùs impleatur, id tamen
implere conabitur? Nónne autem certum est, ut Poëta,
quòd tantum crescat amor nummi & aliarum rerum,
quantum ipse? neque satiare ullo pacto cor hominis
aut impleri possit! *Hæcine vera, ut sup. pag. 7.*

4. Occurrent mala & adversa, morbi, egestas, &c.
Omnia tribue Deo, de que ejus manu paternâ & medi-
câ accipe, illius que providentiæ te & illa committe:
cum que oportuerit Christum pati, & ita intrare in glo-
riam suam, te & tua mala cum eo, ejus que doloribus
compara, & tolle crucem tuam, & sequere eum. Pa-
cem

cem

cem autem animæ ante omnia serva, ut arcem tutissimam, & fiduciam in Deo eiusque providentiâ loca, quicquid accidat, ei tribue; de futuris nihil inquiras amplius: Ipse regit nos, & omnia novit, & potest. Illi omnia vivunt, & propter eum sunt, ideoque ei committe universa. *Credo tibi, &c.* ut sup. pag. 7.

5. Occurrent etiam homines servi Dei, filij ejus, membra CHRISTI JESU: siene huic per illos petenti negare poteris stipem, quibus etiam debes vitam? Ita que sincerè proximos ama, de illorum bonis tibi gratulare, & malis compatere. Ania verò maximè adversarios ut Christi membra, eiusque famulos, & cave vel minimam aversionem vel amaritudinem, aut despectum suborientem admittère; sed hunc excitato actu amoris exclude. Cave aliquem judices, aut severè corripias, vel ulli te præferas: nam in quo tu alium superbè judicas, in eo te condemnas; eadem enim si bene te inspicias facis, quæ judicas. Si tibi homines aliquod bonum præstent, scias à Deo missos ac justos; si malum, similiter: vel saltem decrevisse ex æterno Sapientiæ dictamine permittere; & si corrigere hos nequis, Deo committe. *Haccine vera*, ut sup. pag. 7.

6. Ex his Sodales probos & bonos delige; non seductores, non pestiferos, non hostes Dei, quibuscum comprehensus vnâ plectaris, sed qui portare onera tua vicissim velint, te alere in viâ, præsidio tibi & subsidio esse. Cave autem ulli te præferas ob ullam gratiam, aliàs enim eam perdes. Et nescis amore an odio Dei sis dignus, neque quicquam à te habes aut tuum. Cave ulli placere desideres nisi secundum Deum. Estne enim opere precium displicere Deo ut homini placeas? cave cum ullo contentiones suscipere, sed si quis angariaverit te ad mille passus, vade cū illo alia duo, & esto contentiens adversario tuo in viâ, ne rapiaris ad judicem. *Credo tibi, &c.* ut sup. pag. 7.

7. Si lapsus fueris in viâ, mox contritione resurge, & amo-

K 2

se amo-

*Resignatè**Eleemosynas
Christo
danda.**Proximum
ama.**Inimicum
dilige.
Nominem
iudica.**Mala accipe
de manu
Domini.**Amici qua-
les diligend.**Vanam glo-
riam vita
Eccles. 9.
Noli gratiam
hominum
querere
vanè.
Contentio-
nes vita.
Matth. 5.**Lapsus res-
surge.*

*Ora crebrò
& B. V. cole.*

*Psalm. 118.
Lectio pia
commendatur.*

*Custodi sensus
tuos.
Iacob. 3.
Iacob. 1.*

Prov. 10.

*Examen
conscientia
institue,*

Mortificationē ama.

*Contem-
nenda hostis
tentationes.*

*Communionem
fre-
quentia.
Adi crebrò
Venerabile
Sacramen-
tum.*

*Communica
cum Deo
eius te resi-
gua.*

& amore in Deum, & cura per confessionem hebdomadariam vulnera tua, & vires per communionem repara; haustus animæ sitientis erit frequens oratio, & B. Virginis invocatio, quæ est quasi respiratio juxta illud: Os meum aperui, & attraxi Spiritum. Nulla etiam dies abeat, quin lectionem libri spiritualis usurpes & meditationem, si potes. *Credo tibi*, &c. ut sup. pag. 7.

8. Linguam, oculos, atque aures diligentissimâ custodiâ observa, qui in linguâ non offendit, hic perfectus est vir: & quantumcunq̃ quis religiosam vitam agat, si non refræner linguam suam, hujus vana est religio: verax igitur, & sincerus, & amabilis omnibus esto. Qui alius est, & politicus, te decipit, & confundetur à veritate: qui autē moderatur labia sua, prudentissimus est. *Haccine vera*, ut sup. pag. 7.

9. Quotidie saltem semel vesperi vide, uti jam moriturus, quantum viæ confeceris, & conscientiam discute, & confitere ut minimùm semel in hebdomadâ, & statue de via vitare & præcipitia; seu pravas inclinationes; quas quotidie mortificare etiâ in parvis stude, maximè curiolitatem, gulam, & arrogantiam, iram, ac tristitiam: qui enim non odit animam suam mortificando eam, non potest esse Christi discipulus. Nihili facias, si quâ tibi hostis eunti acclamat, in lufuri et anxia, obsecra; contemne, ut latrantem canem, neque peccatû arbitrare, quamdiu tibi displicere senseris, *Credo tibi*, p. 7.

10. Saltem semel in hebdomada devotè absque singularitate communica. Viaticû enim est hoc Sacramentum, æternæ gloriæ pignus, reparatio virium, panis confortans cor hominis, solatium viæ, præmium patiæ. Ad hoc confugas velut ad tabernaculum in dubiis, arcem refugii in malis, ut cervus ad fontem, famelicus ad mensam, quam paravit JESVS multo labore, condivit suo sanguine, coxit sincerissimo amore. Sed super omnia, quod satis commendare nequeo, ex omnibus creatis, amoris in creatorem collige faculas, & ad illû adspira, ejusque

ejusque sanctissimæ voluntati, tuâ toto corde, in omni te conforma, ita ut nihil in hoc mundo peras, præterquam ut in omnibus fiat ejus sanctissima voluntas.

Regula eadem in Orationem redacta.

1. **D**EVS meus, fons omnis boni, te diligo ex toto corde meo, quia creasti me ad te, ut serviã, totoq; corde adhereã tibi. Obsecro te, bone JESV, dirige gressus meos in semitis tuis, ut hodie cogitationibus omnibus N. verbis N. & operibus N. semper ad te tendam, & tandem aliquando, ô unicum meum desiderium! perveniam.

Actus
Amoris.

Intentio-
nis rectæ.

2. Trahe me post te, ut sequar te, & Angelum quem ducem hujus via dedisti: & superiores, de quibus dixisti; Qui vos audit me audit. Ita facere statuo. Neque enim sapientior aut melior te sum amantissime JESV.

Obedien-
tiæ.

Luc. 10.

3. Si que autem creature hodie N. per portas sensuum meorum occurrent mihi, sac queso ut videã à te missas, & jussas mihi benefacere, ac proinde non illis, sed tibi tribuã omne bonum, neq; amem illas, nisi propter te: Et quid queso possum extra te amare, aut querere? nõne certo scio, quod tu sis abyssus bonorum, & ex te omnia manent? verum si seducere cor meum, & inclinare ad se conentur, adjuva me ut velut laqueum, venenum, mortem, & infernum omne creatum abominer, quod est sine te. Scio non satiatur oculus visu, nec auris auditu, imò quo quis eos magis saturare conatur, magis insaturabiles fiunt.

Amoris
Dei.

Contem-
ptus crea-
turæ.
Eccles. 1.

4. Si mala occurrant; à te prudentissimè & summo amore missa, vel permissa amplectar, & agnoscam ego servus tuus crucem meam, & laudabo sanctissimam providentiam & voluntatem tuam.

Resignã-
tionis.

5. Homines verò vite comites, & maximè adversarios diligam, ita enim mandas, & diligo propter te, neque ulli me ob donam præferam, ne perdam hæc ipsa; aut præferri volam: cum nihil enim habeam meum, nihil possim sine te, nihil tribuere mihi, nihil volo deferri, aut tribui, nec possum neq; verè omnium minimus alium judicare præsumere cupio: nescio enim, an ipse eheu! amore, an odio dignus sim; & scio vnumquemque tantum esse, quantus est in oculis tuis, benignissime JESV.

Amoris
proximi.

Contem-
ptus sui &
humilita-
tis.
Eccles. 9.

Pax cum
omnibus
sequenda.

6. Ex his autem da mihi quaeso sodales bonos, non pestiferos moribus, detractionis venena spargentes; non seductores, & ut cum omnibus pacem habeam: quia, *o* requies mea, in pace factus est locus tuus, & desidero in pace te hodie, *o* Princeps pacis, suscipere amantissimè & arctissimè complecti. Ita enim misero mihi mandas ex infinita charitate tuâ.

Contritio
statim post
peccatum
excitanda.

7. Si lapsus in viâ fuero, nonne, *o* spes mea, opera manuum tuarum porriges dexteram? & ego per contritionem & amorem ilico erigam me ad te, ne vel momento separer à te, & forsitan aeternum.

Sensuum
custodia.

8. Portas sensuum meorum ac linguam ita custodi, *o* Custos hominum, *o* JESU, *o* JESU, ne quis eas intret, nisi missus à te, aut propter te admissus nuntius de terrâ longinquâ, terrâ viventium, de te Pater mi, Rex Regum, & Domine dominantium. nonne enim omnia loquuntur mihi, si rectè videam & audiam, de te magnalia tua? & quanta preparaveris mihi? & vanitatem ac miseriam meam annuntiant mihi, & te esse unicum, & omne bonum meum?

Examen
frequen-
tandum.

9. Denique da per examen quotidie aliquoties explorare, attendam, an pergam ad te omne bonum meum ad quod suspiro, cresciam in amore tui ad quem anhele, an in odio mei & mortificatione sensuum, & voluntatis meae? Hoc enim sacrificium &

Præparatio
ad Com-
munionē.

holocaustum odoris suavissimi expectas à me, & ego te unum die ac nocte expectans expecto, ut jubeas me venire ad te, & venias ad me, & reficias lassum de viâ, tu qui lassus es requies, & stuantis amore ejus quod non satiat, tu sis mihi temperies; & dolenti de exilio hoc suavissimum solatium. Da mihi obsecro cani mortuo, & prodigo ut reversus ad te comedam panem tuum, & vinum, quod cum melle miscuisti nobis in Venerabili Eucharistiâ, ut inebrier amore tuo, & vivam, & moriar in te *o* vita mea, Deus meus, & omnia. O quando erit hoc ut recorderis mei? quando calicem salutaris accipiam? quando vita mea abscondita erit in te? quando tecum unus ero, & vivam in te? & loquentur mihi omnia creata amorem tuum, & magnalia tua, imò verò quando tacebunt omnia in conspectu tuo, & solus loqueris mihi? O vita mea quando moriar pro te? quando orieris mihi dies qui

nescia

nescis occasum? quando illucesces mihi, lux aeterna, quando intrabo in gaudium Domini mei? Non ut gaudeam de bonis tuis, sed de te & propter te, qui es omne bonum, & diligam te toto corde, & animâ meâ.

Diarium breve conflatum ex sacris Litteris.

MEMENTO, mi frater, brevem esse viam & vitam, quam agis. Propositum præmium aeternum & bravium. Quid autem postulat pro eo à te Deus? ut saluus esse velis. Si enim volueris gratiâ ejus poteris, & mandata servare, quicquid mundus, quicquid caro oblectetur; Illa enim suavia sunt, & facilia valde. Dic enim, obsecro, difficile est amare omne bonum? & non maledicere, non pejerare? Festis & Dominicis Missam audire? parentibus obedire, non occidere, non mœchari, non furari, nullum calumniari? hæc via nõnne facilis, & suave jugum, & onus leve? Si velis, semitam, ut sic loquar, etiam addo, si libet utere.

Præsentia certè Dei una sufficit in actionibus nostris, maxime si Jaculatoria illa; *Ex te & in te*, &c. quæ subjicietur, cum signo crucis, & pietatis sensu repetatur: tamen varietatis causâ hæc habe:

Mane dum surgis, dic, facto signo crucis:

Anima mea desideravit te in nocte, ex te enim, & in te, & pro te sunt omnia, Deus meus, & omnia. Credo tibi Domine mi, & in te spero, ac toto corde te diligo.

Nota. Jaculatoriam illam: *Ex te, & in te, & pro te sunt omnia, Deus meus, & omnia*, continere Primò sui humiliationem; quia ex Deo omnia esse fatemur; Secundò, per *in te* memoriam præsentia ejus; Tertiò, per *pro te*, puram intentionem, & amoris Dei actum per illa verba, *Credo tibi Domine mi*, &c. actus fidei, & spei, & caritatis disertè exprimuntur.

Hæc subjici omnibus Jaculatoriis potest, aut loco illarum usurpari.

Oratio item alia esse poterit:

Deus, Deus meus, ad te de luce vigilo. Sitivit in te anima mea, quâ multipliciter tibi caro mea. In terrâ deseriâ, in viâ, & in aquosâ, sic in sancto aparui tibi, ut vid. rem virtutem tuam, & gloriam tuam. Psalm. 61.

Post hæc primò, gratias age; Secundò, peccata detestare & vitare propone; Tertiò, actiones offer ad gloriam Dei: & dic, *Pater noster, Ave, Credo.*

Dum meditationis tempus est, vel piæ lectionis; signo crucis te signa, & dic:

Magister adest, vocat te. Dominus aperuit mihi aures; ego autem Ioan. 11.
Isaia 50.

non contradico sermonibus Sancti. & hoc ipso offer te ad faciendam quæ leges. *Ex te enim*, &c. ut supra. Item *Credo tibi Domine*, &c.

Dum vadis ad Sacrum, rem omnium maximam:

Exod. 3.

Cogita te ire ad montem Calvaria, & dic: *Vadam & videbo visionem hanc magnam: ex te enim, & in te, & pro te sunt omnia, Deus meus, & omnia. Credo tibi Domine*, &c.

Hic primò in Sacro peccata recogita, contritionem excita, & propositum renova bonæ vitæ.

Secundò, quæ tibi faciendâ illo die; singula Deo offer.

Tertiò, in communionem sacerdotis spiritualiter communica,

Cum à Superiore vocaris:

Ioan. 14.

Matth. 16.

Sed ut cognoscat mundus, quia diligo te Patrem meum. Surgite, eamus hinc. Illum ut Deum audi & alloquere,

Dum cubiculum ingrederis:

Cant. 8.

Quis mihi tribuat ut inueniam solum? Ex te enim, & in te, & pro te sunt omnia, Deus meus & omnia.

Dum pulsatur ad ostium, actum amoris in Deum & proximum elice, & dic:

Intra Domine in animam serui tui, & proximum ut Christum suscipe.

Dum ad exhortationem audiendam te paras:

1. Reg. 3.

Psal. 122.

Loquere, Domine, quia audit seruus tuus. Sicut oculi ancilla in manibus dominae suae; ita oculi nostri ad te, Domine Deus meus.

Dum faciendum aliquid, intentionem purifica:

Psal. 44.

Eruclauit cor meum verbum bonum: dico opera mea regi. Lingua mea calamus scribae velociter scribentis. Ex te, &c.

Nora, calamum nec per se, nec sine atramento scribere; ita nec nos sine Deo quidquam facere posse, sed in Domino qui nos confortat.

Dum cum proximo conversandum, ut eum Domino

lucris, dic:

Ioan. 6.

Cant. 1.

Nemo potest venire ad te, nisi tu traxeris eum. Trahe nos post te, curremus in odorem unguentorum tuorum.

Dum Superiorem adis, in illo Deum tibi propone:

Luc. 10.

1. Reg. 3.

Qui vos audit, me audit. Loquere, Domine, quia audit seruus tuus. Ex te enim, &c.

Dum comedis, agnosce largitorem, & gratus dicito:

Psal. 70.

Psal. 144.

Deus, qui pascis me à iuventute mea, usque in senectam, & senium ne derelinquas me. Aperis tu manum tuam, & implet omnes animala benedictione: ex te enim, & in te, & pro te sunt omnia.

Dum bibis, amoris actum excita,

Psal. 41.

Prov. 9.

Ioan. 4.

Sititit anima mea ad Deum fontem vivum. Venite, & bibite vinum, quod misui vobis. Qui biberit ex hac aqua, non sitiet in aeternum. Ex te enim, &c.

Dum

Dum studes, cum nihil scire juvet, nisi Deum, ejusque voluntatem dic:

Doce me facere voluntatem tuam, quia Deus meus es tu. Psalm. 142.

Dum ludis:

Adhareat lingua mea faucibus meis, si non meminero tui, Deus meus, in principio laetitiae meae. Ex te enim, &c. Psalm. 136.

Dum ambulas:

Si ascendero in caelum, tu illic es; si descendero in infernum, ades. Providebam Dominum in conspectu meo semper, &c. Psalm. 138.

Providebam Dominum in conspectu meo semper, &c. Psalm. 135.

Dum pulchra vides:

Ecce tu pulcher es, dilecte mi. Ex te enim, &c. Cant. 2.

Dum bona fieri conspicias:

Ex te, Domine, & in te, & pro te sunt omnia, Deus meus, & omnia. Credo tibi Domine, &c.

Dum eleemosynam facis:

Quod uni ex minimis meis fecistis, mihi fecistis. Ex te, &c. Matth. 25.

Dum mala audis, & vides:

Non est malum in civitate, quod non fecit Dominus. Hac est voluntas Dei sanctificationis nostrae. Ex te enim, &c. Amos 3.
1. Thess. 4.

Dum aliquid pateris:

Dominus mortificat, & vivificat. Si bona de manu Domini accipimus, mala quare non accipiamus? Nonne oportuit Christum pati, & sic intrare in gloriam suam? Ex te enim, &c. 1. Reg. 2.
Iob. 2.
Luc. 24.

Dum quid boni fecisti:

Si quis loquitur, quasi sermones Dei; si quis ministrat, tanquam ex virtute quam administrat Deus. Omnia in nobis operatus es, Domine. Ex te enim, &c. 1. Petr. 4.
Phil. 2.

Dum optas aliquid, vanitatem rerum vide, & dic:

Velut somnium surgentium, Domine, in civitate tua imaginem ipsorum ad nihilum rediges. Psalm. 72.

Dum times, oculos ad Deum attolle, & dic:

Verumtamen in imagine pertransit homo, sed frustra conturbatur. Aut enim futurum est, quod metuis, & sufficit diei malitia sua; aut non, & frustra perturbaris. Psalm. 38.

Contra desiderium placendi hominibus:

Si hominibus placerem, Christi servus non essem. Tu solus Dominus, tu solus altissimus. An nescitis, quia amicitia huius mundi inimica est Deo. Credo tibi, &c. Gal. 1.
Iacob. 1.

Contra superbiam:

Omnis, qui se exaltat, humiliabitur. Ex te enim, &c. Luc. 14.

Contra avaritiam:

Bestius est dare quam accipere. Nolite solliciti esse quid manducetis: sicut enim pater vester quia his omnibus indigetis. Ex te, &c. Actor. 20.
Matth. 6.

Contra luxuriam.

Momentaneum, quod delectat : aeternum quod cruciat, Credo tibi, &c.

Contra inuidiam.

1. Ioan. 3. Qui non diligit proximum, manet in morte. Credo tibi, &c.

Contra gulam :

Rom. 14. Regnum Dei non est esca nec potus. Credo tibi, Ex te, &c.

Contra iram :

Matth. 11. Discite à me quia mitis sum & humilis corde. Credo tibi, &c.

Contra acediam.

Ierem. 48. Maledictus homo, qui facit opus Dei negligenter. Ex te, &c.

In tentatione .

*Deu. 13. v. 3. Tentas me, Domine, an a mem te, nec fines ultra id quod possum.**1. Cor. 10. En video, sine gratiâ tuâ spernerem te summum bonum pro summo malo, ut hosti teterrimo placerem : aeternum luiturus momentaneâ voluptatem. At iuravi & statui custodire iudicia iustitiae tuae. Ecce appo-
Psalm. 118. sita est mihi aqua & ignis : aut tibi, Deus, aut diabolo adhaerere ne-
Eccli. 15. cesse : aut aeternum poenitere, aut gaudere ; aut vivere, aut mori. Cui vivam nisi tibi, qui amore mei dignatus es mori ? Ex te, &c.*

Dum laudaris :

Psalm. 113. Non nobis, Domine, non nobis, sed nomini tuo da gloriam.

Si animus aliquâ in re acquiescere velit, dicito :

*Psalm. 72. Quid mihi est in caelo, & à te quid volui super terram ? Omnis qui sitit, veniat ad me, & bibat. Ex te enim, &c.**Ioan. 7.*

Dum successus bonus est :

*1. Timot. 1. Soli Deo honor & gloria. Ex te enim, & in te, & pro te sunt omnia,**Psalm. 102. Deus meus, & omnia. Benedic anima mea Domino, & omnia quae intra me sunt, nomini sancto eius.*

Vesperis conscientiam examina, & lectum ingressurus, 1. gratias age, 2. gratiam pete, ut scias & peccata detesteris. 3. examina te, 4. dolorem excita, 5. propone emendationem, & dic :

Psalm. 30. In manus tuas, Domine, commendo spiritum meum : cogitando fore forsitam ultimam noctem, & percunctando ex te an ad mortem paratus sis, & amoris actum excita.

FINIS LIBRI PRIMI.

QUARTÆ